

JUBILEUMI KIADVÁNY ЮВІЛЕЙНИЙ АЛЬБОМ ANNIVERSARY ALBUM

5 éves

*a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai
Területi Társulás*

5 років

*Європейському об'єднанню
територіального співробітництва
з обмеженою відповідальністю ТИСА*

5 years

*Tisza European Grouping of Territorial
Cooperation Limited Liability*

*A kiadvány elkészítésének támogatója
Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma*

*Видання розроблено за підтримки
Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ
Угорщини*

*The publication was developed with the support of the Ministry
of Foreign Affairs and Trade of Hungary*

Az album a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás megalakulásának 5. évfordulójára készült

Szerkesztők:
Szabóné Cap Andrea,
a Tisza ETT igazgatója
Jevcsák Judit,
a Tisza ETT igazgató-helyettese
Dancs Karolina,
a Tisza ETT projektmenedzsere

Альбом виданий на честь п'ятої річниці створення Європейського об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю ТИСА

Редактори:
Сабоне Цап Андреа,
директор ЄОТС ТИСА
Євчак Юдіта,
заступник директора ЄОТС ТИСА
Данч Кароліна,
проектний менеджер ЄОТС ТИСА

The Album published to commemorate the fifth anniversary of TISZA European Grouping of Territorial Cooperation Limited Liability

Edited by:
Andrea Szabóné Cap,
director of TISZA EGTC
Yudita Yevchak,
deputy director of TISZA EGTC
Karolina Dancs,
project manager of TISZA EGTC

A jubileumi kiadvány a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulást bemutató anyagokat és a Társulás tevékenységének eredményeit tartalmazza 2015 októberétől 2020 októberéig regionális, nemzeti és nemzetközi szinteken.

A kiadvány mindazoknak szól, akik érdeklődnek a határon átnyúló együttműködés általános európai szabványokon alapuló fejlesztése iránt.

A kiadvány elkészítését és nyomtatását Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma támogatta „A Tisza ETT 2020. évi működési támogatása ETT-20-0015” projekt keretében.

A kiadványban szereplő anyagok magyar, ukrán és angol nyelven kerültek publikálásra.

У ювілейному альбомі представлено матеріали про Європейське об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю ТИСА, результати його діяльності за період із жовтня 2015 по жовтень 2020 рр. на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

Видання адресовано всім, хто цікавиться тематикою розвитку транскордонного співробітництва на основі загальноєвропейських стандартів. Альбом виготовлено та видано за підтримки Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини у рамках проекту «Підтримка діяльності ЄОТС ТИСА ETT-20-0015».

Матеріали опубліковано трьома мовами: угорською, українською та англійською.

The Anniversary Album presents materials about TISZA European Grouping of Territorial Cooperation Limited Liability, its accomplishments at regional, national and international levels covering the period between October 2015 and October 2020.

The publication is intended for anyone interested in the development of cross-border cooperation according to European standards. The Album has been developed and published with the support of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary within the framework of the Project 'Support to TISZA EGTC Activities ETT-20-0015'.

The materials have been published in three languages: Hungarian, Ukrainian and English.

A kiadványban szereplő nézetek kizárólag a szerzők véleményét tükrözik. A szerzők szóhasználat, stílusa és témabemutatása teljes mértékben megőrzésre került.

Висловлені у виданні думки належать виключно авторам. Повною мірою збережено авторську лексику, стиль і форму викладу матеріалу.

The opinions expressed in this publication are those of the authors only. The vocabulary, style and form of the materials presentation were fully preserved.

Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás (Tisza ETT)

Європейське об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю ТИСА (ЄОТС ТИСА)

TISZA European Grouping of Territorial Cooperation Limited Liability (TISZA EGTC)

Tartalom

Előszó	9
1. Köszöntők	14
1.1. Kiss-Parciu Péter, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma regionális és határ menti gazdaságfejlesztésért felelős helyettes államtitkára.	14
1.2. Slaven Klobučar, az EU Régiók Bizottsága Területi Kohéziós és Költségvetési Bizottsága (COTER), EGTC Platform és a határokon átnyúló együttműködés vezető tisztviselője, (Brüsszel, Belgium)	16
2. A Társulás szervezeti felépítése	18
2.1. Seszták Oszkár, a Tisza ETT elnöke, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke (Magyarország)	20
2.2. Mikhailo Rivis, a Tisza ETT társelnöke, a Kárpátaljai Megyei Tanács elnöke (Ukrajna)	21
2.3. Leleszi Tibor, a Tisza ETT társalapítója, Kisvárdai Város Önkormányzatának polgármestere (Magyarország)	23
2.4. Szabóné Cap Andrea, a Tisza ETT igazgatója (Magyarország)	24
2.5. Jevcsák Judit, a Tisza ETT igazgató-helyettese (Ukrajna)	26
2.6. Dancs Karolina, projektmenedzser (Magyarország)	27
2.7. Felügyelő Bizottság	28
3. A Társulásról	30
3.1. Mi az ETT	30
3.2. Az ETT, mint jelenség – a Tisza ETT létrehozásának története és előzményei	34
3.3. Alakuló ülés	36
4. Az együttműködés alapvető irányai: célok, feladatok, prioritások	38
5. A Tisza ETT tevékenysége és fejlődési szakaszai, kronológia	40
6. Prezentációs fórumok	45
6.1. Brüsszel (Belgium)	45
6.2. Ungvár (Ukrajna)	47
6.3. Kisvárdai (Magyarország)	49
6.4. Brüsszel (Belgium)	51
7. Nemzetközi rendezvények	53
7.1. Nemzetközi konferencia: Ukrajna euroatlanti integrációjának segítése Kárpátalja példáján keresztül, 2018.03.22. Kisvárdai (Magyarország) és 2018.05.25. Ungvár (Ukrajna)	53
7.2. Az Európa Tanács Határon Átnyúló Vezetői Akadémia Programja, 2019. július-szeptember (Ukrajna-Magyarország)	56
7.3. Nemzetközi konferencia: A területi társulások létrehozásának és működésének pozitív hatása a gazdasági fejlődésére az Európai Unióban és annak külső határán, 2019.09.20. Jánosi (Ukrajna)	58

7.4. A REVITAL I projekt nyitókonferenciája, 2019. 11. 28, Ungvár (Ukrajna) 61

8. Stratégiák, kiadványok 64

8.1. A Tisza ETT integrált fejlesztési Stratégiája 64

8.2. Kárpátalja megye hulladékgazdálkodási stratégiája 2030-ig 67

8.3. Konferenciakötet: Ukrajna euroatlanti integrációjának segítése Kárpátalja példáján keresztül, 2018 69

8.4. Szakmai kutatási anyag: Ukrajna európai területi társulásokban való részvételének intézményi és jogi dimenziója, 2019 71

9. Infrastrukturális és egyéb pályázatok 73

9.1. Természeti források revitalizációjának környezeti vizsgálata Aknaszlatinán a Felső-Tisza-medence további szennyezésének megakadályozása érdekében egy átfogó monitoring rendszer kialakításával - REVITAL I HUSKROUA/1702/6.1/0072 74

9.2. ZeroWaste/Zéró hulladék – elmélet és gyakorlat mindenki számára a határ menti régióban, HUSKROUA/1701/LIP/006 77

10. Finanszírozás és támogatók 79

11. ETT műhelyek Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma szervezésében 81

12. A Tisza ETT promóciója. Bemutatkozás regionális és nemzetközi szinteken 83

13. Jótékonysági tevékenység 86

14. Fényképalbum 89

Зміст

Передмова 9

1. Вітальне звернення 14

1.1. Петер КІШ-ПАРЦІУ, заступник Державного секретаря з питань розвитку регіональної та прикордонної економіки Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини 14

1.2. Славен Клобукар, адміністратор Платформи ЄОТС та транскордонного співробітництва, Комісія з питань територіального зближення та бюджету Комітету Регіонів ЄС (COTER) (Брюссель, Бельгія). 15

2. Організаційна структура Об'єднання 18

2.1. Оскар Шестак, голова ЄОТС ТИСА, голова Загальних зборів області Саболч-Сатмар-Берег (Угорщина) .. 20

2.2. Михайло Рівіс, співголова ЄОТС ТИСА, голова Закарпатської обласної ради (Україна) 21

2.3. Тібор Лелесі, співзасновник ЄОТС ТИСА, мер м.Кішварда (Угорщина) 23

2.4. Андреа Сабоне Цап, директор ЄОТС ТИСА (Угорщина) 24

2.5. Юдіта Євчак, заступник директора ЄОТС ТИСА (Україна) 26

2.6. Кароліна Данч, проєктний менеджер (Угорщина) 27

2.7. Спостережна комісія 28

3. Про Об'єднання 30

3.1. Що таке ЄОТС 30

3.2. Феномен ЄОТС - історія та передумови створення ЄОТС ТИСА 34

3.3. Установче засідання 36

4. Основні напрямки співпраці: мета, завдання, пріоритети 38

5. Етапи розвитку та діяльності ЄОТС ТИСА, хронологія 40

6. Презентаційні форуми 45

6.1. Брюссель (Бельгія) 45

6.2. Ужгород (Україна) 47

6.3. Кішварда (Угорщина) 49

6.4. Брюссель (Бельгія) 51

7. Міжнародні заходи 53

7.1. Міжнародна конференція «Сприяння євроатлантичній інтеграції України на прикладі Закарпаття». 22.03.2018 р. м. Кішварда (Угорщина). 25.05.2018 р. м. Ужгород (Україна) 53

7.2. Академія лідерства з питань транскордонного співробітництва Ради Європи. Липень-вересень 2019 р. (Україна-Угорщина) 56

7.3. Міжнародна конференція «Позитивний вплив створення та діяльності європейських територіальних об'єднань на економічний розвиток Європейського Союзу та його зовнішніх кордонів». 20.09.2019 р. Яноші (Україна) 58

7.4. Стартова конференція проекту РЕВІТАЛ І. 28 листопада м.Ужгород (Україна) 61

8. Стратегії, видання 64

8.1. Стратегія інтегрованого розвитку ЄОТС ТИСА 64

8.2. Стратегія управління відходами у Закарпатській області до 2030 року 67

8.3. Збірник «Сприяння євроатлантичній інтеграції України на прикладі Закарпаття», 2018 69

8.4. Збірник «Інституційно-правовий вимір участі України в європейських об'єднаннях територіального співробітництва», 2019 71

9. Інфраструктурні та середні проекти 73

9.1. «Екологічна оцінка можливостей відновлення природних ресурсів у Солотвино з метою запобігання подальшому забрудненню басейну Верхньої Тиси через підготовку комплексної системи моніторингу РЕВІТАЛ 1»: HUSKROUA/1702/6.1/0072 74

9.2. «ZeroWaste: Нуль відходів: теорія для всіх, практика для кожного у транскордонному регіоні», HUSKROUA/1701/LIP/006 77

10. Фінансування і донори 79

11. Виробничі наради при Міністерстві зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини 81

12. Промоція ЄОТС ТИСА. Представлення діяльності на регіональному та міжнародному рівнях 83

13. Добродійна діяльність 86

14. Фотоальбом 89

Table of Content

Foreword 9

1. Welcome address 14

1.1. Péter KISS-PARCIU, Regional and Cross-border Economic Cooperation Deputy State Secretary of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary 14

1.2. Slaven KLOBUČAR, Lead Administrator of the EGTC Platform and Cross-Border Cooperation, Commission for Territorial Cohesion Policy and EU Budget of the European Committee of the Regions (COTER) (Brussels, Belgium) 16

2. Organizational structure of the Grouping 18

2.1. Oszkár SESZTÁK, Chairman of TISZA EGTC, Chairman of General Assembly of Szabolcs-Szatmár-Bereg County (Hungary) 20

2.2. Mykhaylo RIVIS, Co-Chairman of TISZA EGTC, Head of Zakarpattia Oblast Council (Ukraine) 21

2.3. Tibor LELESZI, founding member of TISZA EGTC, Mayor of Kisvarda (Hungary) 23

2.4. Andrea SZABÓNÉ CAP, Director of TISZA EGTC (Hungary) 24

2.5. Yudita YEVCHAK, Deputy Director of TISZA EGTC (Ukraine) 26

2.6. Karolina DANCS, Project Manager (Hungary) 27

2.7. Supervisory Board 28

3. About the Grouping 30

3.1. What is EGTC? 30

3.2. The EGTC phenomenon – the history and preconditions for establishment 34

3.3. The Constituent Meeting 36

4. The main areas of cooperation: mission, objectives and priorities 38

5. The stages of development and activities TISZA EGTC, chronology 40

6. Presentation Forums 45

6.1. Brussels (Belgium) 45

6.2. Uzhhorod (Ukraine) 47

6.3. Kisvarda (Hungary) 49

6.4. Brussels (Belgium) 51

7. International events 53

7.1. International conference «Promoting Ukraine's Euro-Atlantic Integration based on Zakarpattia's example», Kisvarda (Hungary), 22.03.2018; Uzhhorod (Ukraine), 25.05.2018. 53

7.2. Leadership Academy on Cross-Border Cooperation with the support of the Council of Europe, Ukraine-Hungary, July-September 2019 56

szág) Város Önkormányzatával. 2015. október 26-án a Tisza ETT hivatalosan is nyilvántartásba vételre került Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériumánál 19 sorszámmal. 2015. november 25-én az EU Régiók Bizottsága szintén nyilvántartásba vette a Tisza ETT-t, 57 sorszámmal. Ezt követően a Régiók Bizottsága tájékoztatót jelentetett meg a Társulás bejegyzéséről az EU Hivatalos Lapjában is.

A Tisza ETT valódi úttörő szerepet játszik az ukrajnai területi közösségek önkormányzatoknak és a helyi hatóságoknak az ETT-k számára rendszer szintű támogatást nyújtó EU önkormányzataival és az EU-s kollégákkal való kölcsönösen előnyös együttműködésbe történő bevonása szempontjából. Ennek köszönhetően Kárpátalja megye különleges lehetőséget szerzett a magyarországi partnerekkel történő együttműködésre az EU új mechanizmusának keretében konkrét gazdasági, befektetési, ökológiai, infrastrukturális és kulturális valamint képzési projektek közös megvalósítására, melyek célja, hogy megoldják mindazokat a sürgető problémákat, amelyek Kárpátalja és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék lakosai számára kiemelt jelentőséggel bírnak.

Amikor hozzáláttunk a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás első 5 éves működését felölelő dokumentum halmaz rendezésének, akkor

цевого самоврядування міста Кішварда (Угорщина). 26 жовтня 2015 року ЄОТС ТИСА було офіційно поставлено на облік Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини за № 19. 25 листопада 2015 року ЄОТС ТИСА внесено до Реєстру Комітету регіонів ЄС за № 57. Комітет регіонів надав інформацію про реєстрацію Об'єднання для опублікування в Офіційному віснику ЄС.

ЄОТС ТИСА є справжнім першопрохідцем у справі залучення українських територіальних громад і місцевих органів публічної влади до взаємовигідної співпраці з громадами та колегами з ЄС, який надає системну підтримку ЄОТС. Завдяки цьому Закарпатська область отримала унікальну можливість разом з угорськими партнерами співпрацювати з ЄС у новому форматі заради реалізації конкретних економічних, інвестиційних, екологічних, інфраструктурних та культурно-освітніх проєктів, спрямованих на вирішення найболючіших проблем територіальних громад Закарпатської та Саболч-Сатмар-Березької областей.

Взявшись за нелегку справу задокументувати діяльність Європейського об'єднання територіального співробітництва з обмеженою від-

ment of the town of Kisvarda (Hungary) in October 2015. TISZA EGTC was officially registered under No19 at the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary on October 26, 2015; it was entered in the Register of the Committee of the Regions under No57 on November 25, 2015. The Committee of the Regions published a notice on the grouping registration at the Official Journal of the EU.

TISZA EGTC is a true pioneer in the field of involving Ukrainian territorial communities and local public authorities into mutually beneficial cooperation with communities and colleagues from the EU, which provides system support to the EGTCs. Thereby, Zakarpatska oblast together with the Hungarian partners benefited from a unique opportunity to cooperate with the EU in a new format to implement specific economic, investment, environmental, infrastructural, cultural and educational projects aimed at solving the acute problems of territorial communities in Zakarpatska oblast and Szabolcs-Szatmar-Bereg County.

Having embarked on the challenge to document all the activities of TISZA EGTC over the first five years, we realized that many things were done indeed. Only five

szembesültünk azzal, hogy mennyi mindent valósítottunk meg az elmúlt évek során. A Társulás létrehozásától számítva alig telt el öt év, elért eredményeink mégis évtizedekben mérhetőek. Köszönhetően a támogatásoknak, a kitartásnak és hitnek ilyen rövid idő alatt értük el mindazt, amit másoknak csak hosszú évtizedek munkája révén sikerül. Ezért van mire büszkének lennünk: számos akadály és nehézség ellenére jelentős pozitív eredményeket tudhatunk magunkénak.

Tekintettel arra, hogy a Tisza ETT létezése ma is egyedülálló és különleges Ukrajnában, jelen kiadványban időrendben, képekkel illusztrálva, lépésről lépésre mutatjuk be a Társulás létrehozását, továbbá az elért eredményeket.

A szervezet alapító dokumentumaiban lefektetett célok elérése érdekében az elmúlt 5 év során számos rendezvényt, találkozót szerveztünk annak érdekében, hogy közelebb hozzuk egymáshoz az együttműködésben érdekelt feleket minden szakterületen. Több mint tíz sikeres projekt valósult meg: bemutató fórumok és európai szintű nemzetközi konferenciák, két fejlesztési stratégia és három tudományos kiadvány, melyek magyar, ukrán és angol nyelven jelentek meg.

повідальністю ТИСА за перші п'ять років, ми самі усвідомили, що зроблено дуже багато. Минуло всього п'ять років від створення Об'єднання, а наші досягнення можна виміряти десятиліттям. Адже завдяки підтримці, наполегливості, завзятості та вірі за такий короткий час ми домоглися того, чого інші досягають за більш тривалий період. Так, нам є чим пишатися: незважаючи на певні перешкоди і труднощі, ми зуміли досягти суттєвих позитивних результатів.

Враховуючи те, що факт існування ЄОТС ТИСА допоки є одиничним і унікальним в Україні, представимо огляд подій щодо його створення та результатів діяльності у послідовному та хронологічному порядку, підтверджений цікавими світлинами.

Заради досягнення цілі упродовж п'яти років було організовано низку заходів, зустрічей, перемовин, що мали на меті віднайти та наблизити зацікавлені у співпраці сторони в різних галузях. Реалізовано близько десяти вдалих проєктів: проведено низку презентаційних форумів та міжнародних конференцій європейського масштабу; підготовлено дві стратегії розвитку; три наукові збірники, які видано українською, угорською та англійською мовами.

years have passed since the establishment of the grouping, but our accomplishments can be measured in decades. After all, owing to the support, assertiveness, perseverance and faith we have achieved the results in such a short time, which others work for a longer period. Yes, we do really have something to be proud of; despite certain obstacles and difficulties, we have managed to achieve significant positive results.

Given the fact that TISZA EGTC is still a unique and single case for Ukraine, it is worth to present an overview of the events related to its establishment and results of its activity in a chronological order backed up with interesting photos.

Pursuing the goal, we have organized a range of events, meetings and negotiations over the five-year period in order to reveal and bring together stakeholders interested in cooperation in various fields. About ten projects have been implemented successfully: a number of presentation forums and international conferences of European scale held; two development strategies prepared; three collections of scholarly articles published in the Ukrainian, Hungarian and English languages.

Az egyik legkiemelkedőbb eredményünk, hogy a Tisza ETT vezető partner két nagyszabású projektben a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2014-2020 keretében.

Nem kevésbé fontos eredmény az a munka, amelyet Ukrajna Nemzeti Tudományos Akadémiája és az Ungvár Nemzeti Egyetem kutatóinak közreműködésével folytattunk azzal összefüggésben, hogy felgyorsítsuk a határon átnyúló együttműködésről szóló törvény ukrán Legfelsőbb Tanács által 2018. szeptember 4-én sorra került módosítását, különös tekintettel az európai területi társulásokra vonatkozóan. A Tisza ETT különféle programokban vesz részt, amelyek célja a környezet védelme, a hulladékgazdálkodás, továbbá jótékonyasági tevékenységet is folytatunk: támogatjuk az árvaházak és a fogyatékossgal élők gondozását végző szociális szolgáltató intézmények munkáját. Ez a munka különösen aktív lett a COVID-19 járvány idején.

Mára a Tisza ETT bebizonyította hatékonyságát, az első, új formájú európai társulásként, amelyet különlegesnek tekinthetünk az európai régiók nemzetközi együttműködési formái között. Ennek az együttműködésnek Kárpátaljára vonatkozó pozitív tapasztalatai Ukrajna más régióiban is alkalmazhatóak az európai törekvések végrehajtásának folyamatában.

Amit fontos kiemelni: a felsorolt eredményeket a szakmai csapat munkájának és a hatékony menedzsmentnek köszönhetően sikerült elérni, valamint Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma pénzügyi és szakmai támogatásának, az EU Régiók Bizottsága EGTC Platformjával (Brüsszel, Belgium) és a Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő

Одним з найбільших наших досягнень є те, що ЄОТС ТИСА є бенефіціаром двох масштабних проєктів у рамках Програми транскордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна 2014-2020».

Не менш важливою є спільна з науковцями НАН України та УжНУ успішна робота у контексті прискорення схвалення Верховною Радою України 4 вересня 2018 року Закону України «Про транскордонне співробітництво», зокрема щодо діяльності європейських територіальних об'єднань. ЄОТС ТИСА бере участь у різних програмах щодо покращення екологічного стану, очистки навколишнього середовища від сміття; займається добродією діяльністю: підтримує роботу дитячих будинків та установ соціального обслуговування для догляду за інвалідами. Особливої активності набула ця робота в період пандемії COVID-19.

Отож, нині ЄОТС ТИСА вже довело свою ефективність і стало першим європейським об'єднанням новітнього формату, яке по праву можна назвати родзинкою серед варіантів міжнародної співпраці європейських регіонів. Адже позитивний досвід такої співпраці на прикладі Закарпаття може бути використаний і в інших регіонах у процесі втілення євроінтеграційних прагнень України.

І головне. Таких результатів нам вдалося досягти завдяки роботі згуртованої команди, ефективному менеджменту та всебічний, у т.ч. фінансовій підтримці з боку Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини, сталим дієвим контактам із Платформою ЄОТС Комітету регіонів ЄС (Брюссель, Бельгія) та Центральноєвропейською службою сприяння

One of our major achievements is that TISZA EGTC is the lead beneficiary of two large-scale projects within the framework of the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020.

No less important was our joint work with the scholars of the National Academy of Sciences of Ukraine and Uzhhorod National University in the context of accelerating approval process of the Law of Ukraine "On Cross-Border Cooperation" adopted by the Verkhovna Rada on September 4, 2018, in particular related to the European groupings of territorial cooperation in Ukraine. TISZA EGTC contributes to various programmes for improving the environmental situation, cleaning environment from waste; it is involved in charitable activities: supports orphanages and social service institutions for people with disabilities. This work has become especially active during the COVID-19 pandemic.

Thus, TISZA EGTC has proved its effectiveness and became the first European grouping of the newfound format, which is rightfully considered a zest of international cooperation options for European regions. After all, the positive experience of such cooperation as in the case of Zakarpattia could be also applied in the process of implementing Ukraine's euro-integration aspirations in other regions.

Finally, the most important thing. We have managed to achieve such results: owing to the work of our cohesive team, efficient management; extensive, incl. financial, support of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary; sustainable efficient contacts with the EGTC Platform of the European Committee of the Regions (Brussels, Belgium) and the Central European Centre for Cross-border

Службатою (CESCI, Magyarország) történő folyamatos és hatékony kapcsolattartásnak. Támogatóink voltak továbbá: Magyarország Nemzeti Fejlesztési Minisztériuma, a Szerencsejáték Zrt., a Pallas Athéné Domus Educationis Alapítvány, a Hierotheosz Egyesület. Külön köszönettel tartozunk az Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia Jogi és Gazdaságtudományi Kutatások Intézetének, az Ungvári Nemzeti Egyetem Jogi Karának, az Európa Tanács Helyi Önkormányzati Reformokat Támogató Szakértői Központjának áldozatos szakmai munkájukért, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának és Magyarország Beregszászi Konzulátusának a sokrétű segítségnyújtásért, továbbá Ukrajna Gazdaságfejlesztési, Kereskedelmi és Mezőgazdasági Minisztériumának, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatásnak, a YADROLab Projekt Menedzsment Szervezetnek, a Kárpátaljai Megyei Tanács „Kárpátalja” Regionális Fejlesztési és Határon Átnyúló Együttműködési Ügynökségnek a közös munkáért és támogatásért, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft.-nek.

Eredményeinkből inspirációt, energiát merítünk és optimistán tekintünk a jövőbe. Ez erőt ad a nehézségek leküzdéséhez, hogy célirányosan tudjunk haladni kitűzött célunk eléréséhez, ami nem más, mint ösztönözni a pozitív gazdasági és szociális fejlődést Magyarország és Ukrajna két határ menti régiójában az általános európai normáknak megfelelő módon.

транскордонним ініціативам (CESCI, Угорщина), а також фінансовій підтримці колишнього Міністерства національного розвитку Угорщини, ЗАК «Угорська лотерея», угорського Фонду «Pallas Athéné Domus Educationis» (PADEA), угорського Об'єднання Ієрофея, ґрунтовній та злагодженій роботі наших партнерів – науковців Інституту економіко-правових досліджень Національної академії наук (НАН) України, юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (УжНУ), експертного центру Ради Європи з підтримки реформи місцевого самоврядування Генеральним директором II - Ради демократії Європи, всебічному сприянню Генерального консульства Угорщини в Ужгороді та Консульства Угорщини в м. Берегово, Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства України, Закарпатської облдержадміністрації, Лабораторії проєктного менеджменту «YADROLab», Агентства регіонального розвитку та транскордонного співробітництва «Закарпаття» Закарпатської обласної ради, Некомерційного Агентства територіального розвитку та управління навколишнім середовищем області Саболч-Сатмар-Береґ Кфт та багато інших. Висловлюємо їм щиро подяку.

З наших результатів ми черпаємо оптимізм, натхнення та енергію. Воно дає нам сили долати труднощі, ціленаправлено йти до нашої спільної мети: стимулювати позитивні структурні зрушення економіки, активізувати економічний та соціальний розвиток двох прикордонних регіонів Угорщини та України на основі загальноєвропейських стандартів.

der Initiatives (CESCI, Hungary); financial support of the former Ministry of National Development of Hungary, Hungarian Lottery CJSC, Hungarian Foundation «Pallas Athéné Domus Educationis» (PADEA), Hungarian Association Hierotheosz; thorough and coordinated work of our partners, i.e. scholars of the Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine, Law Faculty of Uzhhorod National University, Centre of Expertise for Local Government Reform Directorate II of Democratic Institutions Council of Europe; and, all-round support of the Consulate General of Hungary in Uzhhorod and the Consulate of Hungary in Berehovo, Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine, Zakarpatska Oblast State Administration, YadroLab Laboratory of Project Management, Agency of Regional Development and Cross-border Cooperation "Transcarpathia" of Zakarpatska Oblast Council, Szabolcs-Szatmár-Bereg County Regional Development and Environmental Management Agency Nonprofit Ltd and many others. We express our sincere gratitude to all of them.

We derive optimism, inspiration and energy from our accomplishments. They give us strength to overcome any difficulties, to go to our common goal, i.e. to promote positive structural changes in the economy, to intensify economic and social development of the two border regions of Hungary and Ukraine based on European standards.

1. Köszöntők

• Вітальне звернення • Welcome address

■ KISS-PARCIU Péter,

Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma regionális és határ menti gazdaságfejlesztésért felelős helyettes államtitkára

■ Петер КИШ-ПАРЦИУ,

заступник Державного секретаря з питань розвитку регіональної та прикордонної економіки Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини

■ Péter KISS-PARCIU,

Regional and Cross-border Economic Cooperation Deputy State Secretary of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary

1.1.

Magyarország történeti-kulturális sajátosságából adódóan a környező országok határtérségének települései élénk kapcsolatot ápolnak magyarországi településekkel. Magyarország számára kiemelt jelentőségű az Európai Unió 2006-ban bevezetett új jogintézménye, az európai területi társulás – ETT, angolul EGTC - amely határon átnyúló jellegével ezeket a már működő kapcsolatokat tudja erősíteni, elmélyíteni, az érintett területeket a regionális szemléletű szerveződés és fejlesztés útján elindítani és azon tartani. Magyarország az Európai Unióban egyedülálló módon, az intézményi fenntarthatóság jegyében 2011 óta működési támogatást nyújt magyarországi taggal rendelkező ETT-k számára, emellett elősegíti fejlesztési projekt elképzeléseiket. A közel tíz éve működő komplex kapacitás fejlesztésnek köszönhetően a költségvetési támogatások minden egyes forintja húszszoros uniós forráselhívást generált. A Külgazdasági és Külügyminisztérium 2014 ősze óta látja el az európai területi társulásokkal kapcsolatos komplex hatósági, szakma-politikai, fejlesztési feladatokat. Ennek a munkának köszönhetően a magyar határokon működő európai területi társulások a soft projektek megvalósításán túl ma már határon átnyúló infrastrukturális és nagyberuházási fejlesztések menedzselésére is képesek.

Az Európai Parlament és a Tanács 2013-ben tette lehetővé az úgynevezett harmadik országok joganyai-

nak európai területi társulásban való részvételét. A Tisza ETT az unióban az első olyan ETT, ahol a két magyarországi tagon – Kisvárdai város, és Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Közgyűlése - kívül harmadik országbeli jogalany, a Kárpátaljai Megyei Tanács is tagként szerepel. Az ETT rekordidő alatt, 2015. október 26-án került hivatalosan bejegyzésre. A magyar-ukrán határtérségben működő jogintézmény az ukrajnai jogi szabályozásra is hatással volt. Számunkra kiemelkedő jelentőséggel bír az a tény, hogy a Tisza ETT a megalakulását követő rövid időn belül fontos tapasztalatokat szerzett, pozitív imázs-képet alakított ki, és a határ menti térség fejlesztésében jelentős eredményeket ért el. Az ETT a nyilvántartásba vétele óta elkészítette stratégiáját, és jelenleg két pályázat kedvezményezettje a 2014-2020 közötti Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Programban. Az ETT képviselői aktív résztvevői a Külgazdasági és Külügyminisztérium, az uniós intézmények és más szakhatóságok szakmai találkozóinak és fórumainak.

Kívánom, hogy a Társulás tevékenysége továbbra is ilyen célratörő és gyümölcsöző legyen a határtérség közösségeiért való építkezésben. A Külügyminisztérium a jövőben is támogatja fenntartható és társadalmilag hasznos projektek kidolgozását és a határon átnyúló együttműködést fejlesztő programok végrehajtását.

Zavdaky istorichnym ta kulturnym osoblyvostyam Uhorshyny prikordonni regioni navkoliishniy kraïn pidtrimuyut tísni zvyazki z uhorshskimi poselenniyami. Dlya Uhorshyny osoblyve znachennya maé nova pravova instituciya evropeyskikh territorialnykh ob'ednany (angliyskoyu EGTC), zaprovadzhena Evropeyskim Soюзom u 2006 roci, ya za svoim prikordonnym karakterom moze zmitsniti ta poglybiti ci isnyuchi vidnosini, zapustiti ta pidtrimuvati vidpovidni sfery shlyahom regionalnogo rozvutku. Pochynayuchi z 2011 r. Uhorshina v osoblyvyy spósb v ES pidtrimué diyalnisty evropeyskikh territorialnykh ob'ednany, na daé finansovu pidtrimku dlya prosuvannya idey ta proyektiv rozvutku tym EOTS, chlenom yakh é uhorshska storona. Zavdaky kompleksnomu rozvutku potentsialu, yakyi trivaé mayzhe desyaty rokiv, kozen forint budzhetnoy pidtrimki prynosit u dvadcyaty raziv bilyshé kohtiv, otrymanykh z ES.

З осені 2014 року Міністерство зовнішньої економіки і закордонних

справ Угорщини виконує складні завдання щодо офіційної реєстрації, професійної політики та розвитку, пов'язані з діяльністю європейських територіальних об'єднань. Завдяки цій роботі європейські територіальні об'єднання, що діють на угорських кордонах, здатні не лише реалізовувати м'які проекти, але й займатися менеджментом впровадження проектів розвитку та транскордонної інфраструктури.

У 2013 році Постанова Європейського Парламенту та Ради ЄС надала можливість для участі в європейських територіальних об'єднаннях з країнами-членами ЄС так званих третіх країн. EOTS ТИСА стало першим таким об'єднанням, у якому, крім двох угорських членів - міста Кішварда та загальних зборів області Саболич-Сатмар-Берег, членом є Закарпатська обласна рада. Реєстрацію Об'єднання було здійснено у рекордно стислі строки 26 жовтня 2015 року. EOTS ТИСА, що діє в угорсько-українському прикордонному регіоні, мало суттєвий вплив, зокрема й на правове врегулювання цієї інституції в Україні.

Owing to historical and cultural peculiarities of Hungary, the border regions of the surrounding countries maintain close ties with Hungarian settlements. The European territorial grouping (EGTC) as a new legal institution, introduced by the European Union in 2006, is of particular importance for Hungary, as it by its cross-border nature can strengthen and deepen these existing relations, to launch and support relevant areas through regional development. Since 2011, Hungary has been supporting the European groupings of territorial cooperation in the EU in a special way, providing

financial support to the EGTCs, which Hungarian regions are members of, to promote development ideas and projects. Owing to comprehensive development of the potential, which lasts for almost ten years, each forint of budget support brings twenty times more funds received from the EU.

Since the autumn of 2014, the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary has been fulfilling the complicated tasks of official registration, professional policy and development related to the activities of European territorial groupings.

Саме тому для нас велике значення має те, що EOTS ТИСА за короткий період існування набуло неоціненного досвіду, позитивного іміджу і має на рахунок вагомий позитивні результати у сфері прикордонного розвитку. Після реєстрації EOTS розробило свою стратегію і сьогодні є бенефіціаром двох проектів у рамках Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020». Представники EOTS є активними учасниками професійних нарад, конференцій та форумів, організованих інституціями ЄС та Міністерством зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини.

Бажаю, щоб діяльність EOTS ТИСА і надалі була такою ж цілеспрямованою та плідною у розбудові громад прикордонного регіону. Міністерство зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини продовжуватиме підтримувати розробку важливих і суспільно вигідних проектів та реалізацію програм розвитку транскордонного співробітництва.

Owing to this work, the European territorial groupings active on the Hungarian borders besides implementing soft projects are able to secure management of development and cross-border infrastructure projects.

In 2013, the Regulation the European Parliament and of the Council provided an opportunity for the so-called third countries to participate in European groupings of territorial cooperation. TISZA EGTC has become the first such grouping, which besides two Hungarian members – the town of Kisvárdai and Gen-

eral Assembly of Szabolcs-Szatmar-Bereg County, has Zakarpatska Oblast Council as a member. The Grouping was registered in record time on October 26, 2015. TISZA EGTC functioning in the Hungarian-Ukrainian cross-border region has had a significant impact, in particular on setting the regulatory framework for these institutions in Ukraine.

This is precisely why for us is of utmost importance that TISZA EGTC has gained

invaluable experience, positive image and achieved significant positive results in the field of cross-border development in such a short period. After its registration, the EGTC has developed its strategy and currently is a beneficiary of two projects within the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020. The EGTC representatives are active participants of professional meetings, conferences and forums organized by the EU institutions

and the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary.

I wish TISZA EGTC to continue the same goal-oriented and fruitful activities in the development of border communities. The Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary will further on support the development of significant and socially beneficial projects and implementation of cross-border cooperation development programmes.

Slaven Klobučar,
az EGTC Platform és a határokon átnyúló együttműködés vezető tisztviselője, az EU Régiók Bizottsága Területi Kohéziós és Költségvetési Bizottsága (COTER) (Brüsszel, Belgium)

Славен Клубукар,
Провідний Адміністратор Платформи ЄОТС та транскордонного співробітництва, Комісія з питань територіального зближення та бюджету Комітету Регіонів ЄС (COTER) (Брюссель, Бельгія)

Slaven KLOBUČAR,
Lead Administrator of the EGTC Platform and cross-border cooperation, Commission for Territorial Cohesion Policy and EU Budget of the European Committee of the Regions (COTER) (Brussels, Belgium)

1.2.

Az EGTC volt az első olyan európai együttműködési struktúra, amely az európai jogon alapult és azért jött létre, hogy a területi együttműködés fejlődését és haladását segítse. Ez talán az egyik legjobb példa arra, hogy hogyan is munkálkodott a Régiók Bizottsága Európa megreformálásán, főként azok érdekében, akik a határ menti régiókban élnek, avagy dolgoznak. Jelenleg 74 bejegyzett EGTC van 20 EU-tagállamban és 4 EU-n kívüli országban, amelyek regionális hatóságot és helyi önkormányzatot foglalnak magukban, területükön egyesítve az EU lakosságának 26%-át. Az EGTC nagyon hasznos eszköznek bizonyult a már meglévő valamint az új együttműködések fejlesztésében az EU belső és külső határai mentén, valamint a transznacionális együttműködésekben belül. Az EGTC, az EU-tagállamok és nem uniós országok területét lefedő jogi személyiségi formán alapul-

va, számos adminisztratív és jogi akadályt kiküszöböl, amelyek gyakran gátolják a határon átnyúló és transznacionális együttműködést. A Régiók Bizottsága, amely egyben a hivatalos EU EGTC, mindennap bizonyítja, hogy az eszköz milyen előnyökkel jár a régiók és a városok, különösképpen a határ menti régiók számára az EU teljes területén. A Régiók Bizottsága örömmel üdvözlí körében a Tisza ETT-t, Ukrajna első EGTC-jét, amely az első olyan társulás, mely EU-n kívüli országot vont be. Hisszük, hogy a Tisza ETT jelentősége számottevő a határ mindkét oldalán élő polgárok számára és egy olyan eszköz, amely jelentősen hozzá fog járulni a két határ menti régió társadalmi és gazdasági fejlődéséhez.

Szeretettel köszöntöm a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulást ötödik születésnapja alkalmából és további sikereket kívánok a munkájukhoz.

ЄОТС було першою європейською структурою для співпраці, яка базувалася на європейському праві і була заснована для сприяння і просування розвитку територіального співробітництва. Це також один з найкращих прикладів того, як Комітет Регіонів працював над змінами у Європі, особливо для тих, хто живе та працює у прикордонних регіонах. Сьогодні маємо 74 зареєстрованих ЄОТС у 20 країнах-членах ЄС та у 4 країнах, що не є членами ЄС, які включають в себе регіональні органи влади та органи місцевого самоврядування на загальній території, що охоплює 26% населення

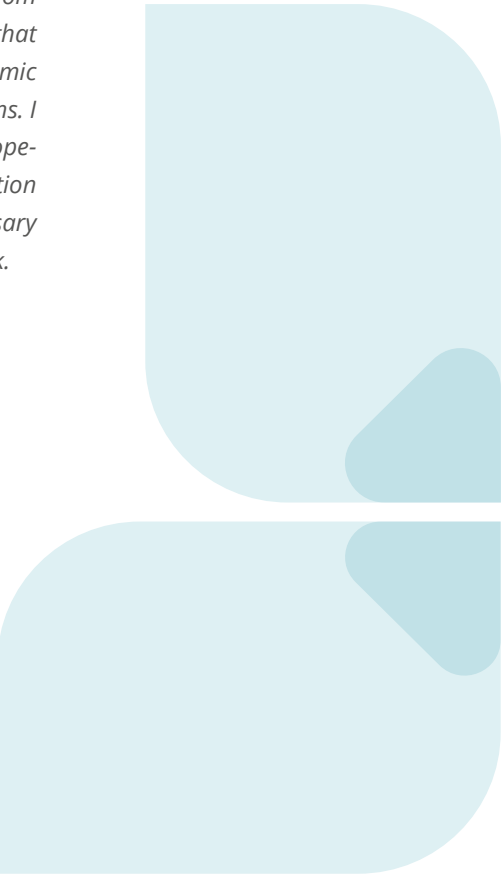
The EGTC was the first European cooperation structure defined by the European law and designed to facilitate and promote territorial cooperation. It is also one of the finest examples of how the CoR has worked on changing Europe, especially for those of our citizens living and working in border regions. Today we have 74 Registered EGTCs in 20 EU Member States, 4 Non EU Member States, involving Regional Authorities and Local Authorities whose territories together cover 26% of EU Population. The EGTC has proved to be a very useful tool in developing existing and promoting new cooperation at the EU's internal and external borders, as well as transnational. Being single legal entities that cover territories from multiple EU and non-EU Member States, EGTCs removed many administrative and legal obstacles that often hamper cross-border and transnational cooperation. The CoR, which is also the official EU EGTC, daily witnesses all the benefits this instrument has brought to the regions and cities across the EU and above all to border regions.

ЄС. ЄОТС виявилось дуже корисним інструментом для розвитку існуючого та для сприяння новому співробітництву на внутрішніх та зовнішніх кордонах ЄС, а також транснаціональній співпраці. Будучи єдиною формою юридичної особи, що охоплює територію кількох країн-членів ЄС та країн, що не є членами ЄС, ЄОТС усунуло багато адміністративних та юридичних перешкод, які часто стоять на заваді транскордонному і транснаціональному співробітництву. Комітет Регіонів, який також є офіційним ЄОТС ЄС, незмінно демонструє усі переваги, які цей інструмент надав регіонам та містам

на всій території ЄС, і, насамперед, прикордонним регіонам.

Комітет Регіонів ЄС тішиться з того, що ЄОТС ТИСА є першим ЄОТС з Україною і одним із перших, що були утворені з країною, яка не входить до складу ЄС. Ми вважаємо, що ЄОТС ТИСА має величезне значення для громадян по обидва боки кордону і дуже корисним інструментом для соціально-економічного розвитку двох прикордонних регіонів. Щиро вітаю Європейське об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю ТИСА із 5-ти річчям і бажаю подальших успіхів в роботі.

The CoR is very pleased to have TISZA EGTC as the very first EGTC with Ukraine, and one of the first with non-EU member states. We believe that the TISZA EGTC can be of great value to the citizens from both sides of the border and a tool that will greatly benefit the socio-economic development of the two border regions. I sincerely congratulate the Tisza European Grouping for Territorial Cooperation Limited Liability on its fifth anniversary and wish it further success in its work.

2. A Társulás szervezeti felépítése

- Організаційна структура Об'єднання
- Organizational structure of the Grouping

A Tisza ETT nyilvántartásba vételét követően önálló jogi személlyé vált. Tevékenysége során az Európai Alapok-mány jogszabályaival és a nyilvántartásba vétel szerinti ország (azaz Magyarország) törvényeivel összhangban jár el.

A központi titkárság címe a Tisza ETT alapító dokumentumaiban foglaltak szerint: Magyarország, 4600 Kisvárd, Szent László u. 7-11.

A Kárpátaljai Megyei Tanácsnál működő titkárság (jogi személyiség nélkül): Ukrajna, 88008 Ungvár, Narodna tér 4.

Az ETT működésének szabályozása rugalmas, ami lehetővé teszi a helyi és regionális önkormányzatok számára, hogy alkalmazkodjanak tagállamaik követelményeihez. Az ETT-nek számos előnye van, például egyértelmű irányítási struktúra, fenntarthatóság és stabilitás. Ez csökkenti a választási ciklusoktól való függőséget, lehetőséget teremtve a határ menti régiókban a hosszú távú stratégiai tervezésre és a jövőkép kialakítására.

Az a tény, hogy az ETT önálló jogi személy, minimalizálja a bürokrácia mértékét, mivel elegendő csak az ETT igazgatójának aláírása az EU által finanszírozott projektekben való részvételhez, azaz nem szükséges várni valamennyi helyi és regionális önkormányzat jóváhagyására. Átlátható mechanizmusa van a projektek végrehajtásának és hatékonyságuk monitoringjának. A független könyvvizsgáló a projektek megvalósításának folyamatában figyelemmel kíséri a források célzott felhasználását, így garantálható az erőforrások maximálisan átlátható felhasználása.

A Tisza ETT szervei: Közgyűlés, Igazgató, Titkárság, 3 főből álló Felügyelő Bizottság; tisztségviselői: Elnök, Társelnök, Felügyelő Bizottság elnöke (vezető tisztségviselők), felügyelőbizottsági tagok.

A Társulás elnöke a magyarországi alapító tagok közül a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat mindenkori elnöke, míg társelnöke az ukrajnai alapító tag, a Kárpátalja Megyei Tanács mindenkori elnöke. Az igazgatót a magyarországi fél, az igazgatóhelyettest pedig érdekeinek képviselőjére az ukrajnai fél nevezi ki.

ЕОТС ТИСА є окремою юридичною особою з моменту його реєстрації. Діє за законами Європейського статуту і відповідно до місця юридичної реєстрації ЕОТС керується у своїй діяльності законодавством Угорщини.

Головний секретаріат - юридична адреса згідно з реєстрацією установчих документів ЕОТС ТИСА: Угорщина, 4600 м. Кішварда, вул. Сент Ласло 7-11.

Секретаріат при Закарпатській обласній раді (без статусу юридичної особи): Україна, 88008 м.Ужгород, площа Народна, 4.

Регулювання діяльності ЕОТС є гнучким, що дозволяє місцевим та регіо-

нальним органам влади адаптувати його до потреб у своїх державах-членах. Є багато переваг, пов'язаних з ЕОТС, такі як чітка структура управління, постійність та стабільність. Це зменшує залежність від електоральних циклів, що створює можливості для довгострокового стратегічного планування і формування бачення у прикордонних регіонах.

Той факт, що ЕОТС є окремою юридичною особою, зводить до мінімуму бюрократію, оскільки достатньо лише підпису директора ЕОТС – на відміну від необхідності чекати погодження всіх місцевих та регіональних органів влади на участь у проектах, що фінансуються ЄС. Діє чіткий механізм реалізації проектів та перевірки їх ефективності. Ауди-

тори протягом усього процесу впровадження проекту спостерігають за цільовим використанням коштів. Тож є гарантія максимально прозорого використання ресурсів.

До органів ЕОТС ТИСА належать: Загальні збори, Директор, Секретаріат, Спостережна комісія у складі 3-х осіб; до посадових осіб – Голова, Співголова, голова Спостережної комісії (керівні посадові особи), члени Спостережної комісії. Головою Об'єднання, відповідно до Статуту, є діючий Голова Загальних зборів області Саболч-Сатмар-Берег, Співголовою – діючий голова Закарпатської обласної ради. Директор призначається від угорської сторони, Заступник директора - представник інтересів української сторони.

TISZA EGTC is an individual legal entity since the moment of its registration. It acts in accordance with the laws of the European Statute as well as according to the place of registration – by the laws of Hungary.

General Secretariat – registered address according to the statutory documents of – TISZA EGTC: 7-11, Szent Laszlo Street, 4600 Kisvarda, Hungary.

Secretariat at Zakarpatska Oblast Council (no legal entity status): 4, Narodna Square, 88008 Uzhhorod, Ukraine.

Regulation of the EGTC's activity is flexible allowing local and regional authorities to adapt it to the needs of its member states. There are many benefits of the EGTC, in particular, clear management structure, permanence and sustainability. This reduces dependence on electoral cycles and enables long-term strategic planning and vision forming in the border regions.

The fact that the EGTC is an independent legal entity minimizes bureaucracy, when

the EGTC director's signature is enough instead of waiting approvals of all local and regional authorities for partnership in an EU funded project. There is a clear mechanism for projects implementing and verifying their effectiveness. Auditors throughout the whole process of the project implementation monitor the proper use of funds. Thus, there is a guarantee for the most transparent use of resources.

TISZA EGTC's management bodies are as follows: General Meeting, Director, Sec-

retariat, Supervisory Board consisting of three members; its officials are Chairman, Co-Chairman, Head of the Supervisory Board (senior officials), and members of the Supervisory Board. According to the Statute of the Grouping Chairman is the Chairman-in-Office of the General Assembly of Szabolcs-Szatmar-Bereg County, Co-Chairman is the Head-in-Office of Zakarpatska Oblast Council. Director is appointed by the Hungarian side, Deputy Director is a representative of the interests of the Ukrainian side.

Seszták Oszkár,

a Tisza ETT elnöke, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke (Magyarország)

Оскар Шестак,

голова ЄОТС ТИСА, голова Загальних зборів області Саболч-Сатмар-Берег (Угорщина)

Oszkár SESZTÁK,

Chairman of TISZA EGTC, Chairman of General Assembly of Szabolcs-Szatmár-Bereg County (Hungary)

2.1.

Az ukrajnai európai integrációs folyamatok fontos eseménye volt a Tisza ETT 2015. októberi, Magyarország Kormánya támogatásával történő megalakulása. Büszkék vagyunk arra, hogy nekünk sikerült elsőként létrehoznunk egy olyan példaértékű területi együttműködési társulást Európában, melyet egy EU-tagállam (Magyarország) és egy nem EU-tagállam (Ukrajna) határ menti térségei alapítottak. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye földrajzi adottságainak köszönhetően három országgal határos, és számos fejlesztést, közös projektet valósít meg a szomszédos országok határ menti területeivel együttműködve. Az eltelt évek során a Tisza ETT megszerezte azt a tapasztalatot és tudást, ami új lendületet adott az együttműködésnek, és megnyitotta azt

az utat, hogy közös munkával olyan elképzelések váljanak valósággá, amire régóta vár a régió lakossága. Hagyományaink és identitásunk megőrzése mellett együtt dolgozunk közös céljaink megvalósításán. Legfontosabb célunk, elkészült integrált fejlesztési stratégiánk alapján, a Tisza ETT forrásainak hatékony felhasználása a tervezett interregionális és határon átnyúló európai projektek megvalósítása révén.

Magyarország Kormánya minden lehetséges eszközzel támogatja Kárpátalja megye felzárkózását, mi pedig folytatjuk az együttműködést annak érdekében, hogy ösztönözve a párbeszédet partnereinkkel fontos beruházási projektek megvalósításával fejlesszük határ menti megyeinket.

Важливою подією для європейських інтеграційних процесів України було створення у жовтні 2015 року за підтримки Уряду Угорщини ЄОТС ТИСА. Ми пишаємося тим, що нам першим вдалося створити таке взірцеве Об'єднання територіального співробітництва в Європі, засновниками якого є прикордонні регіони країни-члена ЄС (Угорщина) та країни, що не є членом ЄС (Україна).

У силу географічних умов, область Саболч-Сатмар-Берег межує з трьома країнами та через специфічне геополітичне становище, спільно з сусідніми країнами, реалізує низку проектів розвитку. З часу, що минув, ЄОТС ТИСА набув досвіду та знань, які надали новий поштовх для нашої співпраці і відкрили шлях, щоб

спільною працею реалізувати ідеї, на які вже давно чекають мешканці регіону. Поряд із збереженням наших традицій та ідентичності, ми працюємо разом для досягнення наших спільних цілей. Наша головна мета, відповідно до підготовленої нами Стратегії інтегрованого розвитку – ефективне використання європейським об'єднанням ТИСА джерел ЄС шляхом реалізації інтеррегіональних та прикордонних європейських проектів. Угорський уряд усіма можливими засобами допомагає Закарпаттю надолжити відставання і надалі продовжувати розвивати процес діалогу з нашими партнерами з метою розвитку наших прикордонних областей шляхом реалізації важливих інвестиційних проектів.

Establishment of TISZA EGTC with the support of the Hungarian Government in October 2015 was an important event for the European integration processes in Ukraine. We are proud that we were the first to establish such a showcase grouping of territorial cooperation in Europe founded by the border regions of an EU member state (Hungary) and a non-EU member state (Ukraine).

Given the geographical conditions, Szabolcs-Szatmar-Bereg County borders

on three states and due its geopolitical situation implements a number of development projects together with the neighbouring countries. Over the past period, TISZA EGTC has acquired experience and knowledge, which gave a new impetus for our cooperation and paved the way for joint implementing the ideas so long waited by the residents of the region. Along with preserving our traditions and identity we work together to achieve our common goals. Our main goal in accordance with the Integrated

Development Strategy prepared by us is the effective use of the EU resources by TISZA EGTC via implementation of interregional and cross-border European projects. The Government of Hungary helps Zakarpattia by all possible means to catch up and we will further on develop the dialogue process with our partners for the development of our border regions through implementation of crucial investment projects.

2.2.

A Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás (Tisza ETT) 2015 októberében alakult. Egyedülálló ez Ukrajna és az EU számára is, hiszen először fordul elő, hogy Ukrajna határmenti régiója Magyarország támogatásának köszönhetően egy európai struktúra részévé válik, ami új lehetőségeket nyit meg a határon átnyúló együttműködésben az EU külső határszakaszán. Az EU támogatásával a gazdaság átalakítása Ukrajna egyik régiójában, az EU-val szomszédos területen egy olyan fejlődési környezet létrehozását segíti elő egy ún. minta-projektként, amelynek hatása várhatóan megtöbbszöröződik, és pozitív változásokhoz vezet az ukrán társadalom minden szintjén és minden ágazatában.

A Tisza ETT új és innovatív kezdeményezés, amely különösen fontos az Ukrajnában zajló európai integrációs folyamatok szempontjából, hiszen

Kárpátalja megye négy európai uniós tagállammal, Magyarországgal, Szlovákiával, Romániával és Lengyelországgal, is határos, így alkalmas az Ukrajna és az EU közötti együttműködés új alapokra helyezésére, új keretek között, a határon átnyúló projektek finanszírozásán keresztül. Magyarországi partnereinkkel közösen öt évvel ezelőtt megteremtettük ennek az alapját, azóta jelentős munkát végeztünk el és az eredmények azt mutatják, hogy az ETT hatékony eszköz önkormányzataink számára és az Európai Unió támogatásával egy igazi különlegesség az ukrán-magyar határon átnyúló együttműködésben. Örömteli hangsúlyozni, hogy országaink és a partnerrégiók között kölcsönös tisztelet, együttműködés, támogatás és barátság áll fenn. Hiszek abban, hogy projektjeinket sikeresen fogjuk végrehajtani, és az együttműködés közöttünk új lendületet kap és tovább erősödik.

Mikhaïlo Rivis,

a Tisza ETT társelnöke, a Kárpátaljai Megyei Tanács elnöke (Ukrajna)

Михайло Рівіс,

співголова ЄОТС ТИСА, голова Закарпатської обласної ради (Україна)

Mykhaylo RIVIS,

Co-Chairman of TISZA EGTC, Head of Zakarpattia Oblast Council (Ukraine)

Європейське об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю ТИСА (ЄОТС

ТИСА) було створено у жовтні 2015 року. Це був безпрецедентний випадок як для України, так і для ЄС,

оскільки вперше окремий регіон України, завдяки підтримці Угорщини, став учасником європейського проекту, що відкрив нові горизонти транскордонної співпраці через зовнішні кордони ЄС. Процес активного реформування економіки за технічної допомоги ЄС в одному із регіонів України сприяє створенню такого осередку розвитку на сусідній з ЄС території, що однозначно має кумулятивний ефект і активно впливає на здійснення позитивних змін на всіх рівнях і в усіх сферах українсько-

го суспільства. ЄОТС ТИСА – це дуже молодий, проте перспективний проєкт і надзвичайно важливий з точки зору євроінтеграційних процесів, які відбуваються в Україні. Адже саме Закарпатська область, яка межує одразу з чотирма європейськими державами – Угорщиною, Словаччиною, Румунією та Польщею, стала майданчиком у відпрацюванні нових механізмів та форм співробітництва України з ЄС за рахунок фінансування спільних транскордонних проєктів. Разом з угорськими парт-

нерами п'ять років тому ми заклали фундамент, проведена значна робота і результати показали, що ЄОТС є ефективним для наших громад і стало справжньою родзинкою українсько-угорського співробітництва за підтримки Європейського Союзу. Дуже приємно відзначити, що між нашими країнами і партнерськими регіонами є взаємоповага, співробітництво, підтримка і дружба. Тому я вірю, що наші проєкти будуть реалізовані успішно, що співробітництво набиратиме обертів та міцнішатиме.

TISZA European Grouping of Territorial Cooperation Limited Liability was founded in October 2015. It is a unique experience for both Ukraine and the EU since it was for the first time ever, when supported by Hungary and the Committee of the Regions a region of Ukraine has become a member of a European project that opened new frontiers for cross-border cooperation on external EU borders. The process of active reforming of the economy with the technical assistance of the EU in one of Ukraine's regions contributes to creating such a centre of development in the area adjacent to the

EU, which clearly has a cumulative effect and actively pushes positive changes at all levels and all spheres of the Ukrainian society. TISZA EGTC is a very young but a promising project, which is extremely important in terms of the euro-integration processes taking place in Ukraine. As far as Zakarpatska oblast borders on four European states at once – Hungary, Slovakia, Romania and Poland, it has become a platform for developing new mechanisms and cooperation forms of Ukraine with the EU through financing joint cross-border projects. Together with our Hungarian partners we have

laid foundation five years ago, a significant work has been done and the results achieved proved EGTC to be effective for our communities, which is a highlight of Ukrainian and Hungarian cooperation supported by the European Union. I am extremely pleased to note mutual understanding and effective cooperation between our countries. I am very pleased to note mutual respect, cooperation, support and friendship among our countries and partner regions. Therefore, I believe that our projects will be successfully implemented and our cooperation will build momentum and strengthen.

2.3.

Az Európai Unió 2006-ban lehetőséget teremtett arra, hogy az uniós források felhasználásának segítségével, a már meglévő, vagy jövőbeni együttműködések sikeressége érdekében Európai Területi Társulások alakulhassanak. Hazánkban, 2007 augusztus elsejétől olyan non-profit csoportosulások formálódhatnak, amelyek két vagy több tagállam önkormányzatai, helyi, regionális szereplői közötti hatékony együttműködés sikerességét hivatottak biztosítani. Örömmre szolgál, hogy 2015-ben nekünk sikerült! Megszületett egy olyan területi társulás, mely elsődleges célja a határokon átvéelő kapcsolatok építése, illetve a hatékony együttműködésen alapuló kohézió kialakítása. Az Európai Területi Társulás elsődleges feladata, hogy erősítse az együttműködést a gazda-

ság és a társadalom szereplői között az Unió tagállamaiban.

Kisvárdai város polgármestereként meg vagyok győződve róla hogy a Tisza ETT öt éves működése során számos eredményt ért el: megteremtette a térség területi szervezeteinek hatékony együttműködési lehetőségeit, ökológiai és infrastruktúrafejlesztési projektek megvalósítását indította el, továbbá, ami a legfontosabb közelebb hozta egymáshoz a határtérségben élő embereket. Haladnunk kell tovább ezen az úton és meg kell találni az együttműködés lehetséges jövőbeli módjait. Hiszem azt, hogy a közös kapcsolatok, a közös tervek és a közös haladás kulcs lehet a sikerhez, amely egy biztonságosabb és virágzóbb jövő felé mutat. Eredményes munkát és további sikeres együttműködést kívánok!

У 2006 році Європейський Союз створив можливість для того, щоб за допомогою ефективного використання європейських джерел, створити Європейські територіальні об'єднання заради розвитку вже існуючої або майбутньої плідної співпраці. В Угорщині, починаючи з 1 серпня 2007 року, можна формувати такі некомерційні угруповання, в яких два чи більше органів самоврядування країн-членів зможуть забезпечити успішну, ефективну співпрацю між місцевими, регіональними установами. Я радий, що у 2015 році нам це вдалося! Зародилося таке територіальне об'єднання, першочерговою метою якого є розбудова транскордонних зв'язків, а також розвиток на основі ефективної співпраці. Основним завданням Європейського об'єднання терито-

ріального співробітництва є зміцнення співпраці в економічному та суспільному житті у країнах-членах Європейського Союзу. Як мер міста Кішварда я переконаний, що за п'ять років діяльності ЄОТС ТИСА вдалося зробити багато: створити можливості для ефективної співпраці органів територіальних громад, започаткувати реалізацію низки проєктів екологічного значення та інфраструктурного розвитку і, головне - зблизити людей, які живуть в прикордонні. Але ми не повинні зупинятися на цьому шляху, а навпаки: думати про майбутні можливі шляхи співпраці. Я вірю, що спільні зв'язки, спільні плани, спільний прогрес можуть бути ключем для успіху, який вкаже на більш безпечне та процвітаюче майбутнє. Бажаю нам вдалої роботи та успішної співпраці.

Leleszi Tibor,
a Tisza ETT társalapítója, Kisvárdai Város Önkormányzatának polgármestere (Magyarország)

Тібор Лелесі,
співзасновник ЄОТС ТИСА, мер м. Кішварда (Угорщина)

Tibor LELESZI,
founding member of TISZA EGTC, Mayor of Kisvarda (Hungary)

Since 2006, the European Union has opened up an opportunity to establish European groupings for territorial cooperation aiming at successful development of the existing or future cooperation through efficient use of the EU sources. Thus, since the 1st of August 2007 non-profit groupings can be formed in Hungary aimed to facilitate efficient cooperation between two or more local governments, local and regional actors of the member states. I am glad that we did it in 2015! It is about

a territorial grouping with a primary goal to build cross-border relationships as well as to develop cohesion based on effective cooperation. The primary task of a European territorial grouping is to strengthen cooperation between economic and social players of the EU member states. As the mayor of Kisvárd, I am convinced that TISZA EGTC has managed to achieve a lot over five years of its activity: to create opportunities for effective cooperation of territorial communities, to initiate

implementation of a number of projects in environmental protection and infrastructure development; and, the main thing - to bring people living in the frontier regions closer to each other. However, we should not stop on this path, on the contrary: think about future possible ways for cooperation. I believe that joint ties, joint plans, and joint progress could be a key to success in securing safety and development in the future. I wish us good work and successful cooperation!

Szabóné Cap Andrea,
a Tisza ETT igazgatója
(Magyarország)

Андреа Сабоне Цап,
директор ЕОТС ТИСА
(Угорщина)

Andrea Szabóné Cap,
Director of TISZA EGTC
(Hungary)

2.4.

Megtiszteltetés számomra, hogy közel öt éve a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás igazgatója lehetek. Elmúlt öt év, ami egy szervezet életében talán nem tűnik soknak, számunkra ez az öt év számos kihívást, kapcsolatépítést, helyzetelemzést, sikeres rendezvényeket, projektek megvalósítását jelentette. Ez időszak alatt bemutatkoztunk Brüsszelben az Európai Unió releváns intézményeinél, kiépítettük és megerősítettük kapcsolatainkat a partnerszervezetekkel, ezentúl önkormányzati vezetők számára nemzetközileg elismert szakértőkkel tartottunk vezető képzést, és ezzel platformot teremtettünk jövőbeni együttműködésre.

Felmértük a határ menti térség, megyék problémáit, majd kerestük a megoldást és hozzá az elérhető hazai és európai uniós forrásokat. Öt év munkájának eredményeképp jelenleg már két, a négy ország határmenti térségét összefogó határon átnyúló projekt vezető partnere lehetünk. Szervezetünket támogatják az alapítók politikai és szakmai vezetői, csakúgy, mint az alapító országok kormányzati szervei, diplomáciai missziói. Köszönetem fejezem ki minden támogatóknak, különösen Magyarországi Külgazdasági és Külügyminisztériumának, mely a szervezetünk létrejötténél bábáskodott és azóta is folyamatosan szakmai iránymutatással, működési és egyedi támogatással segíti munkánkat. Ez úton fejezem ki köszönetemet a Tisza ETT megalapítását kezdeményező dr. Seszták Miklósnak a térség országgyűlési képviselőjének, aki korábban, mint fejlesztési miniszter, jelenleg kormánybiztosként támogatja Társulásunkat. A Tisza ETT az alapítását követő hónapokban kidolgozott stratégiája mentén végzi tevékenységét, és valósít meg olyan projekteket, melyek a határ menti régiók legfontosabb közös problémáinak megoldását segítik, helyi és európai finanszírozási források bevonásával.

Egy erős szakmai csaptnak köszönhetően, közös erőfeszítéssel értük el azt, hogy ma már úgy tekintenek ránk, mint nemzetközi szintű, tapasztalt szervezetre.

Для мене є честю майже п'ять років бути директором Європейського об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю ТИСА. Для нас останні п'ять років, які можуть здатися не таким вже й тривалим періодом у житті організації, означали багато викликів, налагодження контактів, постійний аналіз ситуації, успішно проведені заходи та реалізацію проєктів.

Протягом цього періоду ми представили відповідним установам Європейського Союзу в Брюсселі, налагодили та зміцнили партнерські відносини з різними організаціями, провели навчальну програму з лідерства для керівників органів місцевого самоврядування, до якої залучили міжнародно визнаних експертів, яка також сприяла утворенню

платформи для майбутньої співпраці. Ми здійснювали оцінку потреб та проблем прикордонних громад й областей, напрацьовували рішення й шукали ресурси для вирішення даних проблем за рахунок внутрішніх та європейських джерел. У результаті п'ятирічної роботи ми стали провідним партнером двох транскордонних проєктів, що об'єднують прикордонні регіони чотирьох країн. Нашій організації надають підтримку та сприяння фахівці й керівники засновників, уряди та дипломатичні місії країн-засновників. Я хотіла б висловити щиру подяку усім нашим меценатам, особливо Міністерству зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини, яке сприяло створенню нашої організації, і яке від самого початку підтримує нашу роботу фаховими консультаціями,

надає фінансову підтримку операційної діяльності та проєктних ініціатив. Висловлюю щиру подяку депутату Державних Зборів Угорщини, Урядовому уповноваженому, колишньому Міністру національного розвитку Угорщини Міклошу Шестаку за сприяння утворенню ЕОТС ТИСА і всебічну підтримку. ЕОТС ТИСА відповідно до стратегії, що була розроблена протягом декількох місяців одразу після його створення, реалізовує проєкти, які спрямовані на вирішення найважливіших спільних проблем прикордонних регіонів, залучаючи ресурси з внутрішніх та європейських джерел.

На сьогоднішній день, завдяки потужній та професійній команді спільними зусиллями ми здобули визнання та імідж досвідченої організації міжнародного рівня.

It is a great honor for me to be the director of the TISZA European Grouping of Territorial Cooperation Limited Liability for almost five years. Five years may not be so much in the life of an organization, for us these five years have meant many challenges, networking, situation analysis, implementation of successful events and projects. During this period, presenting in Brussels at the relevant institutions of the European Union, we built and strengthened our relations with partner organizations, henceforth holding leadership training for municipal leaders led by internationally recognized experts, thus creating a platform for future cooperation.

We assessed the problem of the border region and counties, then we looked for the solution and added the available local, domestic and European resources. As a result of five years' work, Tisza

EGTC is the Lead Beneficiary of two cross-border projects bringing together the border regions of the four target countries. Our organization is supported by the political and professional leaders of the founders, as well as the governmental bodies and diplomatic missions of the founding countries. I would like to thank all our supporters, especially the Ministry of Trade and Foreign Affairs of Hungary, which was a midwife at the establishment of our organization and has been supporting our work with professional guidance, operational and individual support ever since. I would like to express my gratitude to dr. Miklós Seszták, Member of Parliament for the region, initiator the establishment of the Tisza EGTC who previously as Minister of Development and currently as Government Commissioner supports our EGTC. The activities of Tisza EGTC based on the strategic priorities developed in the

months following its founding and implement joint projects that help to solve the most important common problems of the border regions, involving local and European financial resources.

With a joint effort of a strong and professional team we have achieved to prove ourselves an experienced organization at the international level.

■ **Jevcsák Judit,**
*a Tisza ETT igazgató-
helyettese (Ukrajna)*

■ **Юдіта Євчак,**
*заступник директора
ЄОТС ТИСА (Україна)*

■ **Yudita Yevchak,**
*Deputy Director of TISZA
EGTC (Ukraine)*

2.5.

A Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás sikeres utat járt be, pozitív imázst alakítva ki, a legjobb tapasztalatokat szerevezve nemzetközi szinten. Büszke vagyok arra, hogy a Kárpátaljai Megyei Tanács elnökének tanácsadójaként közvetlenül részt vehettem ennek a Társulásnak a létrehozásában és fejlesztésében. A feladat újdonságának ellenére, és különös tekintettel arra, hogy abban az időben, az ukrajnai jogszabályokból még hiányoztak a határokon átnyúló együttműködésben részt vevő jogi személyek részvételére vonatkozó különleges jogi normák, a Tisza ETT rekord gyorsasággal került létrehozásra 2015 szeptembere és novembere között, köszönhetően elsősorban a közös cél elérésében való kölcsönös érdekeltiségnek, valamint a magyar-

országi és ukrajnai alapítók összehangolt és jogilag megalapozott fellépésének. Szakértői csapatunk munkájának és az együttműködés rugalmas megközelítésének köszönhetően sikerült a határon átnyúló együttműködéshez kedvező légkört, fontos infrastrukturális projektek megvalósításához pedig megfelelő feltételeket teremtenünk a határokon átnyúló együttműködéshez, valamint megfelelő feltételeket fontos infrastrukturális projektek megvalósításához. Kijelenthetem, hogy munkánkkal egyre kimagaslóbb eredményeket érünk el. Meg vagyok győződve arról, hogy a Tisza ETT jövőbeni kilátásai nagyszerűek, köszönhetően a magas fokú támogatásnak, a fejlett partneri hálózatnak és a nemzetközi szintű hozzáértő szakmai csapatnak

Європейське об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю ТИСА пройшло непростий шлях становлення та формування позитивного іміджу, напрацювання кращого досвіду на міжнародному рівні. Я пишаюся тим, що, працюючи радником голови Закарпатської обласної ради, маю безпосереднє відношення до створення та розвитку даного об'єднання. Незважаючи на абсолютну новизну завдання, особливо з точки зору відсутності, на той час, в українському законодавстві спеціальних правових норм щодо участі вітчизняних суб'єктів транскордонного співробітництва в європейських об'єднаннях територіального співробітництва, ЄОТС ТИСА було створено

в рекордно короткі терміни – упродовж вересня-листопада 2015 р., завдяки зацікавленості в досягненні спільної мети, злагодженням та чітким юридично-обґрунтованим діям угорсько-українських засновників. Завдяки роботі професійної команди експертів та гнучкому підходу до співпраці нам вдалося створити сприятливий клімат транскордонного співробітництва та умови для впровадження важливих інфраструктурних проєктів. Отож, наша діяльність дедалі більше приносить зримі результати. Переконана, що ЄОТС ТИСА має велику перспективу на майбутнє завдяки потужній підтримці та розвиненій партнерській мережі, високопрофесійному експертному складу на міжнародному рівні.

TISZA European Grouping of Territorial Cooperation Limited Liability has passed the challenging path of establishment and forming positive image, gaining in the best experience at international level. I am proud that working as an adviser of the Head of Zakarpatska Oblast Council I was directly involved in the process of establishment and development of the Grouping. Despite the absolute novelty of the task, especially due to

absence of any special norms in the Ukrainian laws regulating membership of domestic CBC entities in EGTCs, TISZA EGTC was established in the record time – during September-November 2015 as the result of the commitment to achieve the common goal, coordinated and clear legally sound actions of Hungarian and Ukrainian co-founders. Thanks to the work of the professional team of experts and a flexible approach to cooperation,

we have managed to create a favourable climate for cross-border cooperation and conditions for implementation of important infrastructure projects. Thus, our activity leads to visible results. I am convinced that TISZA EGTC has great perspectives in the future thanks to the strong support and the developed partner network, highly professional expert team at the international level.

2.6.

A Tisza ETT vezetőségétől 2018 februárjában kaptam a felkérést, hogy legyek a Társulás projektmenedzsere. Feladatom nem csak a projektek egészének irányítása, hanem a projektcsapat tevékenységeinek összehangolása, tervek kidolgozása, a projekt megvalósítási menetének kidolgozása, megfelelő kommunikáció biztosítása a projektcsapat és az támogató között, a menet közben felmerülő akadályok leküzdése, a minőség ellenőrzése, hogy minden projekt időben és a költségvetésben tervezett módon valósulhasson meg. A feladat koránt sem könnyű, azonban érdekes és nagy örömmel végzem. Jó az ETT csapatban dolgozni, és bár sokszor összetettek a kihívások, sikerült jelentős eredményeket elérnünk az évek során. Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a régió lakosságának életszínvonala növekedjen, és büszkék leszünk arra, ha mindenkit sikerül bevonni ebbe a munkába.

Отримала запрошення від керівництва ЄОТС ТИСА стати проєктним менеджером об'єднання у лютому 2018 року. Моє завдання – не тільки управляти проєктами в цілому, а й координувати дії команди, розробляти плани, налаштовувати процес роботи над проєктом, забезпечувати зворотний зв'язок між командою та замовником, усувати перешкоди, контролювати якість, щоб проєкт був виконаний своєчасно, якісно і в рамках бюджету. Робота не проста, але цікава і роблю її із великим задоволенням. Приємно працювати у команді ЄОТС, не все дається легко, але ми маємо значні результати. Ми робимо усе можливе для того, аби жителі наших регіонів жили комфортніше і будемо пишатися, якщо до цього всі долучаться.

I received a proposal from the leaders of TISZA EGTC to become a project manager of the Grouping in February 2018. My tasks are not only to manage the projects in general, but also to coordinate actions of the team, to develop plans, to launch project activities, to maintain communications between the team and final beneficiaries, to solve problems, quality control in order to secure the projects implemented properly, on time and within the budget. My job is not easy, but interesting and I do it with great pleasure. I am pleased to be a part of the EGTC's team, not everything goes smoothly, but our results are great. We do our best to make lives of people in our regions more comfortable, and we will be proud if everyone will join us.

■ **Dancs Karolina,**
*projektmenedzser
(Magyarország)*

■ **Кароліна Данч,**
*проєктний менеджер
(Угорщина)*

■ **Karolina Dancs,**
Project Manager (Hungary)

2.7. Felügyelő Bizottság
• Спостережна комісія • Supervisory Board

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG ELNÖKE
Голова Спостережної комісії • Head of the Supervisory Board

- **Volodymyr Chubirko,**
a VI. összehívású Kárpátaljai Megyei Tanács elnöke (Ukrajna).
- **Володимир Чубірко,**
голова Закарпатської обласної ради VI скликання (Україна).
- **Volodymyr Chubirko,**
Head of Zakarpatska Oblast Council of VI convocation (Ukraine).

Az alapító dokumentumoknak megfelelően a Tisza ETT egyik szerve a három főből álló Felügyelő Bizottság, mely hatáskörén belül kollektív testületként működik. A Felügyelő Bizottságba a Társulás magyar és ukrán alapítói egy-egy tagot delegálnak, a harmadik tagot pedig közös döntéssel választják. A Felügyelő Bizottság saját hatáskörében ellenőrzi a Társulás működését és gazdálkodását, ennek során a vezető tisztségviselőktől jelentést, a szervezet munkavállalóitól, könyvvizsgálójától tájékoztatást vagy felvilágosítást kérhet, továbbá a szervezet könyvelésébe és irataiba betekinthet, azokat megvizsgálhatja.

Відповідно до статутних документів одним з органів ЄОТС ТИСА є Спостережна комісія у складі трьох осіб, яка в межах повноважень діє в якості колективного органу. Угорська та українська сторони Об'єднання делегують до складу Спостережної комісії по одному члену, третього члена обирають за спільною згодою.

Спостережна комісія, діючи у межах своєї компетенції, контролює діяльність й управління Об'єднанням; при цьому може запитувати звіти від керівних посадових осіб, інформацію та роз'яснення від працівників, аудитора організації, крім того може переглядати ділові книги й документи організації, вивчати й перевіряти їх.

According to the statutory documents, one of the TISZA EGTC's management bodies is the Supervisory Board consisting of three persons, which acts within its powers as a collective body. The Hungarian and Ukrainian sides delegate one-one member of the Supervisory Body and the third member is nominated by mutual consent.

The Supervisory Board acting within its competences supervises activities and management of the Grouping; it may request reports from senior officials, information and clarifications from the employees, organization's auditor, may review, study and check business records and documents of the organization.

FELÜGYELŐBIZOTTSÁGI TAGOK
Члени Спостережної комісії • Members of the Supervisory Board

- **Szabó István,**
a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés alelnöke (Magyarország)

- **Иштван Сабо,**
заступник голови Загальних зборів області Саболч-Сатмар-Берег (Угорщина)

- **Istvan Szabo,**
Deputy Chairman of the General Assembly of Szabolcs-Szatmar-Bereg County (Hungary)

- **Ihnat Róbert,**
a Filati Maclodio Kft. ügyvezetője (Magyarország).

- **Роберт Ігнат,**
керуючий директор ТОВ «Філаті Маклодіо» (Угорщина)

- **Robert Ignat,**
Managing Director of Filati Maklodio Ltd. (Hungary)

3. A Társulásról

• Про Об'єднання • About the Grouping

3.1. Mi az ETT? • Що таке ЄОТС • What is EGTC

A határon átnyúló együttműködés egyik legfontosabb dokumentuma a területi önkormányzatok és közigazgatási hatóságok közötti határokon átnyúló együttműködéséről szóló Európai Keretegyezmény, melyet az Európa Tanács 1980. május 21.-én fogadott el Madridban illetve annak további három kiegészítő jegyzőkönyve. Ez a dokumentum ösztönözte a határon átnyúló együttműködés mechanizmusának és szabályozásának javítását az EU-n belül is. Az Európai Unió 2006-ban fogadta el az európai területi együttműködési csoportosulásokról (EGTC) szóló, 2006. július 5-i 1082/2006/EK Európai Parlamenti és Tanácsi határozatot, mely 2007. augusztus 1-én lépett hatályba.

Az együttműködési mechanizmus kidolgozásának kezdeményezője 2005-ben az Európai Parlament képviselőcsoportja volt Pálfi István magyarországi képviselő részvételével.

Az Európai Unióban Magyarország volt az első, amely elfogadta az együttműködés ezen új formáját szabályozó törvényt, és jelentős tapasztalata is van ebben a kérdésben. A kidolgozott törvénytervezet 2007. május 4.-én került benyújtásra, amit a parlament soron kívül vizsgált meg és hagyott jóvá. 2007. augusztus 1-jén lépett hatályba, egyidejűleg az 1082/2006/EK számú Rendelettel. 2014-ben a Magyar Országgyűlés új törvényt fogadott el az európai területi társulásokról, amely szerint Magyarország Külgaz-

dasági és Külügyminisztériuma felelős az ETT-k állami nyilvántartásba vételéért és működésük támogatásáért.

Az ETT (angolul EGTC) - az Európai Unió első olyan jogi eszköze, amely jogi személyiséggel és a régiók közötti együttműködés keretével rendelkezik az európai uniós támogatások hatékony felhasználásának érdekében a gazdasági és társadalmi kohézió erősítése, az EU területeinek integrációja, az egyenlőtlenségek csökkentése és a fenntartható regionális fejlődés terén. Ennek az interregionális intézménynek köszönhetően, amelyek közvetlen pénzügyi és politikai kapcsolatban állnak Brüsszellel, a regionális önkormányzatok olyan helyi projekteket dolgozhatnak ki, ame-

lyeket akár közvetlenül az Európai Unió költségvetéséből is finanszírozni lehet.

Az EU-n belül az európai területi társulások tevékenységét a Régiók Bizottsága koordinálja az EGTC Platformon keresztül.

Ez az intézmény biztosítja és javítja az EGTC-hez kapcsolódó kommunikációt,

továbbá támogatja a Régiók Bizottságának tanácsadói szerepét azáltal, hogy tényszerű információkat szolgáltat az uniós jog és gyakorlat határon átnyúló vonatkozásairól.

Az EU-ban az első EGTC megalakulása óta összesen 74 Társulás jött létre és működik sikeresen, melyek közül 23 Társulás Magyarországon, illetve ma-

gyarországi részvétellel működik, az ország szinte valamennyi határ menti régiójában. Magyarország rendelkezik az EU tagországai között a legtöbb EGTC-vel. Az ország teljes intézményrendszer tart fent van az EU-val történő együttműködés céljából, beleértve a Magyar Fejlesztési Központot Brüsszelben és Budapesten.

Одним із найважливіших документів у галузі транскордонної співпраці є Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами і властями стосовно об'єднань євро регіонального співробітництва, ухвалена Радою Європи 21 травня 1980 р. у Мадриді, а також три Додаткові протоколи до неї. Саме цей документ послужив поштовхом для вдосконалення механізму та регулювання транскордонної співпраці в рамках ЄС.

Європейським Союзом у 2006 році було ухвалено Постанову (Регламент) Європейського Парламенту та Ради № 1082/2006/EK про Європейські угруповання з територіального співробітництва (ЄОТС) від 5 липня 2006 року, яка набрала чинності 1 серпня 2007 року.

Ініціаторами розробки такого механізму співпраці у 2005 році була група депутатів у Європарламенті на чолі з угорським депутатом Іштваном Палфі. В Європейському Союзі саме Угорщина стала першою країною, де прийняли закон, що регулює цей новий вид співпраці. і має значний досвід у цьому питанні. Проект закону був розроблений, зареєстрований 4 травня 2007 року, розглянутий і схвалений парламентом у позачерговому поряд-

ку. Набрал чинності 1 серпня 2007 року одночасно та у відповідності із європейським документом – Постановою № 1082/2006/EK). У 2014 році Державні збори Угорщини ухвалили новий закон щодо європейських територіальних об'єднань, відповідно до якого повноваження у сфері державної реєстрації ЄОТС та сприяння їх діяльності покладе-

но на Міністерство зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини.

ЄОТС - це перший такий юридичний інструмент Європейського Союзу, що надає статус юридичної особи і рамки для співпраці регіонів та ефективного використання підтримок ЄС з метою зміцнення економічної та

соціальної згуртованості в Європейському Союзі, сприяння більш міцнішій інтеграції територій ЄС, зменшення нерівності сталого розвитку регіонів. Завдяки цим інституційним міжрегіональним утворенням, котрі мають прямі фінансові та політичні зв'язки з офіційним Брюсселем, регіональні громади розробляють локальні проекти, що можуть фінансуватися навіть безпосередньо з бюджету Європейського Союзу.

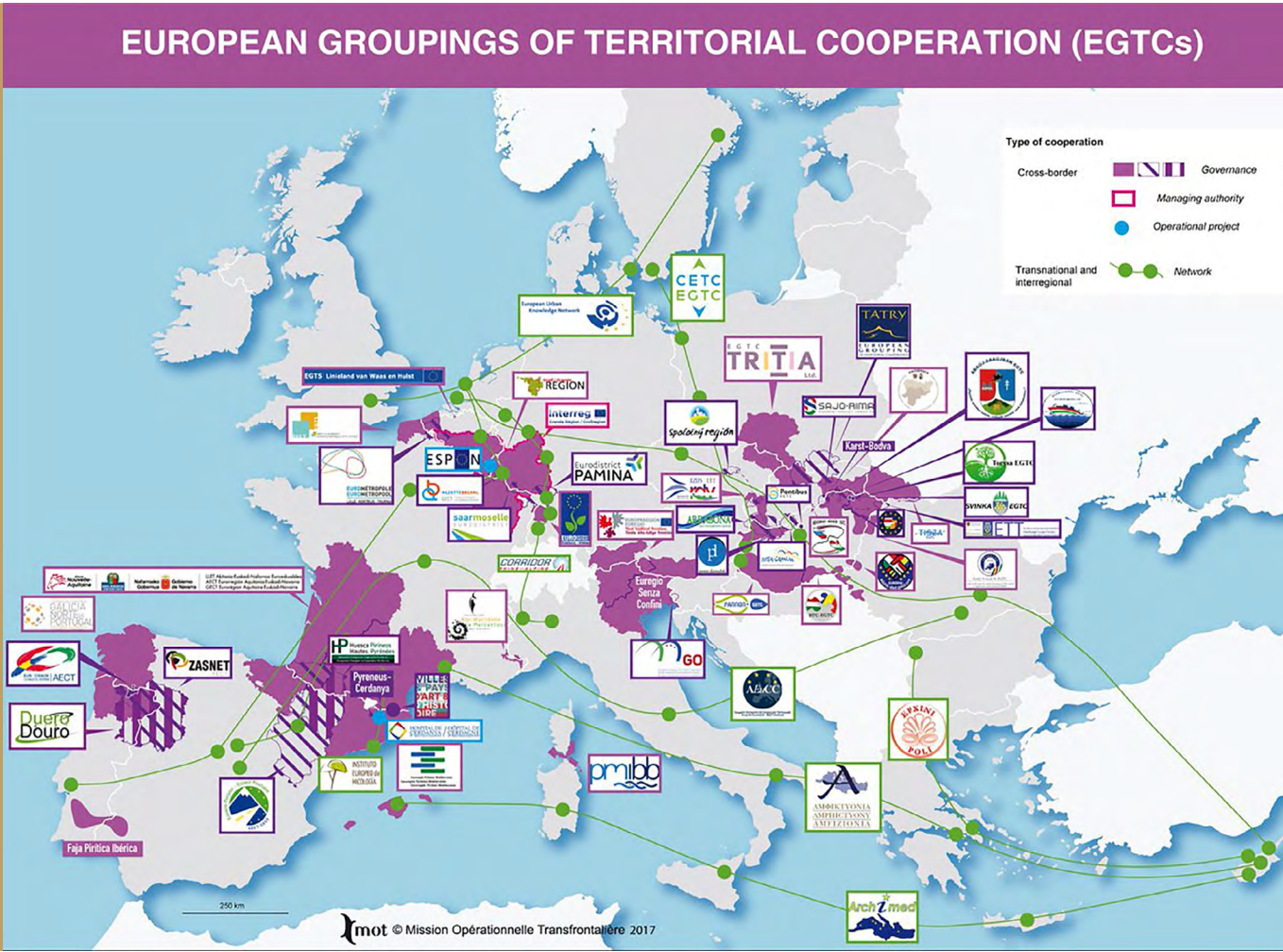
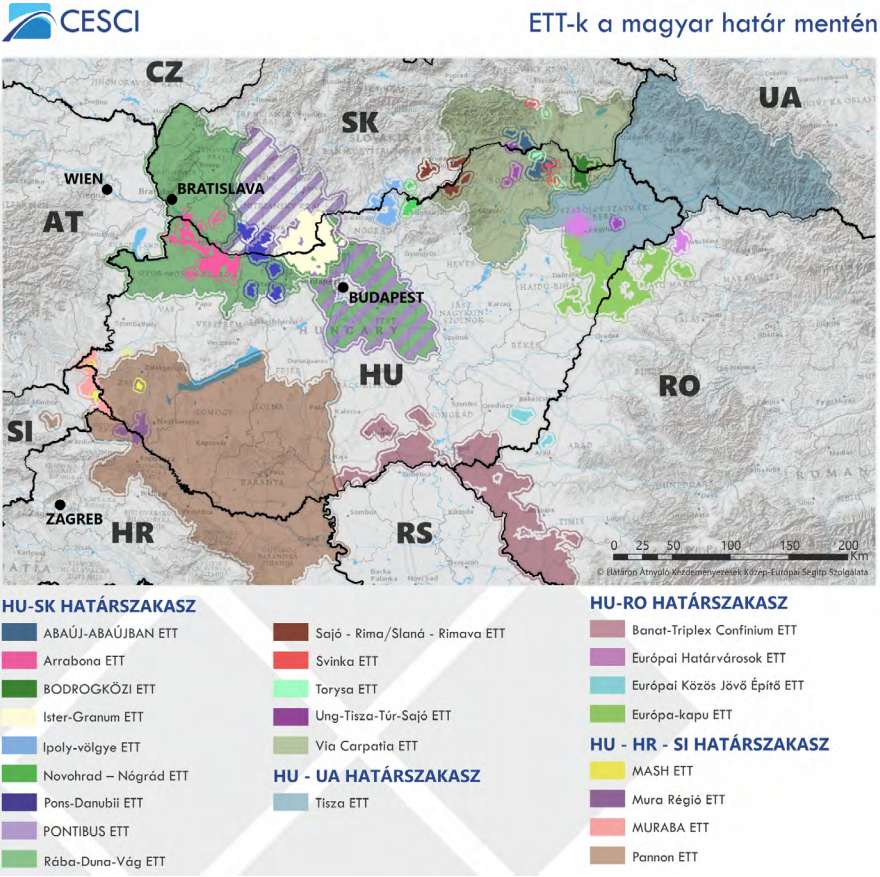
При ЄС діяльність європейських об'єднань територіального співробітництва координує Комітет регіонів, при якому діє Платформа ЄОТС. Ця інституція поширює та вдосконалює комунікацію, пов'язану із ЄОТС, підтримує консультативну роль Комітету регіонів шляхом забезпечення фактичною інформацією щодо багаторівневого управління та транскордонних аспектів законодавства і практик ЄС.

З часу заснування на теренах ЄС першого ЄОТС створено й успішно діють 74 об'єднання, з яких в Угорщині або за її участі – 23 Об'єднання, які зосереджені майже в кожному прикордонному регіоні. Це робить Угорщину державою-членом ЄС з найбільшою кількістю ЄОТС в Європі. Угорщина для співпраці з ЄС має цілі інституції, зокрема Центр угорського розвитку у Брюсселі та Будапешті.

One of the most important documents in the field of cross-border cooperation is the European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities concerning Euroregional Cooperation Groupings approved by the Council of Europe in Madrid on May 21, 1980 and its three additional Protocols. This

very document was the impetus for improving the mechanism and regulation of cross-border cooperation within the EU. In 2006, the European Union adopted Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council on the European grouping

of territorial cooperation (EGTC), which entered into force on August 1, 2007. Elaboration of such a cooperation mechanism was initiated by a group of members of the European Parliament led by the Hungarian delegate Istvan Palfi in 2005. Hungary was the first country in the European Union to pass a law reg-

ulating this new type of cooperation and has considerable experience in this field. The draft law has been elaborated and registered on May 4, 2007, considered and approved by the Parliament on an extraordinary basis. It entered into force on August 1, 2007 simultaneously with and in accordance with the European document – Regulation No 1082/2006/EK. In 2014, the National Assembly of Hungary passed a new law on the European Territorial Groupings, according to which the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary has become responsible for state registration of the EGTCs and support of their activities.

EGTC is the first such legal instrument of the European Union, which provides

a legal entity status and frameworks for cooperation of the regions and effective use of the EU support aimed at strengthening economic and social cohesion in the European Union, promotion of more extensive integration of the EU territories, reducing disparity in sustainable development of the regions. These institutional interregional entities, which have direct financial and political ties with the official Brussels, enable communities of the regions to develop local projects that can be directly financed from the budget of the European Union.

Within the EU activities of the European groupings of territorial cooperation is coordinated by the Committee of the Regions that operates an EGTC Platform. This insti-

tution promotes and improves communications related to the EGTC, maintains the advisory role of the Committee of the Regions via supplying information on multilevel management and cross-border aspects of the EU legislation and practices.

Since the founding of the first EGTC in the EU, 74 grouping have been established and successfully operating, 23 of which were established in or with participation of Hungary, which are concentrated almost in each border region. This makes Hungary an EU member-state with the largest number of EGTCs in Europe. Hungary has whole institutions for cooperation with the EU, in particular the Hungarian Development Centre in Brussels and Budapest.

3.2. «Az ETT, mint jelenség – a Tisza ETT létrehozásának története és előzményei» Volodymyr Chubirko, a VI. összehívású Kárpátaljai Megyei

Tanács elnöke (Ukrajna) • «Феномен ЄОТС – історія та передумови створення» Володимир Чубірко, голова Спостережної комісії ЄОТС ТИСА, голова Закарпатської обласної ради VI скликання (Україна) • «The EGTC phenomenon – the history and preconditions for establishment» Volodymyr Chubirko, Head of the Supervisory Board, Head of Zakarpatska Oblast Council of VI convocation (Ukraine).

A Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás létrehozásának is megvan a maga története, amely a megfelelő lépések sikeres végrehajtását foglalta magában. A Kárpátaljai Megyei Tanács elnöki hatáskörének gyakorlása során több alkalommal vettem részt kiküldetésben különböző európai országokban, és ezen hivatalos utak alkalmával lehetőségem volt megfigyelni, milyen gyorsan fejlődnek szomszédaink, különösen Magyarország. Kiemelt figyelmet érdemelt az a tény, hogy nem csak a főváros, hanem a régiók is egyenletesen fejlődtek. Ez a fejlődés, többek között, az intézményi, régiók közötti szervezetek tevékenységén keresztül valósulhatott

meg, amelyek közvetlen pénzügyi és politikai kapcsolatokat áptak Brüsszellel. A regionális közösségek ilyen formációi helyi projekteket kidolgozva az Európai Unió költségvetéséből finanszírozták azok megvalósítását. Hivatalos elnevezésük "Európai Területi Társulás" (a továbbiakban ETT), és mint kiderült, ezek a szervezetek más európai államok szomszédos régióival együttműködve jöhetnek létre.

A Tisza ETT létrehozásának ötletét az adta, hogy elinduljon a határon átnyúló együttműködés olyan optimális és hatékony modellje, amely elősegíti és új szintre emeli az európai normákon alapuló gazdasági és társadalmi fejlődést a régióban. Bár nem szeretnék leragadni a részleteknél és dátumoknál, azonban nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy Bocskor Andrea, az Európai Parlament képviselője és Brenzovics László Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának képviselője támogatásának köszönhetően a kárpátaljai delegációt, melyet én vezettem, mint a megyei tanács akkori elnöke, fogadta az EU Régiók Bizottsága. Kérésünket teljes mértékben támogatták. Az EU Régiók Bizottságának támogatásával Magyarország Kormánya fontos döntést hozott – elősegíteni az ukrán-magyar határ mentén a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás (Tisza ETT) létrehozását.

Így jött létre a Tisza ETT Ukrajnával együttműködve, ami lehetővé teszi számos regionális problémának az Európai Unió szintjén történő megvitatását, és jelentős erőforrások bevonását ezek megoldásához.

Így a megalakulásához szükséges első fontos szakasz sikeresen megvalósult. Mára a Tisza ETT bebizonyította, hogy életképes és működőképes. A Tisza ETT tevékenysége egyre látványosabb eredményeket hoz, és a határon átnyúló együttműködés horizontja is folyamatosan bővül, ami kétségkívül megfelel Kárpátalja megye elsődleges céljának: a határon átnyúló együttműködés fenntartható fejlesztésének a szomszédos magyarországi partnerekkel az ETT keretein belül.

Stворення європейського об'єднання ТИСА має свою історію, яка пройшла відповідні етапи. Свого часу, здійснюючи повноваження голови Закарпатської обласної ради і неодноразово подорожуючи з командою у відрядженнях Європою, мав змогу спостерігати, якими темпами розвиваються наші сусіди, зокрема Угорщина. Особливо привертав увагу той факт, що рівномірно розвивалася не лише столиця, але й регіони. Такий розвиток став можливим, зокрема, і завдяки інституційним міжрегіональним утворенням, котрі мають прямі фінансові та політичні зв'язки з офіційним Брюсселем. Такі утворення кількох регіональних громад розробляють локальні проекти, що фінансуються з бюджету Європейського Союзу та мають офіційну назву «Європейські об'єднання територіального співробітництва» (далі: ЄОТС). Вони можуть бути утворені у співпраці з сусідніми регіонами інших європейських держав.

Ідея створення ЄОТС ТИСА полягала у тому, щоби започаткувати таку оптимальну та ефективну модель співпраці транскордонного співробітництва, яка б допомогла активізувати та підняти регіон на новий рівень економічного та соціального розвитку на основі загальноєвропейських стандартів. Не буду зупинятися на деталях і датах, однак не можу не наголосити на тому, що за активного сприяння депутата Європейського Парламенту Андріє Бочкор, народного депутата України Ласло Брензовича делегація Закарпатської області, яку я очолював як тодішній голова обласної ради, була прийнята у Європейському парламенті і Комітеті Регіонів ЄС. Наше прохання було максимально підтримано. За підтримки Комітету регіонів ЄС, Уряду Угорщини було прийнято важливе рішення – сприяти створенню в українсько-угорському прикордонні Європейського об'єднання

територіального співробітництва (ЄОТС). Саме так виникла ідея створити ЄОТС у співпраці з Україною, адже це дає можливість винести багато регіональних проблем на рівень Європейського Союзу та залучити для їх вирішення значні ресурси.

Таким чином, перші важливі етапи, пов'язані зі становленням, було пройдено. На сьогодні ЄОТС ТИСА довело свою спроможність і право на існування: діяльність ЄОТС ТИСА дедалі більше приносить зримі результати і горизонти транскордонної співпраці лише розширюються, що, без сумніву, відповідає першометі Закарпаття стосовно сталого розвитку ТК із партнерами з сусідньої Угорщини у формі ЄОТС.

Establishment of TISZA European Grouping of Territorial Cooperation has its history, which has passed the relevant stages. A while ago, acting as the Head of Zakarpatska Oblast Council and often travelling with my team on official missions around Europe, I had a chance to observe the pace of development of our neighbours, in particular Hungary. The fact that not only the capital, but also regions developed evenly aroused a specific interest. Such development was possible, in particular owing to the institutional interregional entities, which had direct financial and political ties with the official Brussels. Such entities of several regional communities developed local projects funded from the EU budget and had official name the "European groupings of territorial coop-

eration" (hereinafter: EGTC). They could be formed in cooperation with adjacent regions of other European states.

The idea of TISZA EGTC establishment was to create an optimal and efficient model of cross-border cooperation, which would help to mobilize and raise the region to a new level of economic and social development according to European standards. I will not dwell on the details and specific dates; however, I have to emphasize that with the active assistance of Andrea Bocskor, MEP and Vasyl Brenzovych, People's Deputy of Ukraine, the delegation of Zakarpatska oblast, which I headed as the Chairman of the Regional Council of those times, was received at the European Parliament and the European Committee of the Regions. Our request was fully supported. An important decision has been made with backing from the Committee of the Regions and the Government of Hungary – to facilitate establishment of a European grouping of territorial cooperation (EGTC) on the Ukrainian-Hungarian border. This is how the idea of EGTC establishing in cooperation with Ukraine arose, as this created an opportunity to raise many regional problems on the EU level and to attract substantial resources to solve them.

Thus, the first important stage of the establishment was passed. Today, TISZA EGTC has proven its capacity and its right to exist: the activities of TISZA EGTC brings more and more visible results and expands the horizons of cross-border cooperation, which undoubtedly corresponds to the initial goal of Zakarpattia of sustainable CBC development with partners from the neighbouring Hungary in the form of an EGTC.

3.3. Alakuló ülés

• Установче засідання • The Constituent Meeting

Főntos esemény volt az alakuló ülés megtartása, az alapító okiratok – Alapszabály és Egyezmény – , ünnepélyes aláírása valamennyi alapító tag képviselőjének részvételével 2015. október 16-án Kisvárdán (Magyarország), amely a Társulás székhelye lett.

A Társulás létrehozásáról szóló megállapodást Volodymyr Chubirko, a VI. összehívású Kárpátaljai Megyei Tanács elnöke, Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke és Leleszi Tibor Kisvárdai Város Önkormányzatának polgármestere írták alá. Az ünnepélyes rendezvényt megtisztelte jelenlétével dr. Seszták Miklós, Magyarország Nemzeti Fejlesztési Minisztériumának minisztere, Joó István Magyarország Kormányának a Duna Régió Stratégiáért felelős miniszteri biztosa és Brenzovics László, Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának képviselője.

Az aláírt alapokmányok eredeti példányait, valamint a Magyarország Külügy- és Külügyi Minisztériumánál és az EU Régiók Bizottságánál történő nyilvántartásba vételről szóló határozatok eredeti példányait az alapító tagok székhelyén, valamint a Tisza ETT titkárságán őrzik.

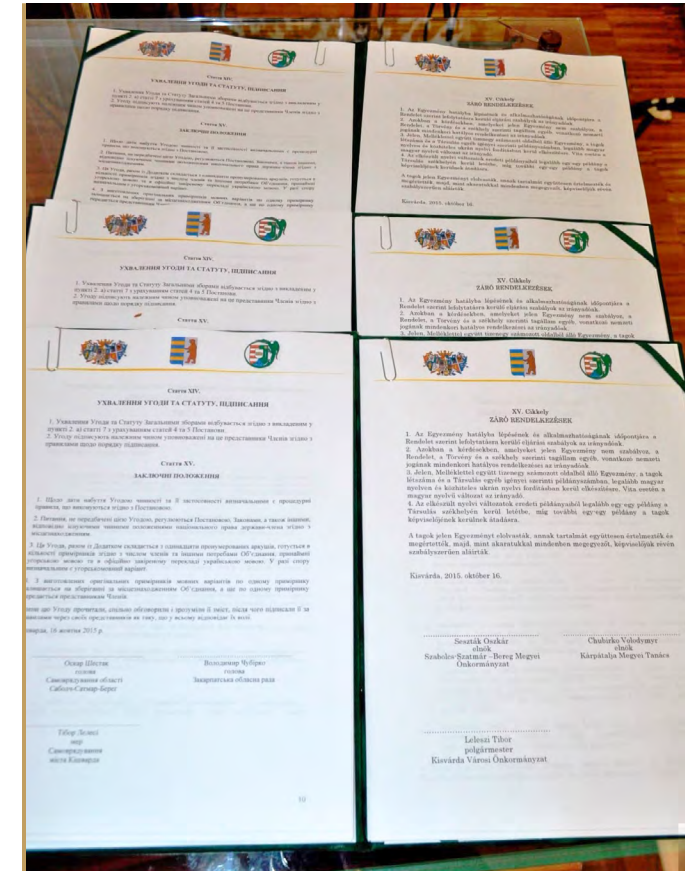
Важливою подією стало проведення Установчих зборів з нагоди урочистого підписання установчих документів – Угоди про заснування та Статуту уповноваженими представниками усіх його членів 16 жовтня 2015 року у м. Кішварда (Угорщина), яке було обрано в якості штаб-квартири Об'єднання.

Угоду про створення об'єднання підписав голова Закарпатської обласної ради VI скликання Володимир Чубірко, голова загальних зборів області Саболч-Сатмар-Берг Оскар Шестак та міський голова м. Кішварда Тібор Лелесі. У церемонії підписання взяв також участь Міністр національного розвитку Угорщини др. Міклош Шестак, Міністерський комісар уряду Угорщини з питань Дунайської стратегії Іштван Йоо та народний депутат України Василь Брензович.

Оригінали підписаних установчих документів, рішень про реєстрацію в Міністерстві зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини та Комітеті регіонів ЄС нині зберігаються у канцеляріях органів місцевого самоврядування членів-засновників, а також секретаріат(ах) ЄОТС ТИСА.

The Constituent Meeting dedicated to official signing of the constituent documents, i.e. the Agreement of Establishment and the Statute by the authorized representatives of all its members held in Kisvarda (Hungary), which was defined as the headquarters of the Grouping, on October 16, 2015 has become a significant event.

Volodymyr Chubirko, Head of Zakarpatska Oblast Council of VI convocation, Oszkár Seszták, Chairman of the General Assem-

bly of Szabolcs-Szatmar-Bereg County, and Tibor Leleszi, Mayor of the town of Kisvarda signed the Agreement Establishing the Grouping. The signing ceremony was also attended by Dr. Miklos Sesztak, Minister of National Development of Hungary, Istvan Joo, Ministerial Commissioner of the Government of Hungary for the Danube Strategy and Vasyl Brenzovych, People's Deputy of Ukraine.

The original signed statutory documents, registration decisions of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary and the European Committee of the Regions are stored at the administrative offices of the local governments – founding members, as well as at the secretariats of TISZA EGTC.

4. Az együttműködés alapvető irányai: célok, feladatok, prioritások

- Основні напрямки співпраці: мета, завдання, пріоритети
- The main areas of cooperation: mission, objectives and priorities

A Társulás célja, hogy a gazdasági, társadalmi és területi kohézió megerősítése céljából tagjai között előmozdítsa a határokon átnyúló együttműködést a kétoldalú kormányközi egyezménynek megfelelően, és az alábbi fejlesztési területeken megvalósítsa az

együttműködést: közlekedési és hírközlési infrastruktúra, energetika, idegenforgalom, oktatás és szakképzés, tudományos kutatás és fejlesztés, kultúra, egészségügy, sport, a Tisza és mellékfolyóinak védelme és fejlesztése, logisztika, kis- és középvállalkozások támo-

gatása, környezet- és természetvédelem, mezőgazdaság, a határon túli lakosság problémáinak kezelése.

Fő feladatként került meghatározásra az együttműködési programok vagy azok egyes részeinek, projektjeinek és a határon átnyúló együttműködési programoknak a megvalósítása, beleértve a következőket: konkrét beruházási projekt kivitelezése, kulturális és oktatási rendezvények szervezése, információs és képzési munka végzése az EU nemzetközi technikai segítségnyújtási alapjainak és a tagállamok pénzügyi támogatásának bevonásával.

Különleges prioritást élvez azon problémák megoldása, melyek összefüggésben állnak a hulladék-gazdálkodással, az Aknaszlatinai Sóbánya kérdése, ami ökológiai katasztrófával fenyegeti a Tisza és Duna folyókat, a turizmusfejlesztés, a közműhálózat modernizálása Kárpátalja városaiban, a közúti infrastruktúra fejlesztése, különösen az ukrán-magyar határ közelében, amely hozzájárulhat az új határátkelők megnyitásához és az Ukrajnába irányuló turisztikai forgalom élénkítéséhez, az egészségügyi reform támogatása, a kulturális örökségvédelem feltételeinek biztosítása, stb.

Метою діяльності визначено сприяння транскордонному співробітництву між його членами для зміцнення економічної, соціальної та територіальної згуртованості у сферах розвитку, що окреслені двосторонньою міжурядовою Угодою про транскордонне співробітництво: транспортно-комунікаційна інфраструктура і логістика; енергетика, сільське господарство та охорона здоров'я; підтримка малого і середнього бізнесу, захист навколишнього середовища й охорона природи, зокрема захист і розвиток річки Тиса та її приток; культура, освіта, професійна підготовка та наукові дослідження; туризм, спорт; вирішення проблем мешканців прикордонних територій.

Головним завданням визначено реалізацію програм співробітництва або їх окремих частин, проектів і програм транскордонного співробітництва, у т.ч. конкретних інвестиційних проєктів, проведення культурно-освітніх заходів, інформаційно-просвітницької роботи через залучення фондів міжнародної технічної допомоги ЄС і фінансової підтримки держав-членів.

Пріоритети: вирішення проблем, пов'язаних зі збором і утилізацією сміття; вирішення проблем Солотвинського солерудника що загрожує екологічним лихом річкам Тисі і Дунаю; розвиток туризму; необхідність проведення реконструкції очисних споруд у містах Закарпаття; розвиток дорожньої інфраструктури, передусім поблизу українсько-угорського кордону, що сприяло б відкриттю нових пунктів пропуску та пожегавленню туристичних потоків в Україну; підтримка реформування охорони здоров'я; створення необхідних умов для охорони та збереження культурної спадщини і т.д.

The mission of the activity is to promote cross-border cooperation among its members to strengthen economic, social and territorial cohesion in the development areas, outlined in the bilateral Agreement on cross-border cooperation: transport and communication infrastructure, logistics, energy, agriculture and public health; SME support, environmental and natural protection, in par-

ticular, protection of the Tisza River and its tributaries; culture and education, training and research; tourism, sports; solving the problems of residents in the border areas.

The overall objective is to implement co-operation programmes or their parts, projects and CBC programmes, including specific investment projects, holding of cultural and education events, information and awareness raising activity through attracting funds of international technical assistance of the EU and financial support of the Member States.

Priorities: solving problems related to waste collection and utilization; solving the problems of Solotvyno salt mine, which threatens with ecological disasters for the rivers Tisza and Danube; tourism development; necessary reconstruction of treatment facilities in the municipalities of Zakarpattia; development of road infrastructure, especially in the proximity of the Ukrainian-Hungarian border that would contribute to opening of new checkpoints and revival of tourist flows to Ukraine; support to public health care reform; creating necessary conditions for the protection and preservation of cultural heritage, and etc.

5. A Tisza ETT tevékenysége és fejlődési szakaszai, kronológia

- Етапи розвитку та діяльності ЄОТС ТИСА, хронологія
- The stages of development and activities of TISZA EGTC, chronology

2015

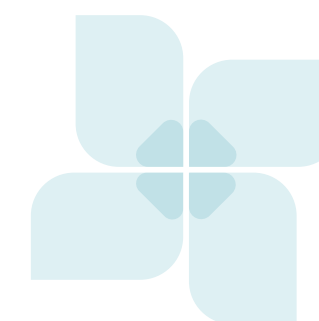
- október 16 – a Tisza ETT alakuló ülése
- október 26 – a Tisza ETT bejegyzése Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériumánál
- november 25 – a Tisza ETT bejegyzése az EU Régiók Bizottsága Igazgatóságánál
- 16 жовтня – установчі збори ЄОТС ТИСА
- 26 жовтня – реєстрація ЄОТС ТИСА у Міністерстві зовнішньої економіки та закордонних справ Угорщини
- 25 листопада – реєстрація ЄОТС ТИСА в Директораті Комітету регіонів ЄС
- October 16 – Constituent Meeting of TISZA EGTC
- October 26 – registration of TISZA EGTC at the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary
- November 25 – registration of TISZA EGTC at the Directorate of the European Committee of the Regions

2016

- április 19-21 – A Társulás bemutatkozása az EGTC-k éves találkozója keretében az Európai Unió Régiók Bizottságában, Brüsszel (Belgium)
- július 8-9 – részvétel a Régiók és városok VII. európai csúcstalálkozóján, találkozó az EU Régiók Bizottságának elnökével, Markku Markkulával (Pozsony, Szlovákia)
- június-július – megoldásra váró problémák adatbázisának elkészítése az EU pénzügyi támogatásával megvalósuló projektek ötletek kidolgozásához
- október 18-20. – részvétel kerekasztal-ülésen Brüsszelben, ahol projektmenedzsment-szakember tanúsítványok ünnepélyes átadására került sor. A tesztfeladatok eredményei alapján a Tisza ETT igazgatója és igazgató-helyettese az első 5 legjobb megoldó között volt
- július-december – a Tisza ETT Integrált Fejlesztési Stratégiájának kidolgozása
- 19-21 квітня - презентація Об'єднання у рамках щорічного засідання Європейських об'єднань з територіальної співпраці в Комітеті регіонів ЄС, м. Брюссель (Бельгія)
- 8-9 липня – участь у VII-му Європейському саміті регіонів та міст, зустріч з Президентом Комітету Регіонів ЄС Маркку Марккулою (м. Братислава, Словаччина)
- червень-липень - підготовка бази даних проблемних питань щодо підготовки проєктів на отримання фінансової допомоги ЄС
- 18-20 жовтня - участь у засіданні круглого столу в Брюсселі, де відбулося урочисте вручення сертифікатів спеціаліста з проєктного менеджменту. За результатами тестових завдань директор і заступник директора ЄОТС - у топ 5-ти найкращих
- липень-грудень - розробка Стратегії інтегрованого розвитку ЄОТС ТИСА
- April 19-21 – presentation of the Grouping at the Annual Meeting of the European Groupings of Territorial Cooperation at the European Committee of the Regions, Brussels (Belgium)
- July 8-9 – participation in the VII European Summit of Regions and Cities, meeting with President of the European Committee of the Regions, Mr. Markku Markkula (Bratislava, Slovakia)
- June-July – preparing the database of problem areas of projects development for the EU's financial assistance programmes
- October 18-20 – participation in the round table meeting in Brussels, where solemn handover of the certificates of project management specialists took place. According to the testing results TISZA EGTC's director and deputy director were in 5 top best
- July – December – elaboration of the Integrated Development Strategy of TISZA EGTC

2017

- május 27 – a Társulás bemutatkozó fóruma Ungváron (Ukrajna)
- május 27 – együttműködési keretegyezmény aláírása a Tisza ETT és a Magyar Fejlesztési Központ között
- július 13 – a Tisza ETT bemutatkozása a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program nyitó konferenciáján a Program Irányító Hatóságának meghívására (Edelény, Magyarország)
- október 27 – a Társulás bemutatkozó fóruma Kisvárdán (Magyarország)
- november – benyújtásra került a ZeroWaste: elmélet és gyakorlat mindenki számára a határ menti régióban elnevezésű hulladékgazdálkodási projekt a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program (HUSKROUA) első felhívásának keretében
- november – benyújtásra került a REVITAL I elnevezésű környezetvédelmi projekt a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program (HUSKROUA) második felhívásának keretében
- 27 травня – презентаційний форум Об'єднання в м. Ужгород (Україна)
- 27 травня - підписання Рамкової угоди про співробітництво між ЄОТС ТИСА та Угорським центром розвитку
- 13 липня – презентація ЄОТС ТИСА у рамках стартової конференції Програми транскордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020» на запрошення Керівного органу Програми (Еделень, Угорщина)
- 27 жовтня – презентаційний форум Об'єднання в м. Кішварда (Угорщина)
- Листопад - подано проєкт «ZeroWaste: Нуль відходів: теорія для всіх, практика для кожного у транскордонному регіоні» у рамках оголошеного першого конкурсу Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020» (HUSKROUA)
- Листопад - подано проєкт REVITAL I у рамках оголошеного другого конкурсу Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020» (HUSKROUA)
- May 27 – presentation forum of the Grouping in Uzhhorod (Ukraine)
- May 27 – signing of the Framework Agreement on cooperation of TISZA EGTC and the Hungarian Centre for Development
- July 13 – presentation of TISZA EGTC at the start conference of Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020 on the invitation of the Programme Managing Authority (Edeleny, Hungary)
- October 27 – presentation forum of the Grouping in Kisvarda (Hungary)
- November – the project application «ZeroWaste: Theory for All, Practice for Everybody in the Cross-Border Region» submitted under the 1st call of proposals Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020 (HUSKROUA)
- November – REVITAL I project application submitted under the 2nd call of proposals Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020 (HUSKROUA)

2018

- március 22 - nemzetközi konferencia „Ukrajna euroatlanti integrációjának segítése Kárpátalja példáján keresztül”, Kisvárd (Magyarország)
- április 24 - a Közös Monitoring Bizottság döntése a ZeroWaste: elmélet és gyakorlat mindenki számára a határ menti régióban elnevezésű HUSKROUA projekt kiválasztásáról
- május 25 - nemzetközi konferencia „Ukrajna euroatlanti integrációjának segítése Kárpátalja példáján keresztül”, Ungvár (Ukrajna)
- június 21 - a Társulás bemutatkozása a Helyi Fejlesztési Fórumon, Truskavac (Ukrajna)
- július 12 - a Közös Monitoring Bizottság döntése a REVITAL I elnevezésű HUSKROUA projekt kiválasztásáról
- szeptember 18 - a Társulás munkatársainak részvétele a nemzeti és regionális európai területi társulások jóváhagyó hatóságainak éves találkozáján, Brüsszel (Belgium)
- október 1 - részvétel a Kárpát-medencében élő magyar közösségek digitális vállalkozási ökoszisztémájának fejlesztése elnevezésű rendezvény kárpátaljai megszervezésében együttműködve a magyarországi Ráveztő Projekt Kft. vel
- április-december - részvétel a Jogi akadálymentesítés elnevezésű kutatásban, majd a Digitális Jólét Program 2.0 keretében megvalósuló felnőttképzés szervezésében együttműködésben a CЕСSI-vel
- 22 березня - міжнародна конференція «Сприяння євроатлантичній інтеграції України на прикладі Закарпаття», м. Кішварда (Угорщина)
- 24 квітня - рішення Спільної моніторингової комісії Програми HUSKROUA про відбір проекту «ZeroWaste: Нуль відходів: теорія для всіх, практика для кожного у транскордонному регіоні»
- 25 травня - міжнародна конференція «Сприяння євроатлантичній інтеграції України на прикладі Закарпаття», м. Ужгород (Україна)
- 21 червня - презентація Об'єднання у рамках Форуму місцевого розвитку, м.Трускавець (Україна)
- 12 липня - рішення Спільної моніторингової комісії Програми HUSKROUA про відбір проекту РЕВІТАЛ I
- 18 вересня - участь делегації Об'єднання у засіданні національних та регіональних влад європейських об'єднань територіального співробітництва, м. Брюссель (Бельгія)
- 1 жовтня - захід заради розвитку інформаційної підприємницької екосистеми угорської спільноти проживаючої в Карпатському басейні, організований у співпраці з ТОВ «Угорський Дослідницький проект» (Угорщина)
- квітень-грудень - участь у дослідженнях в рамках проекту «Правова доступність» у рамках співпраці між CЕСCI та ЄОТС ТИСА по Програмі інформаційного доброго буття 2.0»
- March 22 - international conference «Promoting Ukraine's Euro-Atlantic Integration based on Zakarpattia's example», Kisvarda, (Hungary)
- April 24 - decision of the Joint Monitoring Committee of the HUSKROUA Programme to award the project «ZeroWaste: Theory for All, Practice for Everybody in the Cross-Border Region»
- May 25 - international conference «Promoting Ukraine's Euro-Atlantic Integration based on Zakarpattia's example», Uzhhorod (Ukraine)
- June 21 - presentation of the Grouping at the Local Development Forum, Truskavets (Ukraine)
- July 12 - decision of the Joint Monitoring Committee of the HUSKROUA Programme to award the project REVITAL I
- September 18 - participation of the Grouping's delegation in the Meeting of National and Regional Authorities of European Grouping of Territorial Cooperation, Brussels (Belgium)
- October 1 - an event for development of information entrepreneurial ecosystem of the Hungarian community living in the Carpathian basin organized in cooperation with the Hungarian Research Project Ltd. (Hungary)
- April - December - participation in the researches within the framework of the project “Legal Accessibility” implemented in cooperation of CЕСCI and TISZA EGTC under the Information Welfare Programme 2.0.

2019

- július 10-12 - az Európa Tanács Határon Átnyúló Vezetői Akadémia Programjának első képzési szakasza önkormányzati munkatársak számára, Jánosi, Beregszászi járás (Ukrajna)
- augusztus 28-30 - az Európa Tanács Határon Átnyúló Vezetői Akadémia Programjának második képzési szakasza önkormányzati munkatársak számára, Kisvárd (Magyarország)
- augusztus 29 - a REVITAL I projekt támogatási szerződésének aláírása
- szeptember 10-12 - az Európa Tanács Határon Átnyúló Vezetői Akadémia Programjának záró szakasza, tanúsítványok kiosztása a képzést elvégző önkormányzati munkatársak számára, Jánosi, Beregszászi járás (Ukrajna)
- szeptember 20 - nemzetközi konferencia „A területi társulások létrehozásának és működésének pozitív hatása a gazdasági fejlődésére az Európai Unióban és annak külső határán” Jánosi, Ukrajna
- július-december - Kárpátalja megye hulladékgazdálkodási stratégiájának kidolgozása 2030-ig
- november 28 - a REVITAL I projekt nyitókonferenciája, Ungvár (Ukrajna)
- 10-12 липня - перший етап навчання керівників місцевого самоврядування в Академії лідерства з питань транскордонної співпраці за підтримки Ради Європи, Яноші Берегівського району (Україна)
- 28-30 серпня - другий етап навчання керівників місцевого самоврядування в Академії лідерства з питань транскордонної співпраці за підтримки Ради Європи, м. Кішварда (Угорщина)
- 29 серпня - підписання Грантової угоди проекту РЕВІТАЛ I
- 10-12 вересня - підсумкове тренінгове навчання керівників місцевого самоврядування в Академії лідерства з питань транскордонної співпраці за підтримки Ради Європи, Яноші Берегівського району (Україна)
- 20 вересня - міжнародна конференція «Позитивний вплив створення та діяльності європейських територіальних об'єднань на економічний розвиток Європейського Союзу та його зовнішніх кордонів», Яноші (Україна)
- Липень-грудень - розробка Стратегії управління відходами у Закарпатській області до 2030 року
- 28 листопада - Стартова конференція проекту РЕВІТАЛ I, м. Ужгород (Україна)
- July 10-12 - the training for local governments leaders at the Leadership Academy on Cross-Border Cooperation with the support of the Council of Europe (Stage 1), Yanoshi, Berehivskyi district (Ukraine)
- August 28-30 -the training for local governments leaders at the Leadership Academy on Cross-Border Cooperation with the support of the Council of Europe (Stage 2), Kisvarda (Hungary)
- August 29 - signing of the Grant Contract of the REVITAL I project
- September 10-12 - final training for local governments leaders at the Leadership Academy on Cross-Border Cooperation with the support of the Council of Europe, Yanoshi, Berehivskyi district (Ukraine)
- September 20 - International Conference «Positive impact of European Groupings of Territorial Cooperation on economic development of the European Union and its external borders », Yanoshi (Ukraine)
- July-December - elaboration of the Waste Management Strategy in Zakarpatska oblast until 2030
- November 28 - Start conference of the project REVITAL I, Uzhhorod, (Ukraine)

2020

- február 10-11 - részvétel a Közös Nemzetközi Rendezvények a Határokon Átnyúló Együttműködés Fejlesztéséért Programban közösen Ukrajna Nemzeti Tudományos Akadémiája Jogi és Gazdaságtudományi Kutatások Intézete, az Ungvári Nemzeti Egyetem Jogi Kara és a Határokon Átnyúló Kezdeményezések Közép-Euró-
- 10-11 лютого - участь у Програмі спільних міжнародних заходів з питань розвитку транскордонного співробітництва спільно з Інститутом економіко-правових досліджень НАН України, юридичним факультетом ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Центральноевропейською службою сприяння
- February 10-11 - participation in the Programme of joint international events on cross-border cooperation development together with the Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine, Law Faculty of the State University 'Uzhhorod National University' and the Central European Centre

pai Segítő Szolgálata (CESCI) munkatársaival

- benyújtásra került a ClimateGuard - határon átnyúló jégkár védelmi rendszer megtervezése Magyarország, Románia és Ukrajna határ menti régióiban elnevezésű projekt a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program (HUSKROUA) harmadik felhívásának keretében
- benyújtásra került a Select2Select: szelektív hulladékgazdálkodás kialakítása a közös határ menti területeken elnevezésű projekt a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program (HUSKROUA) harmadik felhívásának keretében
- benyújtásra került a ARSOLUT - kiterjesztett valóság alapú megoldások a turisztikai vonzerők fejlesztésében a határ menti régióban elnevezésű projekt a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program (HUSKROUA) harmadik felhívásának keretében
- benyújtásra került a Fejlesztési projekt-koncepciók kidolgozása a Tisza ETT számára elnevezésű pályázat
- elkészült az „5 éves a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás” jubileumi kiadvány
- október 16 – jubileumi rendezvény, a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás 5 éves működésének megünneplése alkalmából, Magyarország Külügy- és Külügyminisztériuma ETT-műhelyének keretében.

транскордонним ініціативам (CESCI, Угорщина)

- подано проєкт «ClimateGuard - планування транскордонної системи протиградового захисту у прикордонних регіонах Угорщини, Румунії та України» у рамках оголошеного третього конкурсу Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020» (HUSKROUA)
- подано проєкт «Select2Select: впровадження селективного управління відходами у спільному транскордонному регіоні» у рамках оголошеного третього конкурсу Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020» (HUSKROUA)
- подано проєкт «ARSOLUT - використання технологій доданої реальності для розвитку туристичних атракцій у транскордонному регіоні» у рамках оголошеного третього конкурсу Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020» (HUSKROUA)
- підготовка ювілейного альбому «5 років Європейському об'єднанню територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю ТИСА»
- 16 жовтня - ювілейні заходи, присвячені п'ятій річниці створення Європейського об'єднання територіального співробітництва з обмеженою відповідальністю ТИСА, проведені у рамках Виробничої наради європейських об'єднань за ініціативи Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини

for Cross-border Initiatives (CESCI, Hungary)

- the project application "ClimateGuard - Planning the Cross-Border Anti-Hail System in the Frontier Regions of Hungary, Romania and Ukraine" developed and submitted under the 3rd call of proposals of the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020» (HUSKROUA)
- the project application «Select2Select: establishment of selective waste management in the joint cross-border area» developed and submitted under the 3rd call of proposals of the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020» (HUSKROUA)
- the project application «ARSOLUT - Augmented Reality SOLUTIONs in the Development of the Touristical Attractions of the Border Region» developed and submitted under the 3rd call of proposals of the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020» (HUSKROUA)
- project application «Development project concepts elaboration for TISZA EGTC»
- preparing the Anniversary Album on the occasion of the 5th anniversary of Tisza European Grouping of Territorial Cooperation Limited Liability
- October 16 – anniversary events dedicated to the the 5th anniversary of Tisza European Grouping of Territorial Cooperation Limited Liability held within the framework of the Workshop of the European Grouping of Territorial Cooperation initiated by the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary

6. Bemutató fórumok

• Презентаційні форуми • Presentation Forums

6.1. Brüsszel (Belgium)

• Брюссель (Бельгія) • Brussels (Belgium)

2016. április 19-21 között a Tisza ETT delegációja, melynek tagjai voltak a Kárpátaljai Megyei Tanács (Ukrajna) és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés (Magyarország) képviselői, részt vettek Brüsszelben a Régiók Bizottsága által évente megszervezett EGTC Platform ülésén. A Társulás vezetőinek, Seszták Oszkár elnöknek és Rivis Mihailo társelnöknek a beszédét ovációval fogadta a hallgatóság. Számos fontos találkozóra is sor került a rendezvény alkalmával, többek között Pelczné Gáll Ildikóval, az Európai Parlament alelnökével, Raffaele Cattaneóval, az EGTC Platform politikai koordinátorával, az EU Régiók Bizottsága Területi Közeledés és Költségvetési Bizottságának (COTER) elnökével, az Európai Parlament képviselőivel, valamint Magyarország és Ukrajna képviselteinek munkatársaival az EU-ban.

Brüsszeli tartózkodásunk idején meggyőződhetünk arról, hogy az EU intézményeiben jól ismerik Ukrajna problémáit, ösztönzik az együttműködést Ukrajnával és Kárpátalja megyével, gazdasági, szociális, és kulturális téren egyaránt, és készek segítséget nyújtani ebben az Ukrajna számára nehéz időszakban. A rendezvényen való részvétel jó alkalom volt küldetésünk ismertetésére, továbbá támogatás megszerzésére a Társulás feladatainak és céljainak elérése érdekében.

A delegáció részt vett továbbá a Gyerekek a világban a békéért nemzetközi szociális projekt bemutató fórumán az Európai Parlamentben.

19-21 квітня 2016 року делегація ЄОТС ТИСА у складі представників Закарпатської обласної ради (Україна) та області Саболч-Сатмар-Берег (Угорщина) взяла участь в щорічному засіданні Платформи Європейських об'єднань з територіальної співпраці в Комітеті регіонів ЄС в Брюсселі. Відрадно, що виступи керівництва Об'єднання - голови Оскара Шестака та співголови Михайла Рівіса були сприйняті аудиторією оваціями. Проведено низку важливих зустрічей, зокрема з Віце-президентом Євро-

пейського парламенту Ілдікою Гал Пелцне, Політичним координатором Платформи ЄОТС, головою Комісії з питань територіального зближення та бюджету Комітету регіонів ЄС (COTER) Раффаеле Каттанео, депутатами Європарламенту, а також Представниками України та Угорщини при ЄС.

Перебуваючи в Брюсселі ми мали змогу пересвідчитись у тому, що в інституціях ЄС добре обізнані та переймаються проблемами України, щиро прагнуть співпрацювати з Україною та Закарпаттям, зокрема, у економічній, соціальній та культурній сферах, допомагати нам у цей непростий для України час. Це була хороша можливість довести наші головні меседжі, заручитися підтримкою щодо реалізації цілей та завдань Об'єднання.

Делегація також взяла участь у презентації міжнародного соціального проєкту «Діти за мир у всьому світі» в ЄП.

The delegation of TISZA EGTC consisting of representatives of Zakarpatska Oblast Council (Ukraine) and Szabolcs-Szatmar-Bereg County (Hungary) took part in the Annual Meeting of the European Groupings of Territorial Cooperation at the European Committee of the Regions in Brussels on April 19-21, 2016. We were pleased to witness, how the audience received speeches of TISZA EGTC leaders – Chairman Oszkar Sesztak and Co-chairman Mykhaylo Rivis with applause. A number of important meetings were held, including with Ildikó Pelczné Gáll, Vice-President of the European Parliament, Raffaele Cattaneo, Political Coordinator of the EGTC Platform, Chairman of the Commission for Territorial and Cohesion Policy and EU Budget of the European Committee of the Regions (COTER), members of the European Parliament, as well as with representatives of the missions of Ukraine and Hungary to the EU.

During our visit to Brussels, we could persuade in the fact that the EU institutions were aware of and concerned about the problems of Ukraine, were sincerely seeking to cooperate with Ukraine and Zakarpattia, particularly in economic, social and cultural spheres, to help us in those hard times for Ukraine. That was a good opportunity to transmit our main messages, to gain support in accomplishing our goals and objectives.

The Delegation had also taken part in the presentation of the international social project «Children for World Peace» at the European Parliament.

6.2. Ungvár (Ukrajna)

• Ужгород (Україна) • Uzhhorod (Ukraine)

2017. május 27-én, Ungváron került megrendezésre a Tisza ETT első hivatalos bemutatkozó fóruma. A rendezvényt megtisztelték jelenlétükkel magas beosztású vendégek Belgiumból és Magyarországról, köztük: Petr Oswald, az EU Régiók Bizottsága „Területi kohéziós politika és uniós költségvetés” (COTER) Szakbizottság alelnöke, Bocskor Andrea Európai Parlamenti képviselő, dr. Seszták Miklós Nemzeti Fejlesztési miniszter, dr. Molnár Balázs Magyarország Miniszterelnöksége Európai uniós ügyekért felelős helyettes államtitkára, dr. Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja Együttműködésének és összehangolt fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos, Vinnai Győző, Magyarország Országgyűlési képviselője, az Ukrajnával folytatott parlamentközi kapcsolatokért felelős csoport társelnöke, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériumának képviselői, a Legfelsőbb Tanács képviselői, az érintett megyék, alapítók elnökei, közgyűlés tagjai, valamint más magas rangú tisztviselők, politikusok, a civil társadalom és a sajtó képviselői.

A rendezvényen lehetőségünk volt tájékoztatni a fórum résztvevőit a Tisza ETT-ről, felvázoltuk a Társulás létrehozásának főbb lépéseit, tájékoztattuk Kárpátalja célközönségét a Társulás létrehozásának céljáról és tevékenységének célkitűzéseiről, főbb küldetésünkről, és bemutattuk a Társulás Integrált Területfejlesztési Stratégiáját. Lehetőséget teremtettünk arra, hogy interaktív párbeszéd keretében vitathassuk meg a Tisza ETT jövőbeli szerepét, eszmecserét folytatva a Társulás tevékenységeinek EU és Magyarország általi támogatásának lehetőségeiről.

27 травня 2017 року в Ужгороді відбувся презентаційний форум ЄОТС ТИСА. Заходи проходили за участі високоповажних гостей з Бельгії та Угорщини, серед яких: заступник голови Комісії з питань територіального зближення та бюджету Комітету регіонів ЄС Петер Освальд, депутат Європарламенту Андреа Бочкор, Міністр національного розвитку Угорщини Міклош Шестак, заступник Державного секретаря з питань європейської інтеграції Канцелярії Прем'єр-міністра Угорщини Балаж Молнар, урядовий комісар з питань координації співпраці між Саболч-Сатмар-Березькою (Угорщина) та Закарпатською (Україна) областями Іштван Грежа, депутат Державних зборів Угорщини, співголова групи з міжпарла-

ментських зв'язків з Україною Дезев Віннаї, представники Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини та області Саболч-Сатмар-Берег, народних депутатів України та депутатів облради, широке коло лідерів місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування Закарпаття, представників дипломатичних відомств, громадських організацій та ЗМІ.

Ми мали змогу поінформувати учасників масштабного форуму про ЄОТС ТИСА, окреслити віхи створення цього унікального об'єднання, довести до громадськості Закарпаття інформацію щодо цілей і завдань Об'єднання, його головних меседжів, презентувати Інтегровану територіальну Стратегію розвитку Об'єднання, забезпечити можливість для того, щоб у рамках інтерактивного діалогу обговорити роль ЄОТС ТИСА на перспективу, поділитися думками щодо можливостей підтримки діяльності Об'єднання з боку ЄС та Угорщини.

TISZA EGTC's first Presentation Forum took place in Uzhhorod on May 27, 2017. The events were attended by highly respected guests from Belgium and Hungary; among them: Peter Oswald, Vice-Chairman of the Commission for Territorial and Cohesion Policy and EU Budget of the European Committee of the Regions, Andrea Bocskor, Member of the European Parliament, Miklós Seszták, Minister of National Development of Hungary, Balázs Molnár, Deputy State Secretary for European Integration of the Prime Minister's Office of Hungary, István Grezsa, Government Commissioner for Cooperation Coordination between Szabolcs-Szatmar-Bereg County (Hungary) and Zakarpatska oblast (Ukraine), Dezső Vinnalyi, Member of the National Assembly of Hungary, Co-Chairman of the Group for Interparliamental Relations with Ukraine, representatives of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary and Szabolcs-Szatmar-Bereg County, People's Deputies of Ukraine and deputies of the Regional Council, wide range of leaders of local authorities and local governments of Zakarpattia, diplomatic missions, NGOs and mass media.

We had an opportunity to inform participants of such a significant forum about TISZA EGTC, to outline the milestones of this unique grouping, to inform public in Zakarpattia on the goals and objectives of the Grouping, its key messages, to present the Integrated Territorial Development Strategy; during an interactive dialogue to discuss the role of TISZA EGTC for the future, to share opinions and ideas on the possibilities for the support of the Grouping by the EU and Hungary.

6.3. Kisvárda (Magyarország)

• Кішварда (Угорщина) • Kisvarda (Hungary)

2017. október 27-én megtartotta a Tisza Körlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás második, záró prezentációs fórumát is Kisvárdán (Magyarország). A fórum résztvevői voltak Magyarország és Ukrajna politikai, önkormányzati vezetői, diplomácia testületek képviselői, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Kárpátalja megyék települési önkormányzatainak, civil szervezeteinek képviselői és a média munkatársai. A résztvevők között voltak: Leleszi Tibor Kisvárdai Város polgármestere, alapító tag, Szabóné Cap Andrea, a Tisza Körlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás igazgatója, a Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálatának (CESCI), a Magyar Fejlesztési Központ (MFK) Nonprofit Kft. és az Észak-Alföldi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. munkatársai, továbbá Kárpátalja megye delegációja, Barta József, a Kárpátaljai Megyei Tanács alelnökének vezetésével.

A rendezvény elsődleges témája azon feladatok ismertetése és tevékenységek megvitatása volt, melyek a közvetlen brüsszeli pénzügyi források bevonására és hatékony felhasználására irányultak.

Szimbolikusan, hogy a rendezvény dátuma egybeesett a Tisza ETT Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériumánál történő bejegyzésének dátumával, ami 2015. október 26-án volt. Azóta két év telt el eredményesen: létrejött a Társulás, lezajlottak az első főbb szakaszok, a Tisza ETT bizonyította életképességét és létjogosultságát.

27 жовтня 2017 року відбувся другий, заключний презентаційний форум ЄОТС ТИСА в м.Кішварда (Угорщина). Серед учасників – посадовці, депутати, дипломати та представники окремих самоврядних влад Угорщини та України. Зокрема, співзасновник ЄОТС ТИСА, мер м. Кішварда Тібор Лелесі, директор ЄОТС ТИСА Андреа Сабоне Цап, пред-

ставники Центральноєвропейської служби сприяння транскордонним ініціативам (CESCI), Угорського центру розвитку, Агентства з управління навколишнім середовищем регіону Північної Низовини, а також делегація Закарпатської області, яку очолив перший заступник голови обласної ради Йосип Борто. Йшлося про завдання та першочергові

заходи, спрямовані на координацію ефективного використання безпосередніх та опосередкованих брюссельських фінансових джерел.

Символічно, що дата проведення заходу співпала з датою реєстрації ЄОТС ТИСА в Міністерстві зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини, 26 жовтня 2015 року. З цього часу минуло рівно два роки. І вони – результативні: Об'єднання створено, перші важливі етапи, пов'язані зі становленням, пройдено, ЄОТС ТИСА довело свою спроможність і право на існування.

The second closing Presentation Forum of TISZA EGTC was held in Kisvarda (Hungary) on October 27, 2017. Among the participants, there were officials, parliament members, diplomatic missions and local self-governments of Hungary and Ukraine. In particular, Tibor Leleszi, Mayor of Kisvarda, co-founder of TISZA EGTC, Andrea Szabóné Cap, director of TISZA EGTC, representatives of the Central European Service for Cross-border Initiatives (CESCI), Hungarian Development Centre, Agency of Environmental Management of North Alföld Region, as well as the delegation of Zakarpatska oblast, headed by Yosyp Barta, the First Deputy Head of the Oblast Council. The forum focused on the tasks and priorities aimed at coordination of effective use of direct and indirect financial sources of Brussels.

It was symbolic, the date of the event coincided with the registration date of TISZA EGTC at the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary – October 26, 2015. Two years exactly passed since then. They were effective: the Grouping established, the first important steps of its formation taken, and TISZA EGTC has proved its capacity and the right to exist.

6.4. Brüsszel (Belgium)

• Брюссель (Бельгія) • Brussels (Belgium)

2018. szeptember 18-án Brüsszelben került sor a nemzeti és regionális európai területi társulások jóváhagyó hatóságainak éves találkozására. Magyarországi Külgazdasági és Külügyminisztérium, az EU Régiók Bizottsága és az Európai Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatósága közös szervezésében megvalósult rendezvényen részt vettek: az Európai Bizottság, az EU Régiók Bizottsága, az európai EGTC-k, diplomáciai missziók, elemző központok képviselői, valamint a Tisza ETT delegációja is. Petr Oswald, az EU Régiók Bizottsága „Területi kohéziós politika és uniós költségvetés” (COTER) Szakbizottság elnöke pozitívan értékelte Magyarország Kormányának munkáját az EGTC, mint eszköz fejlesztésében, beleértve közös EGTC létrehozását Ukrajna egyik régiójával. Kiss-Parciu Péter határ menti gazdaságfejlesztésért felelős helyettes államtitkár kiemelte az ukrán fél erőfeszítéseit, amit annak érdekében végeztek, hogy elfogadják azt a törvénymódosítást, ami az EGTC-k működését szabályozza Ukrajnában. Méltatta továbbá a Tisza ETT munkáját és támogatásukról biztatta azokat a javaslatokat, melyeket Jevcsák Judit, a Tisza ETT igazgatóhelyettese vázolt előadásában, az együttműködési lehetőségek bővítésére és a területi együttműködés fejlesztésére vonatkozóan.

18 вересня 2018 року в м. Брюссель відбулося засідання національних та регіональних влад європейських об'єднань територіального співробітництва. У спільно організованому Міністерством зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини, Комітетом регіонів ЄС та Генеральним директором Європейської Комісії «Регіональна політика та урбанізація» засіданні взяли участь представники Єврокомісії, Комітету регіонів ЄС, ЄОТС, дипломатичних місій, аналітичних центрів, а також

делегатія ЄОТС ТИСА. Голова Комісії Комітету регіонів ЄС з питань територіальної згуртованості та бюджету ЄС Петр Освальд схвально оцінив дії Уряду Угорщини щодо розвитку інструменту ЄОТС, у тому числі створення спільного об'єднання ЄОТС з регіоном України. Заступник Державного секретаря Міністерством зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини Петер Кіш-Парціу позитивно відзначив зусилля української сторони щодо схвалення відповідного закону, який ре-

ламентує діяльність ЄОТС в Україні; схвально оцінив роботу ЄОТС ТИСА і висловив готовність сприяти реалізації озвучених заступником директора ЄОТС ТИСА Юдітою Євчак пропозицій, зокрема щодо розширення можливостей співпраці та розвитку територіального співробітництва.

The Meeting of National and Regional Authorities of the European groupings of territorial cooperation was held in Brussels on September 18, 2018. The meeting, co-organized by the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary, European Committee of the Regions and Directorate General of the European Commission „Regional Policy and Urbanization”; it was attended by representatives of the European Commission, European Committee of the Regions, diplomatic missions, analytical centres as well as by the delegation of TISZA EGTC. Peter Oswald, Chairman of the Commission for Territorial and Cohesion Policy and the EU budget of the Committee of the Regions praised the actions of the Hungarian Government related to the development of EGTC instrument, including establishing a joint EGTC with a region of Ukraine. Péter Kiss-Parciu, Deputy State Secretary of the Ministry of Foreign Affairs and Trade appreciated the efforts of the Ukrainian side to get the relevant law regulating the activities of the EGTCs in Ukraine adopted, saluted the work of TISZA EGTC and expressed his willingness to facilitate implementation of the proposals, announced by Yuditá Yevchak, Deputy Director of TISZA EGTC, in particular on expanding opportunities for cooperation and development of territorial cooperation.

7. Nemzetközi rendezvények

• Міжнародні заходи • International events

7.1. Nemzetközi konferencia, 2018.03.22. Kisvárd (Magyarország)

és 2018.05.25. Ungvár (Ukrajna) • Міжнародна конференція, 22.03.2018 р. м. Кишварда (Угорщина); 25.05.2018 р. м. Ужгород (Україна) • International conference, Kisvarda (Hungary), 22.03.2018; Uzhhorod (Ukraine), 25.05.2018

2018. március-május folyamán, a Pallas Athéné Domus Educationis Alapítvány támogatásával két nemzetközi konferencia lebonyolítására került sor a Tisza ETT szervezésében Ukrajna euroatlanti integrációjának segítése Kárpátalja példáján keresztül elnevezéssel

У березні-травні 2018 р. за фінансової підтримки Фонду «Pallas Athéné Domus Educationis» Об'єднанням ТИСА проведено дві міжнародні конференції на тему: «Сприяння європейській та євроатлантичній інтеграції України на прикладі Закарпаття».

TISZA EGTC held two international conferences «Promoting Ukraine's Euro-Atlantic Integration based on Zakarpattia's example» under financial support of Pallas Athéné Domus Educationis Foundation in March – May 2018.

Аrendezvények célja, hogy a Régió történelmi-gazdasági helyzetéből kiindulva a jelenlegi közigazgatási, gazdasági és kulturális együttműködések feltárja, és a további fejlesztéshez konkrét javaslatokat fogalmazzon meg az európai értékek és lehetőségek bemutatásával. A rendezvény tematikáját kiemelt érdeklődés övezte mindkét ország részéről, és olyan magas beosztású résztvevők tisztelték meg jelenlétükkel, mint Bocskor Andrea EP képviselő, Slaven Klobučar az EU Régiók Bizott-

sága EGTC Platform Titkárságának (Brüsszel, Belgium) adminisztrátora, Vitályos Eszter a Miniszterelnökség európai uniós fejlesztése-kért felelős államtitkára, dr. Grezsa István a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja Együttműködésének és összehangolt fejlesztési Feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériumának képviseletében Buhajla József Magyarország Ungvári Főkonzulátusának főkonzulja és Szilágyi Mátyás Magyaror-

ság Beregszászi Konzulátusának misszióvezetője, Szakács Áron a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program Közös Technikai Titkárságának igazgatója, Volodymyr Ustimenko Ukrajna Nemzeti Tudományos Akadémiája Jogi és Gazdaságtudományi Kutatások Intézetének igazgatója, az Ungvári Nemzeti Egyetem és a Nyíregyházi Egyetem professzorai.

A rendezvény során a résztvevőknek lehetőségük nyílt megismerni

az európai uniós projekteket, azok erőforrásait és eszközeit, bemutatásra került a Tisza ETT, mint Ukrajna és az EU-országok határ menti régiói közötti egyedülálló együttműködési lehetőség. A rendezvény zárásaként bemutatásra és kiosztásra került az a három nyelven, ukránul, magyarul és angolul megjelentetett konferenciakötet, mely a márciusi kisvárdai, valamint a májusi ungvári rendezvények előadásait tartalmazta.

A rendezvények résztvevői javaslatokat fogalmaztak meg, melyek elküldésre kerültek Ukrajna Miniszteri Kabinetje, Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa, továbbá Ukrajna illetékes minisztériumai számára, melyek elősegítették az európai területi társulások jogi helyzetének szabályozását Ukrajnában. A javaslatok alapján Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa 2018. szeptember 4-én módosította "A határokon átnyúló együttműködésről" szóló törvényt, különös tekintettel az euroregionális együttműködési csoportosulások és az európai területi társulások létrehozására és működésük jogi alapjainak megteremtésére vonatkozóan.

■ Мета заходів – з урахуванням історико-економічних особливостей прикордонного регіону, показати сучасну співпрацю у адміністративній, економічній, соціально-культурній сферах та сформулювати конкретні пропозиції щодо їх подальшого розвитку із залученням європейських цінностей та можливостей. Тематика цих заходів викликала значну зацікавленість широких кіл в обох країнах, їх вшанували своєю присутністю ряд високопосадовців: депутат ЄП Андреа Бочкор, Адміністратор Платформи ЄОТС Комітету Регіонів ЄС Славен Клобукар (Брюссель, Бельгія), держсекретар Канцелярії Прем'єр-міністра Угорщини Естер Вітайош, урядовий комісар з питань координації співпраці між Саболч-Сатмар-Березькою та Закарпатською областями

Іштван Грежа, Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини – Генеральний консул Угорщини в Ужгороді Йожеф Бугайло та Керівник Консульства Угорщини в м. Берегово Матяш Сіладі, директор Спільного Технічного Секретаріату програми прикордонного співробітництва ЄІС «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020» Арон Сокач, директор Інституту економіко-правових досліджень НАН України Володимир Устименко, представників області Саболч-Сатмар-Берег Угорщини, науковців УжНУ та Ніредьгазького університету (Угорщина). У ході форуму учасники мали можливість ознайомитися з можливостями та інструментами, ресурсами та потенціалом щодо проєктів Євросоюзу, презентовано ЄОТС ТИСА, як один з унікальних можливостей співпраці прикордонних регіонів України та держав ЄС. Презентовано науковий збірник, у якому представлено матеріали доповідей, виступів та повідомлень учасників міжнародних конференцій трьома мовами.

Схвалені учасниками конференції рекомендації, які було надіслано до Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, профільних міністерств України, сприяли прискоренню правового врегулювання в Україні створення європейських об'єднань, визначення їх юридичного статусу, внесення Верховною Радою України 4 вересня 2018 року змін до Закону України «Про транскордонне співробітництво», зокрема у частині створення законодавчих підстав для утворення та діяльності об'єднань єврорегіонального співробітництва і європейських об'єднань територіального співробітництва.

■ The goal of the events was to present existing cooperation in administrative, economic, social and cultural spheres as well as to formulate specific proposals for their further development based on European values and opportunities taking into account historical and economic peculiarities of the border region. The topic of these events arose considerable interest of wider circles in both countries and the events were honoured by the presence of high-ranking officials: Andrea Bocskor, Member of the European Parliament, Slaven Klobučar, lead Administrator of the EGTC Platform and cross-border cooperation, Commission for Territorial Cohesion Policy and EU Budget of the European Committee of the Regions (COTER) (Brussels, Belgium), Eszter Vitályos, State Secretary of the Prime Minister's Office of Hungary, István Grezsa, Government Commissioner for Cooperation Coordination between Szabolcs-Szatmar-Bereg County and Zakarpatska oblast, representatives of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary – József Buhajla, Consul General of Hungary to Uzhhorod and Mátyás Szilágyi, Head of the Consulate of Hungary to Berehovo, Áron

Szakács, Director of the Joint Technical Secretariat of the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020, Volodymyr Ustymenko, Director of the Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine, representatives of Szabolcs-Szatmar-Bereg county of Hungary, scholars of Uzhhorod National University and Nyiregyhaza University (Hungary). During the forum, participants had an opportunity to get familiar with the opportunities and tools, resources and potential of the EU projects, TISZA EGTC was presented as a unique opportunity for cooperation of the border regions of Ukraine with the EU states. The collected digest of speeches, presentations and messages of the participants of the international conferences in three languages was presented at the conference.

The recommendations approved by the participants of the conference and sent to the Cabinet of Ministers, the Verkhovna Rada, and relevant ministries of Ukraine facilitated adoption of legal regulations in Ukraine related to establishment of European groupings, defining their legal status, amending the Law of Ukraine "On Cross-Border Cooperation" by the Verkhovna Rada on September 4, 2018, particularly in the part of establishing legal frameworks for forming and operating of euroregional cooperation associations and European groupings of territorial cooperation.

7.2. Az Európa Tanács Határon Átnyúló Vezetői Akadémia Programja, 2019. július-szeptember (Ukrajna-Magyarország)

• Академія лідерства з питань транскордонного співробітництва Ради Європи. Липень-Вересень 2019 р. (Україна-Угорщина)
• Leadership Academy on Cross-Border Cooperation with the support of the Council of Europe, Ukraine-Hungary, July-September 2019

Alina Tatarenko az Európa Tanács Helyi Önkormányzati Reformokat Támogató Szakértői Központja vezetőjének felkérésére, együttműködésben a Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-Európai Segítő Szolgálatával (CESCI), továbbá Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma támogatásával 2019-ben a Tisza ETT volt a társszervezője a Határon Átnyúló Vezetői Akadémia Programnak, melynek célja önkormányzati vezetők továbbképzése volt. A képzés keretében, melyet Andrii Guk, az Európa Tanács „Decentralizáció és önkormányzati reform Ukrajnában” Programjának programmenedzsere irányított, 2019 július-szeptember folyamán három tréning lebonyolítására került sor, melyek közül kettő Ungváron egy pedig Kisvárdán került megrendezésre. Az Európa Tanács szakemberei meg-

osztották a képzés résztvevőivel – összesen 25 fő önkormányzati munkatárs Kárpátaljáról és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből - saját nyugat-európai tapasztalataikat anna k érdekében, hogy átfogó tájékoztatást nyújtanak a sikeres határon átnyúló együttműködés adminisztratív, jogi, pénzügyi és kormányzási módszereiről. A képzés során a résztvevők olyan szakmai képességeket sajátíthattak el, mint a helyzetelemzés, cselekvési terv kidolgozása és végrehajtása, gyors és magas színvonalú szakmai döntések meghozatala és a jövőkép előrejelzés technikái, pályázatírás az EU pénzügyi támogatásának elnyerése céljából. A három alkalomból álló Vezetői Akadémia képzéssorozat végén a résztvevők oklevelet vettek át Magyarország és Ukrajna határon átnyúló önkormányzati együttműködési programja keretében.

На запрошення Керівника експертного центру Ради Європи з підтримки реформи місцевого самоврядування Генеральним директором II - Ради демократії Європи Аліни Татаренко, у співпраці з Центральноевропейською службою сприяння транскордонним ініціативам (CESCI) та за підтримки Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини, у 2019 році ЄОТС ТИСА було співорганізатором проведення Академії лідерства з транскордонного співробітництва з підготовки місцевих керівних кадрів. У рамках навчання, який які проводилися за сприяння менеджера Програми ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні» Андрія Гук, у липні-вересні 2019 року було проведено три тренінги: два – в Україні, один – в Угорщині. Експерти Ради Європи ділилися з його учасниками - а це 25 керівників органів місцевого самоврядування Закарпатської та угорської Саболч-Сатмар-Березької областей - набути західноєвропейським досвідом і знаннями щодо адміністративних, юридичних, фінансових та управлінських методів успішного транскордонного співробітництва. Експерти Ради Європи навчили аналізувати стан справ, розробляти підходи до реалізації плану дій, приймати швидкі, ефективні рішення, прогнозувати ситуації, писати грантові проекти з метою залучення фінансів із спецфондів ЄС. Учасники отримали сертифікати про успішне завершення всіх трьох етапів навчання в Академії лідерства в рамках програми транскордонної співпраці органів місцевого самоврядування Угорщини та України.

In 2019, at the invitation of Alina Tatarenko, Head of the Centre of Expertise for Local Government Reform Directorate II of Democratic Institutions Council of Europe in cooperation with

the Central European Service for Cross-border Initiatives (CESCI) and under support of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary, TISZA EGTC co-organized the Leadership Academy on Cross-Border Cooperation for training of local managers. As a part of the training programme conducted with the assistance of Andriy Huk, manager of the Decentralization and Local Governance Reform Programme in Ukraine of the Council of Europe, three training sessions were held in July-September 2019: two in Ukraine and one in Hungary. The experts of the Council of Europe shared with the participants, i.e. 25 managers of local governments from Zakarpattia and Szabolcs-Szatmar-Bereg County, their experiences gained in the West European countries and knowledge in administrative, legal, financial and management methods of successful cross-border cooperation. The experts of the Council of Europe trained participants how to analyze situation, to develop approach to implement an action plan, to take quick and effective decisions, make forecasts, to develop grant projects to attract EU funds. The participants received certificates on successful completion of all three training stages at the Leadership Academy within the framework of the Cross-Border Cooperation Programme between local governments of Hungary and Ukraine.

7.3. Nemzetközi konferencia, 2019.09.20, Jánosi (Ukrajna)

- Міжнародна конференція, 20.09.2019 р., Яноші (Україна)
- International conference in Yanosh (Ukraine), 20.09.2019

2019. szeptember 20-án Jánosiban a magyarországi Pallas Athéné Domus Educationis Alapítvány támogatásával a Tisza ETT nemzetközi konferenciát szervezett A területi társulások létrehozásának és működésének pozitív hatása a gazdasági fejlődésre az Európai Unióban és annak külső határán elnevezéssel

20 вересня 2019 року у Яноші за фінансової підтримки Угорського фонду «Pallas Athéné Domus Educationis», Об'єднанням ТИСА проведена Міжнародна конференція «Позитивний вплив створення та діяльності європейських територіальних об'єднань на економічний розвиток Європейського Союзу та його зовнішніх кордонів».

TISZA EGTC held the international conference "Positive impact of European Groupings of Territorial Cooperation on economic development of the European Union and its external borders" under financial support of the Hungarian Foundation «Pallas Athéné Domus Educationis» in Yanoshi, Ukraine on September 20, 2019.

A konferencia célja az európai területi társulások működésével kapcsolatos aktuális gazdasági, pénzügyi, jogi kérdések megvitatása, elemzése, továbbá az európai területi társulások szerepének és lehetőségeinek tanulmányozása volt a határon átnyúló és regionális együttműködés fejlesztésében a Tisza ETT pozitív példáján keresztül összhangban a 2018. szeptember 4.-én Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa által elfogadott „A határon átnyúló együttműködésről” szóló törvénnyel, amely az ETT-k működését szabályozza Ukrajnában.

A projekt megvalósításában a Tisza ETT partnerei voltak: az Ukrán Tudományos Akadémia Gazdasági-Jogi Intézetének szakértői Volodymyr Ustimenko, Alla Sanchenko és Serhii Yatsenko, az Ungvári Nemzeti Egyetem Jogi Karának oktatói Yaroslav Lazur és Yulia Fetko, a Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-Európai Segítő Szolgálatának (CESCI) szakértői Ocskay Gyula és Jankai Norbert, akik óriási elemző munkát végeztek az EGTC-k ukrajnai jogi szabályozására vonatkozó kutatás le-

folytatásában, amely a helyi hatóságok szerepét határozza meg a nemzetközi határon átnyúló együttműködésben. A nemzetközi konferencián részt vettek: Magyarország és Ukrajna államhatalmi szerveinek és önkormányzatainak, az Európa Tanácsnak, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériumának, Ukrajna Gazdasági Fejlesztési, Kereskedelmi és Mezőgazdasági Minisztériumának, Ukrajna Gazdaságfejlesztési és Kereskedelmi Minisztériumának, Ukrajna Agrárpolitikai és Élelmiszerügyi Minisztériumának, Ukrajna Nemzeti Tudományos Akadémiájának, a Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-Európai Segítő Szolgálatának, Ukrajna és Magyarország diplomáciai képviselőinek munkatársai, európai területi társulások vezetői, az Ungvári Nemzeti Egyetem tudományos munkatársai, civil szervezetek képviselői és a sajtó.

A rendezvényen bemutatásra került az Ukrajna európai területi társulásokban való részvételének intézményi és jogi dimenziója című, a vonatkozó kutatás teljes anyagát tartalmazó kötet.

Meta konferenciájának: обговорення та аналіз актуальних економічних, фінансових, правових питань, пов'язаних з діяльністю європейських територіальних об'єднань; передача досвіду діяльності ЄОТС в Україні, відповідно до прийнятого Верховною Радою України 4 вересня 2018 року Закону України «Про транскордонне співробітництво», зокрема щодо діяльності європейських територіальних об'єднань в Україні; вивчення ролі та можливостей європейських територіальних об'єднань у розвитку транскордонної та регіональної співпраці, позитивний досвід ЄОТС ТИСА.

Партнери ЄОТС ТИСА по проєкту - науковці Інституту економіко-правових досліджень Національної академії наук (НАН) України: Володимир Устименко, Алла Санченко та Сергій Яценко; юридичного факультету УжНУ: Ярослав Лазур та Юлія Фетко; експерти Центральноевропейської служби сприяння транскордонним ініціативам (CESCI): Дюла Очкай та Норберт Янкай - провели колосальну роботу з питань аналізу та правового регулювання участі України, й, зокрема місцевих органів влади, в міжнародному транскор-

донному співробітництві та функціонуванні європейського інструменту ЄОТС. У міжнародній конференції взяли участь представники органів державної влади та місцевого самоврядування Угорщини та України, Ради Європи, Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Міністерства аграрної політики і продовольства України, Національної ака-

демії наук України, Центральноевропейської служби сприяння транскордонним ініціативам Угорщини, дипломатичних установ України та Угорщини, керівників європейських територіальних об'єднань, поважних науковців УжНУ та громадських організацій, засобів масової інформації.

На конференції презентовано науковий збірник «Інституційно-правовий вимір участі України в європейських об'єднаннях територіального співробітництва».

The goal of the conference was to discuss and analyze the current economic, financial and legal issues related to the activities of the European groupings of territorial co-operation; to share experience of the EGTC operation in Ukraine in accordance with the Law of Ukraine "On Cross-Border Cooperation", particularly in the part of the European groupings of territorial cooperation in Ukraine; and, to study the role and opportunities of the European territorial groupings in the development of cross-border cooperation, positive experience of TISZA EGTC.

The project partners of TISZA EGTC – scholars of the Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Science of Ukraine: Volodymyr Ustymenko, Alla Sanchenko and Serhiy Yatsenko; Legal Faculty of Uzhhorod National University: Yaroslav Lazur and Yulia Fetko; experts of the Central European Service for Cross-Border Initiatives (CESCI): Gyula Ocskai and Nórbert Jankalyi put in a lot of efforts to analyze opportunities and legal frameworks for participation of Ukraine, in particular local authorities, in the international cross-border cooperation and functioning of EGTCs as a European instrument. The international conference was attended by representatives of state and local authorities of Hungary and Ukraine, Council of Europe, Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary, Ministry of Regional Development, Construction and Housing of Ukraine, Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, National Academy of Sciences of Ukraine, Central European Service for Cross-Border Initiatives from Hungary, diplomatic missions of Ukraine and Hungary, managers of European grouping of territorial cooperation, reputable scholars of Uzhhorod National University, non-governmental organizations and mass media.

The scientific digest "Institutional and legal dimension of Ukraine's participation in European groupings of territorial cooperation".

7.4. A REVITAL I projekt nyitókonferenciája, 2019. 11. 28, Ungvár (Ukrajna) • Стартова конференція проекту РЕВІТАЛ I. 28 листопада м.Ужгород (Україна) • The Start Conference of the Project REVITAL I, Uzhhorod (Ukraine), 28.11.2019

2019. november 28-án Ungváron került megrendezésre a Természeti források revitalizációjának környezeti vizsgálata Aknaszlatinán a Felső-Tisza-medence további szennyezésének megakadályozása érdekében egy átfogó monitoring rendszer kialakításával - REVITAL I projekt nyitókonferenciája

28 листопада 2019 р. в Ужгороді відбулася Стартова конференція проекту «Екологічна оцінка можливостей відновлення природних ресурсів у Солотвино з метою запобігання подальшому забрудненню басейну Верхньої Тиси через підготовку комплексної системи моніторингу» РЕВІТАЛ I.

The Start Conference of the Project "Environmental Assessment for Natural Resources Revitalization in Solotvyno to Prevent the Further Pollution of the Upper Tisza Basin through the preparation of a complex monitoring system – REVITAL I" took place in Uzhhorod on November 28, 2019

A projekt a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2014-2020 keretében került kidolgozásra, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Duna Régió Stratégia végrehajtásáért felelős miniszteri biztosság, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma, Ukrajna Külügyminisztériuma, a Kárpátaljai Megyei Tanács, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal kezdeményezésére és támogatásával, teljesítve az EU polgári védelmi mechanizmusa tanácsadó missziója által az Aknaszlatinai Sóbánya Állami Vállalat kockázatértékeléséről készített jelentésének egyik fő javaslatát, melyet a misszió a 2016 őszén végzett munka eredményeként tett.

A konferencia munkájában részt vettek Kárpátalja és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék vezetői, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériumának, Ukrajna Gazdaságfejlesztési, Kereskedelmi és Mezőgazdasági Minisztériumának, a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna Határon Átnyúló Együttműködési Program 2014-2020 Szakmai Titkárságának képviselői, magyarországi és ukrajnai szakértők és tudományos szakemberek, diplomáciai missziók képviselői, megyei és járási képviselők, önkormányzati vezetők. A rendezvényen szó volt az aknaszlatinai ökológiai katasztrófa történetéről, az általa okozott problémákról és következményekről. Néhány éve megsemmisült egy egyedülálló, egykor az egész Szovjetunióban népszerű allergológiai kórház, bezárásra került egy sóbánya, folyamatosan a karsztvíz okozta beomlások, sós víz kerül a Tiszába és a Dunába, ami egész Európára vonatkozóan fenyeget ökológiai katasztrófával. Hálásak vagyunk partnereinknek a szomszédos országokból, hogy ők is felfigyeltek ezekre a problémákra, és bízunk abban, hogy a REVITAL I projekt eredményei a terület esetleges jövőbeni rehabilitációja szempontjából pozitívak lesznek.

Проект підготовлено в рамках Програми транскордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020», за сприяння та підтримки Міністерського комісаріату з питань Стратегії ЄС для Дунайського регіону Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини, Міністерства закордонних справ України, Закарпатської обласної ради та Закарпатської обласної державної адміністрації і реалізується на виконання Доповіді Консультативної місії ЄС з оцінки ризиків ситуації на території шахт ДП «Солотвинський солерудник» за результатами спеціального візиту до Закарпатської області у вересні 2016 року.

У роботі конференції взяли участь керівництво Закарпатської та Саболч-Сатмар-Березької областей, представники Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Спільного Технічного Секретаріату Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020», експерти та науковці з України та Угорщини, представники дипломатичних місій, депутати різних рівнів, голови місцевих територіальних громад. Йшлося про історію виникнення екологічної катастрофи в Солотвині, проблеми, та наслідки, які вона зумовила. За кілька років знищено унікальну, колись всесоюзну, алергологічну лікарню, закрито солерудник, продовжують утворюватися карстові провалля, а солена вода потрапляє в Тису і звідти у Дунай, загрожуючи екологічною катастрофою вже всій Європі, висловлено вдячність партнерам з су-

сідніх країн за увагу до цих проблем і сподівання на те, що результати реалізації проекту РЕВІТАЛ І будуть позитивними у плані можливої реабілітації території в майбутньому.

The Project has been prepared within the framework of the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020, under support of the Ministry Commission for the EU Strategy for the Danube region of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, Zakarpatska Oblast Council and Zakarpatska Oblast State Administration. It is being implemented in accordance with the Report of the EU Advisory Mission on risks assessment of the situation on the territory of salt mines of the State Enterprise "Solotvynskiy solerudnyk" (Salt mine in Solotvyno) compiled as the result of the special mission to Zakarpattia in September 2016.

The Conference was attended by the leaders of Zakarpatska oblast and Szabolcs-Szatmar-Bereg County, representatives of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary, Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine, Joint Technical Secretariat of the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENI CBC Programme 2014-2020, experts and scholars from Ukraine and Hungary, representatives of diplomatic missions, deputies of different levels, leaders of local territorial communities. It focused on the history of the environmental disaster in Solotvyno, the problems and consequences it caused. In a few years, the allergy hospital, once known all over the former Soviet Union, has been destroyed, the salt mine closed, while the karst abysses continue to form and the salt water gets into the Tisza river and then to the Danube threatening an ecological disaster for the whole Europe. The project partners expressed their gratitude to the partners from the neighbouring countries for their attention to these problems and hopes for the positive results of REVITAL I project in the context of the possible future rehabilitation of the territory.

8. Stratégiák, kiadványok

• Стратегії, видання • Strategies and publications

8.1. A Tisza ETT integrált fejlesztési stratégiája

- Стратегія інтегрованого розвитку ЄОТС ТИСА
- Integrated Development Strategy of TISZA EGTC

A Tisza ETT sikeres működését munkájának rendszerezettsége, valamint a szükséges szakértői és pénzügyi források ésszerű bevonása és felhasználása jellemzi. A munkavégzés rendszerezettségét a *Tisza ETT integrált fejlesztési stratégiájának* végrehajtása biztosítja, mely 2016-ban került kidolgozásra a Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-Európai Segítő Szolgálat (CESCI) szakértői által, Ukrajna és Magyarország ETT-ben egyesült régiói állapotának és fejlesztési igényeinek előzetes elemzése alapján. A stratégia az európai kohéziós politika alapján határozza meg azokat a fő tevékenységeket, melyek a Kárpátalja és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék közötti egyenlőtlenségek csökkentésére és a megfelelő társadalmi-gazdasági egyensúly elérésére irányulnak. A stratégia részei: prioritási tengelyek, forrástérkép, a megvalósítás menedzs-

mentjének kérdései és a tevékenységek ütemezése. Javaslatokat tartalmaz továbbá a szociális, környezeti és infrastrukturális projektek közös megvalósítására vonatkozóan, amelyekről fontos tájékoztatni mind az EU-t, mind pedig Magyarország Kormányát.

A stratégiai kidolgozása során a Tisza ETT és a CESCI munkatársai személyesen látogattak le Kárpátalja és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye valamennyi járásába és városába, ahol interjúkat készítettek, munkatalálkozókat szerveztek állami szervek és önkormányzatok, felsőfokú oktatási intézmények vezetőivel, civil és egyházi szervezetek képviselőivel. A munka a régió szinte minden területére kiterjedt: rendszerezésre kerültek az adatok a társadalmi-gazdasági fejlődés állapotáról, feltérképezésre kerültek a stratégiai területeken rendelkezésre álló erőforrások, meghatározásra kerültek a lehetséges beruházási projektek megvalósításának főbb előnyei, megvitatásra kerültek az aktuális problémák, azok leküzdésének lehetséges módjai, európai uniós és magyarországi pénzeszközök révén a Tisza ETT-n keresztül.

A stratégia megléte alapvető és kötelező feltétele annak, hogy a Tisza ETT hozzáférjen az EU-ból származó pénzügyi támogatáshoz. A támogatások megszerzésének lehetősége erős garancia az ETT közös projektjeinek és programjainak megvalósítására.

Успішному поступу ЄОТС ТИСА сприяє системність її роботи та залучення і використання необхідних експертних та фінансових ресурсів. Так, системність роботи забезпечена виконанням *Стратегії інтегрованого розвитку ЄОТС ТИСА*, яка в 2016 р. розроблена за участю експертів Центральноєвропейської служби сприяння транскордонним ініціативам (CESCI, Угорщина) на основі попереднього аналізу стану та потреб розвитку обох об'єднаних в ЄОТС областей України та Угорщини. Вона ідентифікувала основні напрями діяльності з метою зменшення диспропорцій та досягнення соціально-економічної рівноваги між Закарпатською та Саболч-Сатмар-Березькою областями на основі Європейської політики згуртування. Стратегія включає, зокрема: пріоритетні осі, мапу фінансових ресурсів, питання менеджменту її реалізації та графік дій. Вона містить й пропозиції щодо потреб і потенційних можливостей спільної реалізації соціальних, екологічних та інфраструктурних проєктів, що необхідно для інформування ЄС та Уряду Угорщини.

У ході роботи над Стратегією, представники ЄОТС ТИСА спільно з експертами CESCI відвідали усі райони та міста Закарпатської та Саболч-Сатмар-Березької областей. Проведено інтерв'ю, робочі зустрічі з керівниками структурних підрозділів облдержадміністрації, виконавчої та представницької влади на місцях, міськими, селищними головами, представниками вищих навчальних закладів, громадських та релігійних організацій. Роботою охоплено практично всі сфери життя краю: систематизовано дані про стан соціально-економічного розвитку, здійснено облік наявних ресурсів за стратегічними напрямками, виявлено основні переваги для втілення інвестиційних проєктів, обговорено проблеми, що виникають у процесі роботи, шляхи їх подолання, передусім за рахунок коштів ЄС та Угорщини через ЄОТС ТИСА.

Наявність Стратегії, крім іншого, є базовою та обов'язковою умовою для доступу ЄОТС до фінансової підтримки з фондів ЄС. Можливість її отримання є міцною запорукою реалізації спільних проєктів і програм ЄОТС.

The successful development of TISZA EGTC is facilitated by the system approach to its activities involving necessary expertise and financial resources. Thus, the system approach is secured by the implementation of the Integrated Development Strategy of TISZA EGTC, which was developed in 2016 involving experts from the Central European Service for Cross-Border Cooperation (CESCI, Hungary) based on the prior analysis of the situation and development needs of both EGTC regions of Ukraine and Hungary. It has identified the key areas

of activity aimed at reducing disparities and achieving social and economic balance of Zakarpattia and Szabolcs-Szatmar-Bereg county based on the European cohesion policy. The Strategy includes, in particular: the priority axes, a map of financial resources, management issues for its implementation and a calendar action plan. It also contains proposals as to the needs and potential opportunities for joint implementation of social, environmental and infrastructural projects, which is necessary for informing the EU and the Government of Hungary.

In the process of the Strategy development TISZA EGTC's team together with the CESCI's experts have visited all districts and towns of Zakarpattia and Szabolcs-Szatmar-Bereg County. Interviews and working meetings were held with heads of structural departments of the Oblast State Administration, local authorities and governments, town and village mayors, representatives of higher educational institutions, NGOs and religious organizations. The work covered almost all spheres of the region's life: the data of social and economic development systematized, the available resources for the strategic areas recorded, the main benefits for the investment projects identified, the problems arising in the process of work, the ways to overcome them discussed, primarily on the account of the funds of the EU and Hungary through TISZA EGTC.

The Strategy, among other things, is a basic and mandatory condition for the EGTC to have access to financial support from the EU funds. The possible financial support is a strong implementation guarantee of the EGTC's joint projects and programmes.

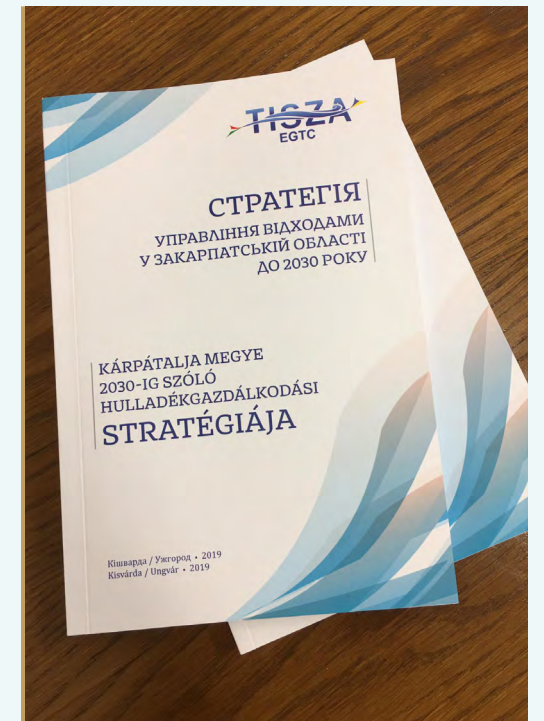

8.2. Kárpátalja megye hulladékgazdálkodási stratégiája 2030-ig

• Стратегія управління відходами у Закарпатській області до 2030 року • Strategy for Waste Management in Zakarpatska oblast until 2030

Tekintettel arra, hogy a szilárd-hulladékgazdálkodás problémája Kárpátalján az egyik legfőbb környezeti probléma, és mivel a régió földrajzi elhelyezkedéséből adódóan ez negatív hatással van a szomszédos országok környezeti állapotára és Ukrajna imázsára egyaránt, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma támogatásával kidolgozásra került Kárpátalja megye hulladékgazdálkodási stratégiája 2030-ig.

A stratégiában megfogalmazott célok és feladatok: az életszínvonal növekedésének biztosítása a hulladékgazdálkodás rendszerezett megközelítésének regionális szintű megvalósításával, a hulladék keletkezésének csökkentésével, valamint a feldolgozás és újrahasznosítás volumenének növelésével az Európai Unió, a nemzeti és a nemzetközi jog követelményeinek megfelelően. Ez nagyon komoly kihívás. Bízunk abban, hogy a magyarországi fél segítségével, tapasztalataik felhasználásával, valamint az EU határon átnyúló együttműködési programjainak támogatásával a közeljövőben sikerül megteremteni a szelektív hulladékgyűjtés és feldolgozás feltételeit Kárpátalján.

З огляду на те, що проблема утилізації твердих побутових відходів є однією із найбільш актуальних екологічних проблем Закарпаття, та у силу географічного положення області, це вкрай негативно впливає на санітарний стан територій прикордоння суміжних країн та на міжнародний імідж України, за підтримки Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ підготовлена **Стратегія управління відходами у Закарпатській області до 2030 року.**

Цілі і завдання: створення умов для підвищення стандартів життя населення шляхом впровадження системного підходу до поводження з відходами на регіональному рівні, зменшення обсягів утворення відходів та збільшення обсягу їх переробки та повторного використання, що відповідає як вимогам Європейського

Союзу, так і вимогам національного та міжнародного законодавства. Виклики тут дуже серйозні. Сподіваємося, що завдяки допомозі угорської сторони, використавши їх досвід, а також завдяки програмам прикордонного співробітництва ЄС нам вдасться створити більше можливостей для сортування сміття в Закарпатській області та подальшої його переробки.

Given the fact that solid waste management is one of the most acute environmental problems for Zakarpattia, and given the geographic situation of the oblast, it has a very negative effect on the sanitary state of the border areas of the adjacent states as well as on the international image of Ukraine, the Strategy for Waste Management in Zakarpatska oblast has been elaborated until 2030.

The goals and objectives are to create conditions for improving living standards via implementing a system approach to waste management on regional level, reducing waste generation and increasing its recycling and reuse, which meets both the requirements of the European Union and of the national legislation. The challenges here are very serious. We hope that with the assistance of the Hungarian side, applying their experience as well as with the help of the EU cross-border cooperation programmes we will be able to create more opportunities for waste sorting with its further recycling in Zakarpattia.

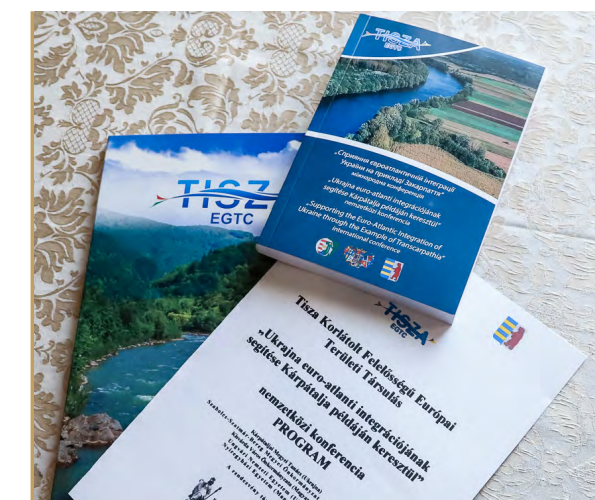
8.3. Collected articles «Promoting Ukraine's Euro-Atlantic Integration based on Zakarpattia's example», 2018

• Збірник «Сприяння євроатлантичній інтеграції України на прикладі Закарпаття», 2018 • Collected articles «Promoting Ukraine's Euro-Atlantic Integration based on Zakarpattia's example», 2018

A háromnyelvű kiadvány az **Ukrajna euroatlanti integrációjának segítése Kárpátalja példáján keresztül** elnevezésű nemzetközi konferencia szakmai anyagát, az elhangzott köszöntőket, előadásokat és a résztvevők által megfogalmazott javaslatokat tartalmazza, melyek az európai területi társulások jogi helyzetének rendezésére irányultak Ukrajnában. A javaslatok megküldésre kerültek Ukrajna Miniszteri Kabinetjé, Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa és Ukrajna illetékes minisztériuma felé. A kiadvány minden olvasója számára tud valami új információt, valami olyan pluszt nyújtani, amely inspiráció forrásává és új, kreatív ötletté válhat kutatómunkája, avagy tanulmányai során, és bízunk abban, hogy a kötetben megfogalmazottak hatékony felhasználása hosszú távon a nemzetközi európai együttműködési spektrum bővítését, a határ menti kapcsolatok és azon belül is a régió fejlődését segíti elő.

Idézet a kötetből: „Magyarország és Ukrajna határ menti régióinak összehasonlító elemzése megmutatja, hogy a határon átnyúló régió gazdasága és társadalma önerőből, az állam hatékony területi és befektetési politikája, valamint a nemzetközi együttműködési programok végrehajtása nélkül nem képes kiküszöbölni a depresszió és a perifériás

tényezők hatásait, biztosítani a lakosság foglalkoztatását, ellenállni az árnyékgazdaság, a természeti és az ember által előidézett egyéb kockázatok kihívásainak. A közös infrastrukturális projekteknek és beruházásoknak megbízható odafigyelésre van szükségük az érdekelt felek részéről”. (Volodymyr PRYKHODKO a közgazdaságtudomány doktora, professzor az Ungvári Nemzeti Egyetem Államigazgatási és Regionális Fejlesztési Intézetének igazgatója, a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Tanszék vezetője).

У науковому збірнику представлено матеріали доповідей, виступів та повідомлень учасників міжнародних конференцій **«Сприяння європейській та євроатлантичній інтеграції України на прикладі Закарпаття»** (п.7) трьома мовами, а також рекомендації з метою прискорення правового врегулювання в Україні створення європейських об'єднань, визначення їх юридичного статусу, які було надіслано до Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, профільних міністерств України. Наукове видання дає змогу кожному читачеві отримати нову інформацію, яка стане джерелом натхнення та нових креативних ідей в дослідницькій роботі або навчанні, допоможе окреслити шляхи їх ефективного використання, що у довгостроковій перспективі безсумнівно сприятиме розширенню спектру міжнародної європейської співпраці та розвитку прикордонного регіону.

Цитата зі збірника: «Порівняльний аналіз тенденцій розвитку прикордонних регіонів Угорщини та України показує, що економіка і соціум транскордонного регіону не можуть власними силами, без дієвої регіональної та інвестиційної політики

держави та реалізації програм міжнародної співпраці усувати чинники депресивності і периферійності, забезпечувати зайнятість населення, протистояти викликам тіньової економіки, природним та техногенним ризикам.... Надійним плацдармом зацікавленої співпраці мають стати спільні інфраструктурні проекти та інвестиції». **(ПРИХОДЬКО Володимир, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, директор НДІ «Інститут державного управління та регіонального розвитку» Ужгородського національного університету).**

The collected scholar articles contain materials, reports, speeches and messages of the participants of the international conferences «Promoting Ukraine's Euro-Atlantic Integration based on Zakarpattia's example» (section 7) in three languages as well as recommendations aimed to facilitate adoption of legal regulations in Ukraine related to establishment of European groupings, defining their legal status, which were submitted to the Cabinet of Ministers,

the Verkhovna Rada and relevant ministries of Ukraine. The scientific publications allow each reader to receive new information that can become a source for inspiration and new creative ideas in researches or studies, will help to identify the ways to use them effectively, which in the end will undoubtedly favour expanding international European cooperation and development of the border region.

A quote from the collected articles: *«The comparative analysis of development trends in the border regions of Hungary and Ukraine has shown that the economy and society of the the cross-border region cannot eliminate the factors of depression and peripherality, ensure employment, face up to the challenges of the shadow economy, natural and man-made risks without efficient regional and investment policy of the state and implementation of international cooperation programmes. Joint infrastructural projects and investments should become a reliable springboard for interested cooperation. (Volodymyr Prykhodko, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of International Economic Relations, Director of the Institute of Public Administration and Regional Development of Uzhhorod National University).*

8.4. Szakmai kutatási anyag: Ukrajna európai területi társulásokban való részvételének intézményi és jogi dimenziója, 2019

- Збірник «Інституційно-правовий вимір участі України в європейських об'єднаннях територіального співробітництва», 2019
- Collected articles "Institutional and legal dimensions of Ukraine's participation in European groupings of territorial cooperation"

Az Ukrajna európai területi társulásokban való részvételének intézményi és jogi dimenziója című tudományos kiadvány, figyelembe véve az EU és Magyarország vonatkozó jogszabályait, konkrét ajánlásokat fogalmaz meg Ukrajna illetékes minisztériumai számára az EGTC-k bejegyzésére és működésére vonatkozóan, valamint bemutatja azokat a sikeres nemzetközi gyakorlatokat és tapasztalatokat, melyeket az EU tagországokban működő EGTC-k révén értek el.

A kiadvány ünnepélyes bemutatására A területi társulások létrehozásának és működésének pozitív hatása a gazdasá-

gi fejlődésére az Európai Unióban és annak külső határán elnevezésű nemzetközi konferencia alkalmával került sor, amely Kárpátalján került megrendezésre 2019. szeptember 20.-án. A kiadvány olyan népszerűségnek örvendett, hogy 2020 májusában Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma támogatásával magyar nyelvre is lefordításra került.

Idézet a kiadványból: „A nemzetközi együttműködés olyan formája, mint az európai területi társulás, hatékony eszköz mind az európai integráció, mind a regionális fejlődés szempontjából. Mind a mai napig jelentős mértékű

gazdasági és társadalmi fejlettségbeli eltérés mutatkozik országunk különböző régiói között, aránytalanságok mutathatóak ki a gazdasági és társadalmi javak megoszlása tekintetében, többek között a város-vidék viszonylatban. Továbbra is léteznek depressziós régiók, amelyek esetében komoly nehézséget jelent a fejlődésük biztosítása. Amint az Európai Unió tagállamainak tapasztalata is mutatja, az európai területi társulás e tekintetben is hatékony eszköz" (Prof. Yaroslav LAZUR, az Ungvári Nemzeti Egyetem Jogi Karának dékánja, a jogtudományok doktora).

Naukovий збірник «Інституційно-правовий вимір участі України в європейських об'єднаннях територіального співробітництва», з урахуванням відповідних законів ЄС та Угорщини, містить конкретні пропозиції для профільних міністерств України стосовно реєстрації та діяльності ЄОТС; а також успішні міжнародні практики та досвід європейських об'єднань у прикордонних регіонах окремих країн-членів ЄС.

Naukovий збірник був презентований на міжнародній конференції «Позитивний вплив створення та

діяльності європейських територіальних об'єднань на економічний розвиток Європейського Союзу та його зовнішніх кордонів», яка відбулася на Закарпатті 20 вересня 2019 р. і набув такої популярності, що за підтримки Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини у травні 2020 року його перекладено на угорську мову.

Цитата зі збірника: «Така форма міжнародного співробітництва, як європейське об'єднання територіального співробітництва є дієвим інструментом, як європейської інтеграції, так і регіонального розвитку.

Сьогодні все ще наявна істотна нерівномірність економічного та соціального розвитку різних регіонів нашої держави, наявні диспропорції у розподілі економічних і суспільних благ, зокрема між містом і селом, все ще існують депресивні регіони із серйозними труднощами у забезпеченні їх розвитку. Як показує досвід держав-членів Європейського Союзу, то європейське об'єднання територіального співробітництва є дієвим інструментом у цьому напрямку». **(ЛАЗУР Ярослав, декан юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», доктор юридичних наук, професор).**

The collected scholar articles "Institutional and legal dimensions of Ukraine's participation in European groupings of territorial cooperation", which takes into account the relevant laws of the EU and Hungary, contain specific proposals for the relevant ministries of Ukraine on registration and activities of European grouping of territorial cooperation; as well as successful international practices and experience of European groupings of territorial cooperation in the border regions of particular EU member states.

The collected scholar articles have been presented at the international conference "Positive impact of European Groupings of Territorial Cooperation on economic development of the European Union and its external borders" in Zakarpattia on September 20, 2019 and gained such popularity that it was translated into the Hungarian language under support of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary in May 2020.

A quote from the collected articles: «Such a form of international cooperation as the European grouping of territorial cooperation is an efficient tool for both European integration and regional development. Today, there is still uneven economic and social development of different regions in our state, there are disparities in distribution of economic and social benefits, in particular between urban and rural areas, there are still depressed regions facing serious difficulties in development. As proved by the experience of the EU member states the European grouping of territorial cooperation is an efficient instrument in this regard». **(Yaroslav Lazur, Dean of the Faculty of Law, Uzhhorod National University, Doctor of Law, Professor).**

9. Infrastrukturális és egyéb projektek

- Інфраструктурні та середні проекти
- Large infrastructural and medium-scale projects

Sajnálatos módon sok esetben Kárpátalja megye a környezeti problémák okozója. Ilyen a magyarországi folyókba átfolyó kezeletlen szennyvíz, a szomszédos államot érintő árvízi katasztrófák, a szelektív hulladékgyűjtés és újrahasznosítás megfelelő rendszerének hiánya, és a szennyezett folyók, melyeken keresztül hulladékot exportálunk az EU-ba. Ha részletesen megvizsgáljuk a problémákat, láthatjuk, hogy az adminisztratív reformok ellenére a kárpátaljai önkormányzatok egyike sem rendelkezik több tízmillió euróval, hogy modernizálni tudja a Szovjetunió idején a területén kiépített víztisztító és -kezelő rendszereket. Az ehhez szükséges forrást Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja megye közös szervezetén, a Tisza ETT-n keresztül lehet a térségbe bevonítani, mely szervezetnek lehetősége van közvetlen brüsszeli források bevonására a régió helyi problémáinak megoldása érdekében.

Napjainkban a Tisza ETT két nemzetközi projekt Vezető Kedvezményezettje a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna 2014-2020 ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program (HUSKROUA - ENI) keretében. A projektek prioritásai teljes mértékben összhangban vannak Kárpátalja gazdaságának ágazati problémáival, valamint a Tisza ETT megfogalmazott célkitűzéseivel, melyek a környezeti problémák megoldására irányulnak.

Co-funded by
the European Union

На жаль, локалізатором насамперед екологічних проблем, є Закарпаття. Серед них і неочищені стічні води, котрі річками потрапляють до Угорщини, і паводкові катаклізми, що зачіпають і державу-сусіда, і відсутність налагодженої системи збору та утилізації сміття, яке тими ж річками Закарпаття експортує в ЄС. Очевидно, що, незважаючи на реформу децентралізації, жоден муніципалітет Закарпаття не має нині в своєму бюджеті десятків мільйонів євро, щоб осучаснити свої системи очистки води, котрі були зведені ще за часів Радянського Союзу. Залучити потрібні кошти стало можливим через спільне підприємство області Саболч-Сатмар-Берг та Закарпаття, що забезпечуватиме ЄОТС ТИСА, яке здатне отримувати безпосередньо з ЄС колосальні грантові ресурси для вирішення локальних проблем регіону.

Нині ЄОТС ТИСА є **бенефіціаром двох міжнародних проектів** у рамках операційної Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020» (HUSKROUA - ENI). Її пріоритети повністю співзвучні з проблемами, що мають місце в усіх галузях економіки Закарпатської області, а також із задекларованими пріоритетами ЄОТС ТИСА у контексті, передусім розв'язання екологічних проблем.

Unfortunately, the localizer of mainly environmental problems is Zakarpattia. These include the untreated wastewaters, which get into Hungary by rivers, floods that affect the neighbouring state and the lack of a well-established system for management of waste, which Zakarpattia exports to the EU by the same rivers. It is obvious that despite of the decentralization reform none of the municipalities in Zakarpattia has millions of euros in its budget to modernize the water treatment systems, which were built during the Soviet era. However, it has become possible to raise the funds needed through a joint venture of Szabolcs-Szatmar-Bereg County and Zakarpattia secured by TISZA EGTC, which is able to receive grant funds for solving local problems of the region directly from the EU.

Currently, TISZA EGTC is the lead beneficiary of two international projects within the framework of the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine Cross-Border Cooperation Programme 2014-2020 of the European Neighbourhood Instrument (HUSKROUA - ENI). Its priorities fully correspond to the problems existing in all areas of Zakarpattia's economy as well as to the declared priorities of TISZA EGTC in the context of solving environmental problems in particular.

9.1. Projekt HUSKROUA/1702/6.1/0072

• Проект HUSKROUA/1702/6.1/0072 • Project HUSKROUA/1702/6.1/0072

Természeti források revitalizációjának környezeti vizsgálata Aknaszlatinán a Felső-Tisza-medence további szennyezésének megakadályozása érdekében egy átfogó monitoring rendszer kialakításával - REVITAL I HUSKROUA/1702/6.1/0072 projekt, költségvetés - 1,2 millió euró

Проект «Екологічна оцінка можливостей відновлення природних ресурсів у Солотвино з метою запобігання подальшому забрудненню басейну Верхньої Тиси через підготовку комплексної системи моніторингу REBI-TAL 1»: HUSKROUA/1702/6.1/0072, загальна вартість - 1,2 млн. євро.

Project “Environmental Assessment for Natural Resources Revitalization in Solotvyno to Prevent the Further Pollution of the Upper Tisza Basin through the preparation of a complex monitoring system – REVITAL I”: HUSKROUA/1702/6.1/0072, total project budget – 1.2 million Euro

A projekt az EU polgári védelmi mechanizmusa tanácsadó missziója által az Aknaszlatinai Sóbánya Állami Vállalat kockázatértékeléséről készített jelentésének fő javaslata alapján került kidolgozásra, melyet a misszió a 2016 őszén végzett munka eredményeként tett. A tanácsadó misszió a Külgazdasági és Külügyminisztérium Duna Régió Stratégia végrehajtásáért felelős miniszteri biztosság, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma, Ukrajna Külügyminisztériuma, a Kárpátaljai Megyei Tanács és a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal kezdeményezésére és támogatásával végezte tevékenységét.

A REVITAL I projekt megvalósításában partnereink a Miskolci Egyetem (Magyarország), Máramarossziget Önkormányzata (Románia), a Kassai Műszaki Egyetem (Szlovákia), Ukrajna Nemzeti Tudományos Akadémiájának Földtudományi Intézete és Aknaszlatina Önkormányzata (Ukrajna).

A projekt keretében robottechnika alkalmazására kerül sor, ami leereszkedve a bányajáratokba összegyűjti és értékeli a szakemberek számára nem hozzáférhető információkat a mélyben zajló veszélyes geológiai folyamatokról, melyek ökológiai katasztrófaveszélyt jelentenek magára a településre is, továbbá sós víz beáramlását idézik elő a Tisza folyóba, ami nemcsak Kárpátaljára és a szomszédos Magyarországra, hanem egész Európára nézve okoz negatív környezeti károkat.

Проект підготовлено на виконання однієї з головних рекомендацій доповіді Дорадчої місії Механізму цивільного захисту ЄС з оцінки ризиків ситуації на території шахт ДП «Солотвинський солерудник», сформованих за результатами роботи місії восени 2016 р. Зазначена Дорадча місія проводилася за сприяння та активної підтримки Міністерського комісаріату з питань Стратегії ЄС для Дунайського регіону Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини, Міністерства закордонних справ України, Представництва України при ЄС, Закарпатської обласної ради та Закарпатської обласної державної адміністрації.

Партнери: Мішкольцький Університет (Угорщина), Муніципалітет Сігету-Мармаціей (Румунія), Кошицький технічний університет (Словаччина), Інститут геологічних наук Національної академії наук України та Солотвинська селищна рада (Україна).

Проект передбачає використання робототехніки, що буде опускатися у шахти з метою збору та оцінки недоступної для фахівців інформації стосовно наявних небезпечних техногенно-геологічних процесів. Вони створюють загрозу екологічній катастрофі самому населеному пунктові та спровокують потрапляння вод із цієї території до річки Тиса, що спричинить негативні екологічні наслідки не лише для Закарпаття та сусідньої Угорщини, а й для всієї Європи.

The Project has been prepared to implement one of the main recommendations in the Report of the Advisory Mission of the EU Civil Protection Mechanism on risks assessment of the situation on the territory of salt mines of the State Enterprise "Solotvynskyi solerudnyk" compiled as the result of the special mission to Zakarpattia in autumn 2016. This mission was conducted with the assistance and active support of the Ministry Commission for the EU Strategy for the Danube region of the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, EU Delegation to Ukraine, Zakarpatska Oblast Council and Zakarpatska Oblast State Administration.

Partners: Miskolc University (Hungary), Sighetu Marmatiei Municipality (Romania), Košice Technical University (Slovakia), Institute of Geological Sciences of the National Academy of Sciences of Ukraine and Solotvyno Village Council (Ukraine).

The project envisages the use of a robot that will be lowered into the mine in order to collect and assess information not available to specialists regarding the existing hazardous man-made geological processes. They pose a threat of ecological catastrophe to the settlement itself and will provoke the inflow of water from this area into the Tisza River, which will cause negative environmental effects not only for Zakarpattia and the neighboring Hungary, but also for the whole Europe.

9.2. Projekt «Zéró hulladék»

• Проект «Нуль Відходів» • Project «ZeroWaste»

ZeroWaste/Zéró hulladék – elmélet és gyakorlat mindenki számára a határmenti régióban, HUSKROUA/1701/LIP/006 projekt, költségvetése 5,5 millió euró

Проект «ZeroWaste: Нуль відходів: теорія для всіх, практика для кожного у транскордонному регіоні»: HUSKROUA/1701/LIP/006, загальна вартість - 5,5 млн. євро.

Project «ZeroWaste: Theory for All, Practice for Everybody in the Cross-Border Region»: HUSKROUA/1701/LIP/006, total project budget – 5.5 million Euro

A szilárd háztartási hulladékgazdálkodás kérdése Kárpátalján az egyik legfájóbb környezeti probléma. A régió földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a probléma negatív hatással van a szomszédos országok környezeti állapotára és Ukrajna nemzetközi megítélésére egyaránt.

A projekt megvalósításában partnereink a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft., az Észak-Alföldi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft., a „Kárpátalja” Regionális Fejlesztési és Határ-menti Fejlesztési Ügynökség és a Huszti Városi Tanács.

A ZeroWaste pályázat keretében magyarországi oldalon, Kisvárdán egy biogáz üzem épül, Kárpátalján, a Beregszászi járási Jánosi településen pedig hulladéklerakó megépítésére és hulladék-válogató üzem beindítására kerül sor. Az üzem hosszú távú működésének biztosítása érdekében a Tisza ETT részvételével hulladékgazdálkodási társulás megalapítására kerül sor Kárpátalján, ami megszervezi az üzem munkáját és a hulladékgazdálkodást a régióban.

Bízunk abban, hogy ennek a projektnek köszönhetően több lehetőség nyílik a hulladék szelektív gyűjtésére és annak további feldolgozására a megyében.

Az EU is érdekelt abban, hogy támogassa a hulladékgazdálkodás problémájának megoldását Kárpátalján a Magyarország–Szlovákia–Románia–Ukrajna 2014-2020 ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében.

Однією із найболючіших екологічних проблем Закарпаття є проблема утилізації твердих побутових відходів. У силу його географічного положення, наявність цієї проблеми вкрай негативно впливає на санітарний стан територій прикордоння суміжних країн та на міжнародний імідж України.

Партнери: Товариство з управління відходами області Саболч-Сатмар-Берег, ТОВ Некомерційне Агентство територіального розвитку та управління навколишнім середовищем області Саболч-Сатмар-Берег, Агентство регіонального розвитку та транскордонного співробітництва «Закарпаття» Закарпатської обласної ради та Виконавчий комітет Хустської міської ради.

Проект **«ZeroWaste»** передбачає будівництво біогазового заводу в м. Кішварда та полігону твердих побутових відходів і сміттесортувального заводу в с. Яноші Берегівського району Закарпатської області. Заради довгострокової підтримки діяльності заводу, під керівництвом ЄОТС ТИСА на Закарпатті буде створено комунальне товариство, яке буде займатися організацією та підтримувати діяльність заводу в управлінні відходами у регіоні.

Маємо велику надію, що завдяки цій програмі нам вдасться створити більше можливостей для – сортування сміття в нашій області та подальшої його переробки. ЄС зацікавлений допомогти їх вирішити із залученням коштів Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2014-2020».

One of the most acute environmental problems of Zakarpattia is utilization of solid domestic waste. Due to the oblast's geographical position this problem negatively affects the sanitary situation of the adjacent border regions of the neighbouring states and the international image of Ukraine.

Partners: Szabolcs-Szatmár-Bereg County Solid Waste Management Association, Szabolcs-Szatmár-Bereg County Regional Development and Environmental Management Agency Nonprofit Ltd, Communal Enterprise "Agency of Regional Development and Cross-Border Co-operation "Transcarpathia" of Zakarpattia Oblast Council" and Executive Committee of the Khust Town Council.

ZeroWaste Project envisages construction of a biogas plant in Kisvarda and a waste sorting plant with a landfill for solid domestic waste in Yanoshi village, Berehivskiyi district, Zakarpatska oblast. In order to secure long-term support of the waste sorting plant operation a communal enterprise headed by TISZA EGTC will be established in Zakarpattia, which will deal with organization and support of the plant operation for waste management in the region.

We have high expectations that owing to this programme we will manage to create more opportunities for waste sorting in our region for its further recycling. The EU is concerned to help in solving this problem and provides financial support through the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine 2014-2020 CBC Programme of the European Neighbourhood Instrument.

10. Finanszírozás és támogatók

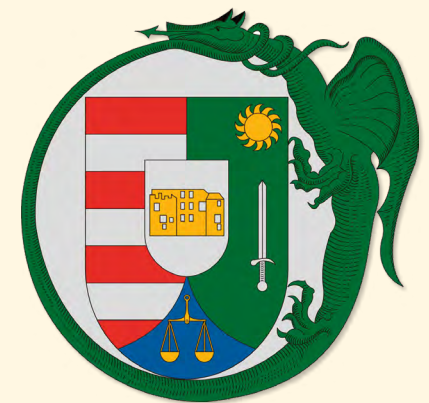
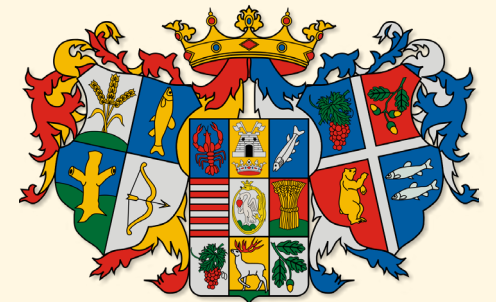
• Фінансування і донори • Funding and donors

A Tisza ETT működését az alapítók által befizetett tagdíjakból finanszírozza, melynek összegét a Közgyűlés évente határozza meg, valamint olyan nemzetközi támogatásokból, melyeket az EU finanszírozhat az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból vagy a Kohéziós Alapból, továbbá a felsoroltakon kívül bármely más rendelkezésre álló EU-s forrásból.

A Tisza ETT minden olyan támogatási lehetőséggel élhet, ami nem ellentétes Ukrajna törvényével, így jogában áll igénybe venni azt a Magyarország Külügyminisztériuma által évente biztosított pénzügyi támogatást is, amelyet a minisztérium saját hatáskörében az összes Magyarországon működő vagy Magyarország részvételével működő európai területi társulás számára biztosít működésük támogatására. Fontos kiemelni, hogy Magyarország 2011 óta az állami költségvetésből támogatja mindazoknak az ETT-knek a működését, melyek magyar fél részvételével alakultak, és sikeresen működnek, pozitív eredményeket tudnak felmutatni. Az EU-tagállamok közül ilyen kezdeményezés, hogy állami költségvetésből támogassák az ETT-k működését, egyedül Magyarországon valósul meg, ahol a legtöbb ETT működik.

Фінансування ЄОТС ТИСА здійснюється за рахунок сплати її засновниками щорічних членських внесків, сума яких щорічно схвалюється Загальними зборами, а також за рахунок міжнародної технічної допомоги, включно тієї, що надається ЄС через Європейський фонд регіонального розвитку, Європейський соціальний фонд або Фонд згуртування та через використання всіх інших доступних фінансових інструментів ЄС.

ЄОТС ТИСА має право користуватися можливостями не забороненими законодавством України, а

KÜLGAZDASÁGI ÉS
KÜLÜGYMINISZTERIUM

також використовувати щорічну фінансову підтримку Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини, яке у межах своїх повноважень відповідає, зокрема й за координацію діяльності всіх європейських об'єднань, що діють в Угорщині або за її участі. Варто підкреслити, що з 2011 р. Угорщина підтримує діяльність ЄОТС, надаючи фінансову підтримку з Державного бюджету для виконання основної діяльності ЄОТС тим з них, до складу яких входить угорська сторона та які успішно функціонують і мають позитивні результати. Слід зауважити, що серед усіх держав-членів ЄС таку ініціативу підтримки ЄОТС з Державного бюджету запровадила та реалізує лише Угорщина, яка, як зазначалося, має найбільшу кількість ЄОТС на своїй території.

TISZA EGTC is funded from annual membership fees of its co-founders, the size of which is approved by the General Meeting on annual basis, from the international technical assistance, included that provided by the EU through the European Fund of Regional Development, European Social Fund or Cohesion Fund, as well as from all other EU financial instruments available.

TISZA EGTC has the right to use opportunities not prohibited by the laws of Ukraine, as well as to use annual financial support from the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary, which is responsible for coordination of the activities of all European groupings of territorial cooperation active in Hungary or with its participation. It is worth to emphasize, that since 2011 Hungary supports activities of EGTCs providing them financial support from the State Budget for core activities of the EGTCs, which have Hungarian members, operate successfully and have positive results. It should be mentioned that among all EU member states only Hungary has implemented such an initiative for support of the EGTCs from the state budget, and which, as it was mentioned above, has the largest number of EGTCs on its territory.

11. ETT-műhelyek Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma szervezésében

• Виробничі наради при Міністерстві зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини • Workshops at the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary

A Tisza ETT aktív résztvevője a Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma által negyedévenként megrendezett ETT-műhelyeknek, amelyek célja a Magyarország részvételével működő európai területi társulások munkájának koordinálása. A műhelytalálkozók alkalmával megvitatásra kerülnek a sikeres ETT-k működésének legfontosabb kérdései, tanácsadói segítséget biztosítanak projektek sikeres megvalósításához, és segítséget nyújtanak a legjobb megoldások megtalálásában pozitív eredmények elérése érdekében.

Köszönettel tartozunk a sokrétű támogatásért a Kiss-Parciu Péter helyettes államtitkár úr vezetésével működő Regionális és Határ Menti Gazdaságfejlesztésért Felelős Államtitkárság valamennyi munkatársának.

ЄОТС ТИСА є активним учасником виробничих нарад, які щоквартально організовуються Міністерством зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини з метою координації роботи європейських об'єднань, які діють у прикордонних регіонах Угорщини. Під час виробничих нарад обговорюються важливі питання успішної діяльності європейських об'єднань, надається консультативна допомога щодо успішної реалізації проєктів, вироблення найкращих рішень з метою досягнення максимальних результатів.

Дякуємо за всебічну допомогу і підтримку дипломатам Державного секретаріату з питань розвитку прикордонної економіки під керівництвом Петера Кіш-Парціу, Управління регіонального і прикордонного розвитку Міністерства.

TISZA EGTC is an active participant of the workshops held on quarterly basis by the Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary with the aim of coordinating the work of the European groupings active in the border regions of Hungary. During these workshops the important issues of the EGTCs activities are being discussed, advisory assistance is provided on the matters of successful projects implementation, developing the best solutions to achieve the maximum results.

We express our gratitude to the diplomats of the State Secretariat for Development of Border Economy headed by Péter Kiss-Parciu and to the Department of Regional and Border Development of the Ministry for their assistance and support.

12. A Tisza ETT promóciója. Bemutatkozás regionális és nemzetközi szinteken

• Промоція ЄОТС ТИСА. Представлення діяльності на регіональному та міжнародному рівнях • TISZA EGTC promotion at regional and international levels

A Tisza ETT megalakulása óta bebizonyította működőképességét, és az eltelt 5 év során megfelelő tapasztalatokat szerzett az információs és imázs kommunikáció fejlesztése terén, csakúgy, mint a gyakorlati tevékenységek terén.

A Társulás egyediségét tekintve (az első ilyen entitás Ukrajnában), számos olyan fontos rendezvény lebonyolítására került sor, melyek célja a Társulás céljának és alapvető feladatának népszerűsítése, megismertetése volt főként Ukrajna állami szervei és az EU szervezetei irányába. A Tisza ETT egyre szélesebb körben válik ismertté, állandó résztvevője konferenciáknak, fórumoknak, segítője projektek generálásának és partneri kapcsolatok kiépítésének a régióban.

Fontos esemény volt a Társulás vezetőinek részvétele a Régiók és Városok VII. Európai Csúcstalálkozóján, ami Pozsonyban került megrendezésre. A csúcstalálkozó keretein belül kétoldali tárgyalást folytatottunk Markku Markkula, az EU Régiók Bizottsága elnökével, aki támogatásáról biztosította a Tisza ETT-t, mint Európában egyedülálló kezdeményezést, és méltatta a magyarországi és ukrajnai fél által végzett munkát, melynek eredményeként létrejött a Társulás.

A Tisza ETT számos képzést és fórumot szervezett a lehetséges finanszírozási források felkutatásának és a pályázatok megírásának témájában. A Tisza ETT képviselői sikeresen elvégezték a Magyar Fejlesztési Központ által

Budapesten és Brüsszelben szervezett uniós támogatásokra vonatkozó pályázatírói képzést is.

A Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálat (CESCI) felkérésére a Társulás részt vett a Jogi akadálymentesítés elnevezésű projekt keretében végzett kutatásában, melynek célja a szomszédos országokban élők magyarországi élethelyzetekkel kapcsolatos tájékoztatásának javítása volt. A sikeres munkának köszönhetően további együttműködésre került sor a CESCI és a Tisza ETT között, a Digitális Jólét Program 2.0 határon túli kiterjesztésének vonatkozásában. Ennek első állomásaként digitális térségfejlesztési szakemberképzés indult 2018. április 25-én, Tatán 11 fő kárpátaljai résztvevővel. A Tisza ETT kapta azt a megtisztelő felkérést, hogy legyen a szervezője és aktív közreműködője annak, hogy Kárpátalja a megfelelő szakemberekkel tudja képviseltetni ma-

gát a programban. Az Edutus Egyetem közreműködésével folyó képzés időtartama két szemeszter volt. A képzés diplomadolgozatok megírásával és záróvizsgával zárult 2019 márciusában.

A Ráveztő Projekt Kft. a Kárpát-medencében élő magyar közösségek digitális vállalkozási ökoszisztémájának fejlesztése érdekében Kárpátalján szervezett rendezvényt 2018. október elsején, partnerségben a Tisza ETT-vel. A rendezvény célja a határon túli magyar közösségek területén digitális vállalkozási klaszterek kialakításának megalapozása volt. A rendezvényen 12 fő vett részt, zömében olyan kárpátaljai szakemberek, akik digitális vállalkozás vezetői vagy munkatársai. A rendezvény alapvető célja a klaszterek lehetséges résztvevői körének és előzményeinek feltárása, a célcsoport szükségleteinek és együttműködési képességeinek felmérése volt.

З часу створення ЄОТС ТИСА довело свою функціональну спроможність і впродовж 5-х років набуло досвід у сфері позиціонування шляхом розвитку інформаційної та іміджевої комунікації, а також у сфері практичної діяльності.

Враховуючи унікальність проєкту (перший в Україні), здійснено ряд важливих заходів, спрямованих на популяризацію Об'єднання, інформування, передусім державних органів влади України та європейських структур про його мету, цілі, першочергові завдання. ЄОТС ТИСА стає відомим у широкому колі, бере участь у конференціях, форумах, допомагає у генерації проєктів, розбудові партнерських стосунків.

Важливим заходом міжнародного рівня була участь керівництва ЄОТС ТИСА 8-9 липня 2016 р. у VII-му Європейському саміті регіонів та міст, який відбувся у м. Братислава (Словаччина), зустріч із Президентом Комітету Регіонів ЄС Маркку Марккулою, який високо оцінив проведену українською та угорською стороною роботу зі створення Об'єднання ТИСА, взяв патронат над Об'єднанням, зобов'язавшись всебічно сприяти його роботі з боку Комітету Регіонів ЄС.

Об'єднанням проведено низку семінарів-тренінгів щодо пошуку джерел фінансування та написання проєктів. Представники ЄОТС ТИСА взяли участь у курсах з підготовки проєктів на отримання грантів ЄС, організованих Угорським центром розвитку в Будапешті і Брюсселі.

Спільно з Центральноевропейською службою підтримки транскордонним ініціативам (CESCI) ЄОТС ТИСА долучилося до досліджень в рамках проєкту «Правова доступність», мета якого: поліпшення у сфері надання інформації про угорські життєві ситуації для жителів сусідніх країн. Завдяки успішній роботі була продовжена співпраця між CESCO та ЄОТС ТИСА по Програмі інформаційного доброго буття 2.0, в питанні її поширення за кордон. Першим етапом програми був початок професійного навчання спеціалістів з інформаційного територіального розвитку, яке розпочалося 25 квітня 2018 року у м. Тата (Угорщина) за участю 11 спеціалістів із Закарпаття. ЄОТС ТИСА отримало запит, щоб бути організатором та активно співпрацювати заради пошуку відповідних спеціалістів, які зможуть гідно представляти Закарпаття в програмі. Тривалість професійного навчання, за співпраці з угорським Університетом «Едutus», складав два семестри. Навчання завершилось у березні 2019 року написанням дипломної роботи та складанням іспиту.

Угорський Дослідницький проєкт Кфт. у партнерстві з ЄОТС ТИСА 1 жовтня 2018 року організували на Закарпатті захід заради розвитку інформаційної підприємницької екосистеми угорської спільноти, що проживає в Карпатському басейні. Мета заходу: створення фундамента для виникнення інформаційних підприємницьких кластерів на території закордонних угорських спільнот. У заході взяли участь 12 осіб, це переважно закарпатські професіонали, які є керівниками або працівниками інформаційного бізнесу. Основним завданням було вивчення кола потенційних учасників кластерів та їх історії, оцінка потреб та можливостей співпраці цільових груп.

Since its establishment TISZA EGTC has proven its functionality and gained experience over the period of 5 years in positioning through the development of information and image communications as well as in the field of practical activity.

Taking into account the uniqueness of the project (the first one in Ukraine), a number of important actions have been taken to promote the EGTC and to inform, first all, public authorities of Ukraine and European structures on its goal, objectives and priorities. TISZA EGTC becomes known in the wider circles through participation in the conferences, forums, assisting in generation of projects, building partnerships.

Such important events, where the managers of TISZA EGTC took part, were the VII European Summit of regions and municipalities in Bratislava (Slovakia) on July 8-9, 2016, meeting with Markku Markkula, President of the European Committee of the Regions, who praised the efforts of the Ukrainian and Hungarian partners for establishing of TISZA EGTC, has taken under his patronage the Grouping and committed to fully support its activities from the part of the European Committee of the Regions.

The Grouping has held a series of workshops and trainings on the subject matters of fund raising and project development. TISZA EGTC's team took part in the training on projects proposals development for the EU grant programmes organized by the Hungarian Development Centre in Budapest and Brussels.

TISZA EGTC has joined the Central European Service for Cross-Border Initiatives (CESCI) in the research carried out in the framework of the Project "Legal accessibility", which was aimed to improve provision of information on Hungarian life situations for residents of the neighbouring countries. Owing to successful work, the cooperation of CESCO and TISZA EGTC continued in the Programme of Information Welfare 2.0 aimed at its dissemination abroad. The first stage was professional training for specialists of information territorial development that started in Tata (Hungary) on April 25, 2018, involving 11 specialists from Zakarpattia. TISZA EGTC was requested to be a co-organizer and to cooperate actively in search of corresponding specialists, who would honourably represent Zakarpattia in the programme. Duration of the professional training in

cooperation with the Hungarian University "Edutus" was two semesters. The training ended in March 2019 with a graduation thesis and the exam.

The Hungarian Research Project Kft. in partnership with TISZA EGTC organized an event in Zakarpattia on October 1, 2018 aimed at development of the information entrepreneurship ecosystem of the Hungarian community living in the Carpathian basin. The goal of the event was to build a foundation for emergence of information entrepreneurial clusters in the areas of Hungarian communities abroad. The event was attended by 12 participants, who are managers and employees of information business. The main task was to study the range of potential participants of the clusters and their history, assess their needs and opportunities for cooperation of target groups.

13. Jótékonyági tevékenység

• Доброчинна діяльність • Charitable activity

A Tisza ETT tevékenységének fontos eleme a jótékonyági akciókban, a környezeti állapot javítását célzó különféle programokban történő részvétel, szemetgyűjtő akciókban; továbbá jótékonyági tevékenység végzése az árvaházak és a fogyatékkal élők gondozását segítő szociális szolgáltató intézmények működésének támogatása révén. Ez a munka a járványidőszakban különösen aktívvá vált.

2019-ben a Tisza ETT gyűjtést szervezett és humanitárius támogatást adott át a Szolyvai Gyermekeház lakóinak (Kárpátalja).

A COVID-19 járvány kitörését követően jótékonyági akción a szociális otthonok és a fogyatékkal élők ellátását végző intézmények felé irányult, hiszen éppen ezek az intézmények voltak a kiemelt kockázatú helyszínei a koronavírus-járványnak. A kisvárdai Várda Kulturális és Hagyományőrző Egyesülettel közösen szerveztünk gyűjtést az Ungvári járási szociális osztály Nagydobronyi idősek otthona lakói számára, melyet személyesen adtunk át a Központ vezetőjének.

Важливими складовими діяльності ЄОТС ТИСА є участь в акціях, різних програмах щодо покращення екологічного стану, очистки середовища від сміття; доброчинна діяльність через підтримку функціонування дитячих будинків та установ соціального обслуговування для догляду за інвалідами. Особливої активності набула ця робота в період пандемії.

У 2019 році ЄОТС ТИСА організували збір і передали гуманітарну допомогу для дітей Свалявського дитячого будинку (Закарпаття).

У боротьбі з поширенням коронавірусної інфекції першочергово допомога була направлена у будинки та установи соціального обслуговування для догляду за інвалідами, оскільки саме вони є об'єктами підвищеного ризику коронавірусної епідемії. Також ми відгукнулися і спільно з Асоціацією збереження культури та традицій «Варда» подали руку допомоги Ужгородському районному територіальному центру соціального обслуговування с.Велика Добронь (Закарпаття) у боротьбі з коронавірусною хворобою для медичних працівників та персоналу Центру.

An important element of TISZA EGTC's activities is participation in different actions and programmes to improve the environmental situation, cleaning the environment from garbage; charitable activity through support of orphanages and social care institutions for people with disabilities. This work has become especially active during the COVID-19 pandemic.

In 2019, TISZA EGTC organized collection and transfer of humanitarian aid for children of the orphanage in Svalyava (Zakarpattia).

In the fight against the spread of coronavirus infection, we directed assistance, first, to homes and social care institutions for people with disabilities, as they present the group of the high risk. Furthermore, together with the Association for Preserving Culture and Traditions "Varda" helped Uzhhorod Territorial Centre of Social Service in Velyka Dobron (Zakarpattia) in the fight against the coronavirus infection for medical specialists and other staff of the Centre.

14. Fényképalbum

• Фотоальбом • Photo Album

2015

2016

2017

2018

2019

2020

JUBILEUMI KIADVÁNY

5 ÉVES A TISZA KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ EURÓPAI TERÜLETI TÁRSULÁS

Szerzők: Szabóné Cap Andrea, Jevcsák Judit, Dancs Karolina

Szerkesztők:

Ukrán nyelvről angol és magyar nyelvekre fordította: Okhotnik Ksenia

Eredeti makett: RIK-U Kft.

Nyomtatásra aláírva 2020.20.11. Formátum: 60*84/8. Bevonat papír. Betűtípus: Open Sans.
Ofszetnyomás. Ív: 11,9. Példányszám: 300. Megrendelés száma: № ____.

Nyomtatott Jascsenko E.V. egyéni vállalkozó:

89424, Ukrajna, Kárpátaljai régió, Minai, Narodna út 53.

ЮБІЛЕЙНИЙ АЛЬБОМ

5 РОКІВ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ОБ'ЄДНАННЮ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ТИСА

Автори: Сабоне Цап А., Євчак Ю., Данч К.

Редактори-упорядники:

Переклад угорською та англійською: К. Охотник

Оригінал-макет виготовлено у ТОВ «РІК-У»

Підписано до друку 20.11.2020 р. Формат 60*84/8. Папір крейдов. Гарнітура Open Sans.
Друк офсет. Умов. друк. арк. 11,9. Тираж 300 прим. Замов. № ____.

Віддруковано ФОП Ященко Євген Валерійович:

89424, Україна, Закарпатська обл., Ужгородський р-н, с. Минай, вул. Народна, 53

ANNIVERSARY ALBUM

5TH ANNIVERSARY OF TISZA EUROPEAN GROUPING OF TERRITORIAL COOPERATION LIMITED LIABILITY

Authors: A. Szabóné Cap, Y. Yevchak, K. Dancs

Editors-compilors:

Translation from Ukrainian into Hungarian and into English: K. Okhotnyk

Original layout: RIK-U Ltd

Signed for print 20.11.2020. Format 60*84/8. Coated paper. Headset Open Sans. Offset printing. Conditional printing
page 11,9. Circulation 300 copies. Order №____.

Printed: FOP Yashchenko Yevhen,

89424, Zakarpatska, Mynai, Narodna sq. 53